T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE ÖZGÜN BASKI RESİM DERSİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Şevval Nur ÖZKEŞ

(Yüksek Lisans Tezi)

İstanbul, 2022

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE ÖZGÜN BASKI RESİM DERSİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF STUDENT OPINIONS REGARDING THE PRINTMAKING COURSE IN THE PROCESS OF DISTANCE EDUCATION

Şevval Nur Özkeş

(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Vesile AYKAÇ

İstanbul, 2022

Tüm kullanım hakları
M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.
© 2022

ETİK BEYANI

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmış bu tezde

– Sunulmakta olan bilgilere, doküman ve verilere akademik ve etik kurallar çerçevesinde dikkat edildiğini

– Çalışmada yararlanılan eserlerin tümünde kaynak gösterildiğini ve atıfta bulunulduğunu

– Elde edilen verilerde değişiklik yapılmadan olduğu gibi sunulduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhimde doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Şevval Nur ÖZKEŞ

ONAY

Şevval Nur Özkeş tarafından hazırlanan **UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE ÖZGÜN BASKI RESİM DERSİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ** konulu bu çalışma, 30/06/2022 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda aşağıdaki jüri üyeleri tarafından başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	**İmza**
TEZ DANIŞMANI	**Dr. Öğr. Üyesi Vesile AYKAÇ**	
JURİ ÜYESİ	**Doç. Dr. Ümit Gezgin**	
JURİ ÜYESİ	**Doç. Dr. Binnaz Koca**	

ÖZGEÇMİŞ

2011	Kocasinan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
2015	Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalından mezun olma
2020	Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Programına Giriş
2020	İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Programı Araştırma Görevlisi

ÖNSÖZ

Günümüz iletişim olanaklarının, küreselleşmenin ve bilgi teknolojilerinin de hızla gelişmesinin sonucunda, hem eğitim-öğretim hem de sanat alanlarının doğal olarak etkilendiği görülmekte, dolaylı olarak da bu alanlar içerisinde yeni arayışlar ortaya çıkmaktadır. Alternatif eğitim olanakları, geleneksel ortam ve teknikleri yeni, deneysel yaklaşımlarla bağdaştırma, uygulama alanlarında yeni yöntemsel arayışlar gibi yaklaşımlar oluşum göstermektedir.

Geçirmiş olduğumuz pandemi dönemi içerisinde bakıldığında, uzaktan eğitimin, eğitim-öğretim işleyişinin devam edebilmesi adına, bir kurtarıcı olduğu varsayılmakta ve bahsedilen alternatif eğitim ortamlarının uygulanmasına olanak sağladığı görülmektedir. Bu dönem içerisinde teorik derslerin uzaktan eğitim ile işlenebildiği gibi uygulamalı derslerin de işlendiği görülmekte ve bu derslerin de bir arayış içinde oluşuna rastlanmaktadır. Ortaya çıkan arayış durumu ile geleneksel eğitim ortamlarındaki değişim, uygulama alanında da hem eğitim vermekte olan hem de eğitim görmekte olan bireylerin var olan yaklaşımlarında değişikliğe gitmelerine yol açmıştır. Bu araştırmada uzaktan eğitim sürecinde işlenmiş olan Özgün Baskı Resim dersinin süreç içerisindeki yorumlamalarını ele almakta ve aktarmaktadır.

Hayatım boyunca her koşulda yanımda olan, maddi ve manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili babama, düşünceleri ve anlayışıyla her zaman yardımcı olan danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Vesile Aykaç'a ve Doç. Dr. Binnaz Koca'ya, tez çalışma süreci boyunca gösterdiği ilgi, sevgi, sabır ve esirgemediği yardımlarından dolayı, varlığını hep yanımda hissettiğim Arş. Gör. Mert Şen'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Şevval Nur ÖZKEŞ

ÖZET

Özgün Baskı Resim geçmişten günümüze varlığını gerek geleneksel gerek de yeni yaklaşımlarla sürdürmekte olan kendi içerisinde birden fazla tekniği ve uygulama şekillerini, malzemeleri, üretimsel açıdan da çeşitli evrensel kuralları barındıran bir sanat dalı olarak varlığını sürdürmektedir. Yüksek, düz, çukur, şablon baskı gibi çeşitli baskı tekniklerini içinde bulundurmakta olan özgün baskı resim, uygulama alanlarında bu tekniklere bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir. Yalnız bir tekniğin kullanılabileceği gibi birden fazla tekniğin de bir arada kullanıldığı geçmişten günümüze kadar gelinen süreçte görülebilmiştir. Özgün baskı resim dersi ise ana sanat ve seçmeli sanat atölye olarak Resim-İş Öğretmenliği programları lisans programı müfredatın bulunmakta ve öğrencilerin alan içerisindeki teknikler, materyaller ve bu materyalleri kullanımları hakkında bilgi sahibi olmalarını, üretimler yapmalarını sağlamaktadır. Bu bağlamlar dahilinde bakıldığında özgün baskı resmin kendine ait bir atölye ve üretim ortamına sahip olduğu görülebilmektedir. Buna karşın 2020-2021 eğitim-öğretim yılının, tüm dünyayı etkisi altına almış Covid-19 virüsünün neden olduğu salgın neticesinde uzaktan olarak devam etmesine karar verilmiştir. Verilen bu kararla birlikte bütün eğitim programları eğitimlerine uzaktan devam etmek durumunda kalmış ve uygulamalı alanlar bu karardan yoğun derece etkilenmiştir. Resim-İş Öğretmenliği programı bünyesinde atölye ortamı içerisinde uygulamalı olarak işlenmekte olan Özgün baskı resim derslerinin de bu etkiye maruz kaldığı görülmektedir. Buna bağlı olarak eğitimciler ve öğrenciler uzaktan eğitim sürecinde duyulan atölye gereksinimini en az düzeye indirebilmek adına çeşitli teknik değişiklilerle birlikte materyal değişikliklerine gitmek durumunda kalmışlardır. Bu nedenle öğrencilerin materyal ve teknik arayışına girmiş oldukları gözlemlenmekte buna bağlı olarak da dönemin etkisiyle yaratıcı bir sürece girmiş oldukları görülmektedir.

Araştırmanın 2021-2022 eğitim-öğretim yılları arasında yapılması düşünülmüş, nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırmış görüşme tekniği ile yapılması uygun görülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Programı 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda öğrencilerin özgün baskı resim dersini atölye ortamlarından uzakta gerçekleştirmiş olmalarına ve bu nedenle teknik ve materyal

kullanımlarında söz konusu olan değişikliklere ilişkin görüşleri, görüşme formu ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak incelenmek istenmiştir. Bu inceleme sonucunda karşılaşılması hedeflenen sonuçların sanat eğitimi ve lisans düzeyi özgün baskı resim atölye eğitiminde öğrencilerin daha yaratıcı üretimler yapmalarına yardımcı olacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Özgün Baskı Resim, Deneysel Baskı, Yaratıcılık

ABSTRACT

Original Printmaking continues its existence from past to present with both traditional and new approaches, and it continues to exist as an art branch that contains more than one technique and application forms, materials, and various universal rules in terms of production. Original print painting, which includes various printing techniques such as high, flat, hollow, stencil printing, varies depending on these techniques in its application areas. It has been seen in the process from the past to the present that only one technique can be used, or that more than one technique is used together. The original printmaking course, on the other hand, is the main art and the optional art workshop, the Painting and Business Teaching programs undergraduate program curriculum, and it enables students to have information about the techniques, materials and their use in the field, and to make productions. When viewed within these contexts, it can be seen that the original print painting has its own workshop and production environment. However, it has been decided that the 2020-2021 academic year will continue remotely as a result of the epidemic caused by the Covid-19 virus, which has affected the whole world. With this decision, all education programs had to continue their education remotely, and applied fields were heavily affected by this decision. It is seen that the original printmaking lessons, which are taught practically in the workshop environment within the Art and Craft Teaching program, are also exposed to this effect. Accordingly, educators and students had to go through material changes with various technical changes in order to minimize the need for workshops in the distance education process. For this reason, it is observed that the students are in search of materials and techniques, and accordingly, it is seen that they have entered a creative process with the effect of the period.

It was thought that the research would be carried out between 2021-2022 academic years, and it was deemed appropriate to conduct the research with semi-structured interview technique, one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of 4th grade students of the Painting Teaching Program of a university located in the Eastern Anatolia region. As a result of the research, it was desired to examine the students' views on the fact that they carried out the original printmaking lesson away from the workshop environment and therefore the changes in the technique and material usage, by using the interview form and semi-structured interview technique. It is predicted that the results aimed to be encountered as a result of this

examination will help students to make more creative productions in art education and undergraduate level printmaking workshop education.

Keywords: Distance Education, Printmaking, Experimental Print, Creativity

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYANI ……i
ONAY ……ii
ÖZGEÇMİŞ ……iii
ÖN SÖZ ……iv
ÖZET ……v
ABSTRACT ……vii
İÇİNDEKİLER ……ix
TABLOLAR LİSTESİ ……xi
RESİMLER LİSTESİ ……xii
ŞEKİLLER LİSTESİ ……xv
KISALTMALAR LİSTESİ ……xvii
BÖLÜM 1: GİRİŞ …… 1
1.1. Problem …… 1
1.2. Amaç …… 6
1.3. Önem …… 7
1.4. Sınırlılıklar …… 8
BÖLÜM II: KAVRAMSAL ÇERÇEVE …… 8
2.1. Uzaktan Eğitim …… 8
2.1.1. Uzaktan Eğitim Teorileri ve Felsefesi …… 13
2.1.1.1. Uzaktan Eğitim Kuramları …… 14
2.1.1.2. Bağımsız Çalışma Kuramı …… 18
2.1.2. Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim …… 20
2.2. Özgün Baskı Resim …… 21
2.2.1 Mono Baskı …… 24
2.2.2.Linol Baskı-Ağaç Baskı (Yüksek Baskı) …… 27
2.2.3.Gravür (Çukur Baskı) …… 32
2.2.4. Litografi – Taş Baskı (Düz Baskı) …… 37
2.2.5. Müfredatta Özgün Baskı Resim …… 40
2.3. Özgün Baskı Resim Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla İşlenmesi …… 41
2.4. Yaratıcılık …… 43
2.4.1. Sanat Üretiminde Yaratıcılık ……50

2.5. Özgün Baskı Resimde Yaratıcılık …… 54
2.6. Deneysel Baskı …… 55
BÖLÜM III: YÖNTEM …… 69
3.1. Araştırma Deseni …… 69
3.2. Çalışma Grubu …… 70
3.3. Veri Toplama Araçları …… 70
3.4. Verilerin Toplanması …… 72
3.5. Verilerin Analizi …… 72
BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUMLAR …… 73
BÖLÜM V: SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER …… 120
5.1. Sonuç ve Tartışma …… 120
5.2. Öneriler …… 125
KAYNAKÇA …… 126
EKLER …… 132

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.3.1. Yaratıcı Resim Rubriği Puanlama anahtarı

Tablo 4.1.2. Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanan Zorluklar Kategorisindeki Öğrenci Görüşleri

Tablo 4.1.3. Avantajlar Kategorisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tablo 4.1.4. Kullanılan Teknikler Kategorisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tablo 4.1.5. Kullanılan Malzemeler Kategorisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tablo 4.1.6. Dikkat Edilen Unsurlar Kategorisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tablo 4.1.7. Yaratıcılık Kategorisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tablo 4.2.8. Elde Edilen Kazanımlar Kategorisindeki Katılımcı Görüşleri

Tablo 4.2.9. Dezavantajlar Kategorisindeki Katılımcı Görüşleri

Tablo 4.2.10. Avantajlar Kategorisindeki Katılımcı Görüşleri

Tablo 4.2.11. Yaratıcılık Kategorisindeki Katılımcı Görüşleri

Tablo 4.2.12. Öğretim Üyesi Kategorisindeki Katılımcı Görüşleri

Tablo 4.2.13. Uzaktan Eğitim Sürecinde Dikkat edilen Unsurlar Kategorisindeki Katılımcı Görüşleri

Tablo 4.3.14. Katılımcıların Yaratıcı Resim Rubriğinden Aldıkları Puan Ortalamaları

Tablo 4.3.15. Yaratıcı Resim Rubriği Ortalama Sonuçları

RESİMLER LİSTESİ

Resim 2.2.1. ’Kraliçe’’ Puabi’nin silindir mührü, M.Ö. 2600,

Resim 2.2.2. Edgar Degas, The Fireside, 1876

Resim 2.2.3. Alina Szapocznikow, Untitled, 1963

Resim 2.2.4. Resim 4. Henri Matisse, Standing Nude, Arms Folded, 1915

Resim 2.2.5. Oyma Uçları

Resim 2.2.6. Merdane-Rulo

Resim 2.2.7. Linol Baskı Kalıbı

Resim 2.2.8. Linol Baskı Öğrenci Çalışması

Resim 2.2.9. Linol Baskı Kalıbı

Resim 2.2.10. Diamond Sutra Öğretisi, 868

Resim 2.2.11. Albrecht Dürer - The four horsemen of the Apocalypse,1511

Resim 2.2.12. Wassily Kandinsky Great Resurrection, 1911

Resim 2.2.12. *Franz Marc*, Animal Legend, 1912

Resim 2.2.14. *Franz Marc*, Resting Horses, 1911-1912

Resim 2.2.15. Gravür Oyma Uçları

Resim 2.2.16. Bakır Ezme Uçları

Resim 2.2.17. Four Saints, The Virgin surrounded, 1418-1460

Resim 2.2.18. Albrecht Dürer, Gergedan, 1515

Resim 2.2.19. Francisco Goya, Bir Terzi Neler Yapabilir?, 1797-1798

Resim 2.2.20. Rembrandt Van Rijn, The Strolling Musicians, 1635

Resim 2.2.21. Rembrandt Van Rijn, The Three Trees, 1643

Resim 2.2.22. Wassily Kandinsky, Lithograph for the 4th Bauhaus folder, 1922

Resim 2.2.23. Edvard Munch, The Sick Child I, 1896

Resim 2.2.24. Emil Nolde, Young Couple, 1913

Resim 2.2.25. Basri Erdem, Keçi, 1986

Resim 2.2.26. Henri Matisse, Large Odalisque in Striped Pantaloons, 1925

Resim 2.6.1. Zeliha Kayahan, Artçı Şok Dalgası, 2014

Resim 2.6.2. Zeliha Kayahan, İlyada Serisinden, 2015

Resim 2.6.3. Ergin İnan, Figürlü Kompozisyon, 2003

Resim 2.6.4. Karen Kunc, Seeding Jewels, 2008

Resim 2.6.5. Karen Kunc, Fenced Relic, 1995

Resim 2.6.6. Karen Kunc & Bonnie O'Connell, Ephemera, 2009

Resim 2.6.7. Kumi Obata, A Day I Hit A Jackpot of a No Loss Raffle, 1996

Resim 2.6.8. Kumi Obata, Yearning for a Journey, 1966

Resim 2.6.9. Linda Germain, Collage, 2013

Resim 2.6.10. Poramit Thantapalit

Resim 2.6.11. Poramit Thantapalit

Resim 2.6.12. Poramit Thantapalit

Resim 2.6.13. Poramit Thantapalit

Resim 2.6.14. Poramit Thantapalit

Resim 2.6.15. Poramit Thantapalit

Resim 2.6.16. Sema Ilgaz Temel, İsimsiz, 1987

Resim 2.6.17. Sema Ilgaz Temel, İsimsiz, 2002

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Uzaktan Eğitimin Özellikleri

Şekil 2. Uzaktan Eğitimin Yararları

Şekil 3. Uzaktan Eğitimin Zararları

Şekil 4. Yaratıcılığın Süreçleri

Şekil 5. Yaratıcılığı Geliştiren Davranışlar

Şekil 6. Yaratıcı Kişilik Özellikleri

Şekil 7. Sanat Üretiminde Yaratıcılık Süreci

Şekil 9. K1 Çalışması

Şekil 10. K2 Çalışması

Şekil 11. K3 Çalışması

Şekil 12. K4 Çalışması

Şekil 13. K5 Çalışması

Şekil 14. K6 Çalışması

Şekil 15. K7 Çalışması

Şekil 16. K8 Çalışması

Şekil 17. K9 Çalışması

Şekil 18. K10 Çalışması

Şekil 19. K11 Çalışması

Şekil 20. K12 Çalışması

Şekil 21. K13 Çalışması

Şekil 22. K14 Çalışması

Şekil 23. K15 Çalışması

Şekil 24. K16 Çalışması

Şekil 25. K17 Çalışması

Şekil 26. K18 Çalışması

Şekil 27. K19 Çalışması

Şekil 28. K20 Çalışması

Şekil 29. K21 Çalışması

Şekil 30. Örnek K1 çalışması

Şekil 31. Örnek K1 çalışması

Şekil 32. Örnek K2 çalışması

Şekil 33. Örnek K6 çalışması

Şekil 34. Örnek K6 çalışması

Şekil 35. Örnek K6 çalışması

Şekil 36. Örnek K8 Çalışması

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

YÖK: Yüksek Öğretim Kurumu

WHO: World Health Organisation

YRR: Yaratıcı Resim Rubriği

BÖLÜM I: GİRİŞ

1.1.Problem Durumu

YÖK'ün öğretmen yetiştirme lisans programları içerisinde bulunan Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı, üniversitelerin lisans programlarında toplamda sekiz dönem olacak şekilde dört yıl öğrenim süresinin bulunduğu eğitim programıdır (YÖK, 2018). Eğitim fakülteleri bünyesinde güzel sanatlar eğitimi bölümü adı altında Resim-İş Öğretmenliği Programı olarak geçmekte ve sanat eğitimi ile pedagojik eğitimin bir arada bulunduğu bir müfredat programına sahip olmaktadır.

Programın bulunduğu üniversitenin öğretim elemanı ve fiziki öğrenme ortamları kapasitesi düşünülerek, üçüncü yarıyıldan itibaren müfredat programında da belirtiği üzere Anasanat Atölye ve Seçmeli Sanat Atölye dersleri açılmaktadır. Anasanat Atölye dersleri üçüncü yarıyıldan başlayarak toplamda altı yarıyıl olacak şekilde verilmektedir. YÖK'ün Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı el kitabında da belirttiği üzere; "*Anasanat Atölye derslerinde sadece uygulamaya değil öğrencilerin alanla ilgili yazılı anlatımlarına, okuma, araştırma ve tartışmalara etkin katılımlarını sağlayacak etkinliklere yer verilmelidir.*" (YÖK, 2018). Derslerin içeriklerinin ve uygulama biçimlerinin bu durumlara göre öğretim elemanı tarafından düzenlenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda Anasanat Atölye olarak Özgün Baskı Resim dersi örneğinden ilerlenmek istendiğinde, Özgün Baskı Resmin gelişiminin, kavramlarının irdelendiği, mono baskı, linol baskı, ahşap baskı, gravür, litografi, dijital baskı gibi baskı tekniklerinin teorik bilgilerinin verildiği ve uygulamalarının yapıldığı bir eğitim öğretim sürecinin görülmesi beklenmektedir. Bu anasanat dalındaki öğrencinin, öğrenmiş olduğu özgün baskı resim tekniklerini ve olanaklarını kullanarak, uygulama konusunda özgün ve yaratıcı üretimler yapması beklenmektedir. Aynı zamanda yine YÖK'ün Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı el kitabında da belirttiği şekilde; "*öğrencinin çalışmalarını farklı disiplinlerle ilişkilendirmeleri ve güncel sanat uygulamalarını kavramalarının sağlanması gerekmektedir.* "(YÖK, 2018).

Anasanat Atölye dersinin yanı sıra müfredat programına bakıldığında Seçmeli Sanat Atölye derslerinin de bulunduğu görülmektedir. 2018 müfredat programında da belirtildiği üzere en az bir yarıyıl olacak şekilde Seçmeli Sanat Atölye derslerinin verilmesinin gerekli olduğu belirtilmektedir. Seçmeli Sanat Atölye derslerinin de

üçüncü yarıyıldan itibaren alınmaya başlanması gerekmektedir. Bu bağlamda bir Anasanat dalındaki öğrencinin, bölüm olanakları göz önüne alınarak oluşturulmuş olan diğer dalları zorunlu olarak seçmesi gerekmektedir. Böylece farklı anasanat dallarında bulunan öğrenciler, program bünyesindeki diğer sanat dallarının eğitim olanaklarından faydalanarak farklı bir alanda belirli bir bilgi birikimine sahip olma olanağı elde edebileceklerdir.

Aynı şekilde, program olanakları uygun olduğu takdirde Seçmeli Sanat Atölye dersi de farklı anasanat dallarındaki öğrenciler tarafından Özgün Baskı Resim olarak alınabilmektedir. Seçmeli Sanat Atölye olarak alınmış olan Özgün Baskı Resimde de linol baskı, ağaç baskı, gravür gibi baskı tekniklerinin uygulandığı görülmektedir. Anasanat Atölye dersinde, baskı resim teknikleri kullanılarak özgün ve yaratıcı uygulamaların yapılmasının beklendiği gibi aynı durum Seçmeli Sanat Atölye olarak alınan Özgün Baskı Resim dersinde de beklenmektedir.

Bahsedildiği üzere; ortaya çıkışının ve ilk örneklerinin mağara resimlerine kadar uzanmakta olduğu grafik sanat dalının da bir kolu olarak kabul edilebildiğine rastlanabilecek Özgün Baskı Resim, bünyesinde birçok teknik bulunmaktadır (Demirel U. , 2021). Bu tekniklerde genel olarak, öncelikle baskı tekniğine göre çalışmanın yapıldığı bir kalıp bulunmaktadır. Yukarıda bahsedilmiş olan tekniklerde, örneğin ağaç baskı tekniğinde, kalıp ahşap bir malzemeden oluşmaktadır. Genel olarak bu baskı resim kalıpları, baskıyı yapacak kişi tarafından işlenmekte ve baskıya hazır hale getirilmektedir (Kıran H. , 2016). Bu duruma ilişkin Gündüz'ün Özgün Baskı Resim için "*Sanatçısı tarafından hususi olarak ortaya çıkarılan kalıplar vasıtasıyla ya da doğrudan doğruya farklı bir zemine kaliteli bir şekilde ve mümkün olduğunca bire bir, miktar olarak istenilen adette aktarım işlemi, kısaca Özgün Baskı Resmin tanımıdır*." şeklinde bir ifadesi de bulunmaktadır (Sebik Gündüz, 2021). Akalan da Özgün Baskı Resim için "*günümüzde tüm baskı tekniklerini içine alan, sanatçının kalıbını bizzat kendisinin hazırladığı, yaratıcılık süreci ve basım aşamasında başında bulunup imzasını atarak bitirdiği bir sanat dalı*" şeklinde bir tanımlama yapmaktadır Akt. (Mamur Yılmaz, 2016). Andrews ise baskı resim için "*mürekkebin veya boyanın hazırlanmış bir yüzeye yayıldığı ve ardından uygulanan basınç vasıtasıyla başka bir yüzeye bir izlenim aktardığı nispeten karmaşık bir süreç olarak*" şeklinde bir ifade kullanmıştır (Andrews, 1964).

Verilen bilgiler ve tanımlardan da anlaşılabileceği üzere Özgün Baskı Resim, oldukça teknik ve bünyesinde belirli malzemeleri bulunduran bir sanat dalıdır. Bahsi geçen kalıplardan birçok baskı alınabilmesiyle, bu çoğaltma işlemiyle ve çoğaltılan her baskıda sanatçısının orijinal imzası olmasıyla birlikte isminden "özgün" olarak bahsedebilmektedir. Aynı kalıptan birçok baskı alınması durumu ise özgünlüğünü asla etkilememektedir (Demir, 2012). Baskı resim, özel kalıplarıyla ve bu kalıpların oluşturulma sürecinde bir eskizi geçirebilmek için kullanılması gereken özel iğne uçlu kalemleri ya da özel oyma uçlarıyla, özel baskı boyaları ve bu boyaları kalıba yedirebilmek için teknik merdaneleriyle, özel baskı kağıtlarıyla birlikte adının da hakkını vermekte denilebilmektedir. Bu bağlamlar dahilinde eğitim-öğretim açısından bakıldığında baskı resmin özel olarak kullanılmayı gerektiren malzemeleri ve teknikleri nedeniyle özel bir ortama, bir atölyeye gereksiniminin bulunduğu sonucuna varılabilmektedir. Özgün Baskı Resim eğitiminin verildiği programlarda derse uygun olacak şekilde atölye ortamı bulunması da gereklilik arz etmektedir. Baskı resim dersini aktif olarak vermekte olan Resim-İş Öğretmenliği programlarındaki baskı resim atölyelerinde, tüm bu gereksinimlerin göz önünde bulundurulmasıyla oluşturulan özel boya ortamları, bazı tekniklerin kimyasal süreçlere ihtiyaç duymasından kaynaklı olarak özel havalandırma sistemleri, aynı şekilde kimyasal ile temas etme durumunda hasar görmeyecek malzemelerle oluşturulmuş özel tekneler ve yüzeyler gibi birçok özel alan bulunmaktadır.

Beklenmedik bir şekilde Çin'in Wuhan kentinde yeni bir hastalığın ortaya çıktığı haberi Dünya Sağlık Örgütü tarafından duyurulana değin Resim-İş Öğretmenliği alanı da dahil olmak üzere diğer bütün bölüm ve üniversiteler normal eğitimlerine devam etmektedirler. 2020-2021 eğitim öğretim yılını kapsamakta olan süreçte, 30 Ocak 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü acil durum ilan etmiş 11 Mart 2020 tarihinde de Covid-19 olarak adlandırılmış hastalık nedeniyle salgın duyurusu yapılmıştır (Eken, Tosun, & Tuzcu Eken, 2020). Kurtdaş, duyurusu yapılmış olan bu salgın durumu için tarihsel süreçler içerisinde geçmiş dönemlere de bakıldığında, ekonomi, siyaset, teknoloji gibi alanlarda oluşan deneyimlerin toplumların şekillenmesine katkısı olduğunu ancak sağlık alanında ortaya çıkan bir durumun diğer bütün kurumları bu denli etkilediği başka bir dönemin bulunmadığını ifade etmiştir (Kurtdaş, 2021).

Dönem içerisinde her an görülmekte olan yeni haberler neticesinde sağlık alanından sonra süreçten olumsuz etkilenen başlıca kurum da eğitim kurumları olmuştur (Kurtdaş, 2021). 11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü tarafından ilk duyurunun yapılmasının ve Türkiye sınırları içerisinde ilk vakanın görülmesinin ardından 14 Mart 2020'den itibaren İlk, Orta ve Yüksek Öğretim Kurumlarında yüz yüze eğitime ara verildiğinin duyurusu yapılmıştır (Eken, Tosun, & Tuzcu Eken, 2020). İlk olarak yapılmış olan bu duyuru tüm eğitim kurumlarındaki eğitimin sadece üç haftalık sürecini kapsayacak şekilde olmuştur. Fakat pandemi ilan edilmesi, art ardına gelen vaka artış haberleri ve sonrasında çıkan karantinalar, yaşam kayıpları, ülkelerin uygulamaya başladığı korunma politikaları ve hastalığın hızla yaygınlık göstermesi nedeniyle eğitim öğretim sürecinin yeniden başlayamayacağı anlaşılmıştır. Eğitime ara verildiği şeklinde yapılan duyuru sonrasında, eğitim-öğretim sürecinin daha fazla aksamaması için, 2020-2021 eğitim öğretim yılının uzaktan eğitim şekline ilerlemesine karar verilmiş ve bu dünya genelinde uygulanan bir karar olmuştur (Eken, Tosun, & Tuzcu Eken, 2020).

Tarihte 1700'lü yıllarda dahi oluşum gösteren (Eken, Tosun, & Tuzcu Eken, 2020) ve neredeyse her alanda dijitalleşmeye doğru giden dünyada hem eğitimin dijital ortama taşınması hem de yaşam boyu öğrenme sürecinin önem kazanması nedeniyle uzaktan eğitim bir süredir eğitim kurumları tarafından uygulanmakta olan bir program olarak da kullanılmaktadır (Kurtdaş, 2021). Aynı şekilde yirminci yüzyılın başından beri aktif olarak iletişim teknolojileri ve yüksek öğretimde yenilikler oluşturmak için yüz yüze temas gerektirmeden doğrudan öğrencilere sunulabilecek yaygın çevrimiçi öğrenme alanları üzerine çalışılmakta olduğu da bilinmektedir (Baum & McPherson, 2019). Bu çalışmalar dışında uzaktan eğitimin dünya gündeminde yer etmesini sağlayan asıl durumun, 2020 yılında ortaya çıkan pandemi nedeniyle tüm öğretim kurumlarının sağlık önlemlerinden kaynaklı olarak yüz yüze eğitime ara vermesi durumu olduğu da net olarak görülmektedir (Eken, Tosun, & Tuzcu Eken, 2020).

Moore'a göre pandemi nedeniyle vazgeçilmez ve eğitim öğretim açısından kurtarıcı bir unsur olarak görülmeye başlanan uzaktan eğitimi tanımlamaya, teorilerini oluşturmaya ve ifade etmeye yönelik ilk girişim 1920'li yıllarda ortaya çıkmıştır (Moore, 1997). En bariz şekilde uzaktan eğitimi ifade edecek olursak Moore'un "*Farklı alanlarda eğitim almak ya da alanlarında uzmanlaşmak isteyen bireylere zaman ve mekândan bağımsız olarak eğitim alabilme olanağını sunmasından kaynaklı olarak*

çağımızda oldukça sık tercih edilebilen bir eğitim türü." şeklindeki tanımı kullanılabilmektedir (Moore, 1997). Kim, geleneksel sınıf ortamının yanında uzak mesafelerden de eğitim yapılma durumunun gelişimini internetin gelişimiyle paralel olarak düşünmektedir (Kim, 2004). Bu gelişimin daha uzak mesafelerden uzaktan eğitim olanağı sunduğunu ifade ettiği bilinmekte olan Kim, uzaktan eğitimi "*normalde öğretimden farklı yerlerde gerçekleşen ve bunun sonucu olarak özel ders tasarımı teknikleri, özel öğretim teknikleri, elektronik ve diğer teknolojilerle özel iletişim yöntemleri ile özel organizasyonel ve idari araçları gerektiren planlı öğrenme*" şeklinde tanımlamaktadır (Kim, 2004). Tanımlamalara göz önünde bulundurulduğunda uzaktan eğitimin eğitim dönemi içerisinde, öğrenen ve öğretenin farklı mekanlarda bulunması sonucunda her iki tarafı birleştirmek, etkinlik ve içerik paylaşımlarını yapmalarını ve iletişimlerini sağlamak amacıyla çeşitli medyaların kullanılmasının sağlanmasını içeren bir süreç olduğu görülmektedir (Keegan, 1996).

Günümüz iletişim olanaklarının ve küreselleşmenin, bilgi teknolojilerinin gelişmesi sanat alanını da doğal olarak etkilemekte ve dolaylı olarak yeni arayışlar oluşturmaktadır. Bu bağlamda bakıldığında içinde bulunulan dönemde eğitim öğretim sürecinin bir kurtarıcısı olan uzak eğitimde, teorik derslerin işlendiği gibi uygulamalı derslerin işlendiği de görülmekte ve bu derslerin de bir arayış içinde oluşuna rastlanmaktadır.

Yukarıda da bahsedildiği gibi atölyenin gereksinimden öte zorunluluk olarak görüldüğü Özgün Baskı Resim dersi de bu dönem içerisinde uzaktan eğitim yoluyla çevrimiçi olarak işlenen uygulamalı derslerden birisi olmuştur. Dersi almakta olan öğrenciler, bahsedilen atölye düzeninden, pandemi koşullarından dolayı ulaşımda da zorluk yaşanması nedeniyle malzemelerden uzakta kalarak ders süreci geçirmek durumunda kalmışlardır. Torrance'ın da ifadesine göre belirli sorunlar neticesinde en çok etkinliğini gösteren ve karşılaşılmakta olan sorunlara çözüm arayışını da ifade eden yaratıcılık (Torrance, 1993), bu dönemde de koşullar nedeniyle devreye girmiştir. Aslan ve Akalan'ın çalışmasında; hızlı bilimsel ve teknolojik gelişimlerin tüm dünyayı etkilemesiyle birlikte sanat eğitimini de etkilemiş olduğu, bu etkilenmeler sonucunda oluşan yenilikçi yaklaşımların da tüm disiplinler gibi baskı resmi de etkilediği ve yeni arayışlara yönlendirdiği ifadelerinden de yola çıkarak anlaşılmaktadır ki baskı resim,

koşullara, yeniliklere ve süreç içerisinde olanaklara bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir (Aslan & Akalan, 2020).

İçinde bulunulan sürece bakıldığında bir sorunun içinde yaşanıldığı görülmektedir. Bu noktada yaratıcılığın ortaya çıkmasıyla birlikte geleneksel anlamda atölyeye gereksinimin duyulduğu Özgün Baskı Resim alanı da kendisine yeni ifade olanakları bulmaya çalışmaktadır. Bu bağlamda ders kapsamında bakıldığında; belirli bir süre karantina durumunun oluşması nedeniyle malzeme kısıtlanması sonucunda, ders kapsamında üretim yapması gereken öğrencilerin, çözüm odaklı yaklaşarak gündelik malzemelere yönelmek durumunda kalmış oldukları görülmüştür. Bahsi geçen kısıtlamalar ve sorunlara aranan çözümler neticesinde Özgün Baskı Resmin, süreç içerisinde Deneysel Baskıya dönüşmüştür ifadesi kullanılabilmektedir.

Süreç içerisinde geleneksel eğitim ortamının dışına çıkıldığının görülmesi ve öğreten kişiden uzakta olunması sonucunda, öğrenciler için bir bağımsız çalışma ortamının oluştuğu görülebilmektedir. Aynı şekilde öğrencilerin, atölye ortamından uzakta kalmalarından kaynaklı çalışma ortamının bireyselleşmesi söz konusu olmakta ve öğrenmede kendine özgülük durumu gündeme gelmeye başlamaktadır. Uygulamalı bir ders olan Özgün Baskı Resim dersinin uzaktan işlenmesi durumu öğrencinin çalışmalarını üretebilmek amacıyla öğrenme ortamını düzenlemesi gerekliliği getirdiği düşünülmekte ve bu gibi ortak noktalar nedeniyle Wedemeyer'in Bağımsız Çalışma Teorisi ile bağdaşıklık gösterdiği görülebilmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinde elde bulunan malzemeler ve gündelik nesnelerin baskı malzemesi olarak kullanılması durumunun öğrencilerde yeni bakış açıları oluşturduğu ve süreç içerisinde yaratıcılıklarını kullandıkları, geliştirdikleri, kendi öğrenme olanaklarını düzenlemek durumunda kaldıkları düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırma kapsamında da "Resim-İş öğretmenliği lisans öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersine ilişkin deneyimleri nasıldır?" sorusuna cevap aranmaktadır.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, geleneksel anlamda atölye ortamında çalışılması uygun görülmekte olan özgün baskı resim dersinin uzaktan eğitim sürecinde ne şekilde

işlendiğinin ve bu işlenme şeklinin dersi almakta olan Resim-İş Öğretmenliği öğrencilerinin yaratıcılıkları, bireysel ve bağımsız çalışmaları üzerindeki etkilerini araştırmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda; "Resim-İş öğretmenliği lisans öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersine ilişkin deneyimleri nasıldır?" sorusuna cevap aranmaktadır. Ayrıca araştırmanın alt problemleri aşağıda belirtilmiştir.

- Resim-İş öğretmenliği lisans öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersinde yaratıcılık konusuna ilişkin görüşleri nasıldır?
- Resim-İş öğretmenliği lisans öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersinde öğretim üyesine yönelik görüşleri nasıldır?
- Resim-İş öğretmenliği lisans öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersinde elde ettikleri kazanımlara ilişkin görüşleri nasıldır?
- Resim-İş öğretmenliği lisans öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersinin avantajlarına ilişkin görüşleri nasıldır?
- Resim-İş öğretmenliği lisans öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersinin dezavantajlarına ilişkin görüşleri nasıldır?
- Resim-İş öğretmenliği lisans öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersinde kullanılan malzemeler nelerdir?
- Resim-İş öğretmenliği lisans öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersinde kullanılan teknikler nelerdir?
- Resim-İş öğretmenliği lisans öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersinde dikkat edilen unsurlar nelerdir?

1.3.Araştırmanın Önemi

İçinde bulunduğumuz dünyaya bakıldığında, durmaksızın bir değişim içerisinde olduğu görülmektedir. Bu değişim bilimsel, teknolojik, sosyal ve benzeri alan çalışmalarının ortaya çıkarmış olduğu yenilikler neticesinde gelişmekte ve bütün hayat alanına yayılmaktadır. Bu yeniliklerle birlikte gelen değişim durumları eğitim öğretimi de büyük oranda kapsamakta ve bütün kademelerine yayılmaktadır. Yüksek öğretim düzeyinde uygulamalı alanlara bakıldığında da bu değişimin gerçekleştiği görülebilmektedir. Bu bağlamlar dahilinde bakıldığında, uygulamalı ve teknik bir alan olan özgün baskı resim de bu değişimlerden etkilenmekte olan bir sanat dalı olarak tabir edilebilmektedir.

Geleneksel olarak bakıldığında özgün baskı resim, özünde birden fazla tekniğin bulunduğu, çeşitli malzemeler ve araçların kullanılmasını gerektiren, bu araçlar ve belirli kalıplar yardımıyla kâğıt ya da benzeri yüzeyler üzerine basım yapılarak çalışmaların üretildiği bir alan olarak ifade edilebilmektedir. Süreç içerisindeki çalışmaları çoğaltma tekniği ise öncesinde işlenmiş kalıplar sayesinde yapılmaktadır.

Yapılan literatür taramaları ve alan değerlendirmeleri ile birlikte özgün baskı resmin bünyesine dahil etmiş olduğu yeniliklerle karşılaşılmıştır.

2020-2021 eğitim-öğretim yılının da uzaktan eğitim ile yapılmasına karar verilmesinin neticesinde özgün baskı resim gerek bünyesinde bulundurduğu geleneksel teknikleri gerek gelişim durumlarına bağlı olarak sahip olduğu yeni ifade olanaklarını, gerekse uygulamalı bir alan olarak süreç içerisinde edindiği yeni anlatımları bir arada harmanlayarak yeni ifadeler ve anlamların oluşmasına olanak sağlayabilmektedir.

1.4.Sınırlılıklar

- Araştırma 2020-2021 Eğitim-Öğretim yılı Bahar Dönemi ile sınırlıdır.
- Araştırma Doğu Anadolu Bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesi ile sınırlıdır.
- Araştırma Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği bölümü öğrencileri ile sınırlıdır.
- Araştırma Seçmeli Sanat Atölye Özgün Baskı Resim dersini uzaktan eğitim olarak almakta olan 4. Sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

BÖLÜM II: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Uzaktan Eğitim

Eğitim ve öğretim bir süreç olarak görülebilmekte ve bireyin hayatının neredeyse her alanında var olmaktadır. Bu var oluş onun sürekli bir biçimde değişmesi ve gelişmesine neden olmakta, onu canlı bir süreç olarak adlandırmamızı sağlamaktadır (Akyürek, 2020). Eğitimin, hayatın her alanında yer alan canlı bir süreç olması durumu, aynı şekilde hayattan etkilenmesine de yol açmaktadır. Teknolojiden, sanattan, gündemlerden, kısaca günümüz gelişimlerinden etkilenen eğitim, bu değişimlere ve gelişimlere bağlı olarak yeni deneyim alanlarına, yeni eğitim yöntemleri ve ortamlarına sahip olabilmektedir.

Günümüzde teknolojik gelişimlerin etkisiyle çok çeşitli görüşme araçlarının ortaya çıktığı bilinmektedir. Teknolojik gelişimle birlikte hayatımıza giren araçlar sayesinde her alanda bilgi edinebilme ve iletişim kurabilme olanağına sahip olunmaktadır. Her alanda kullanılmakta olan bilişim, iletişim ve görüşme araçlarıyla birlikte kaynakların genişletilmesinin ve yaşam boyu eğitimin hayatın içerisinde aktif olarak yer almasının sağlanmasının gerekliliği göz önünde bulundurulmaktadır. Bahsedilen ve gelişmekte olan teknolojik araçlar, eğitimde de yerini bulmaktadır. Bu teknolojik araçların ve yeni görüşme araçlarının artması, eğitim hayatında da kullanmaya başlanmasına yol açmaktadır. Bu nedenle, eğitim alanında da aktif olarak yararlanılabilecek bir unsur olarak "uzaktan eğitim" kavramı, eğitim kavramları arasında yerini almaya başlamaktadır (Akyürek, 2020).

Uzaktan eğitimin, günümüz teknolojileri sayesinde çeşitli iletişim araçları kullanılarak zaman ve mekândan bağımsız eğitimin yürütülebildiği çağdaş ve yenilikçi eğitim sistemi, farklı kaynakların telekomünikasyon sistemleriyle bağlanmasını sağlayan bir yapı (Yurtsever, Tarhan, & Tecim, 2021), öğrenme ve öğretmenin fiziki sınıf ortamının dışında, öğrenen ve öğretenin farklı mekanlarda bulunmasıyla gerçekleşen (Kaçan & Gelen, 2020) bir eğitim sistemi ve benzeri gibi çeşitli tanımlarının bulunduğu görülmektedir. Literatürde daha birçok tanıma sahip olan ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte de sık sık değişime uğrayabilen uzaktan eğitim içerisinde, eğitim-öğretimin senkron ve asenkron olarak da işlenebilme olanakları bulunmaktadır (Kaçan & Gelen, 2020). Asenkron çevrimiçi eğitime bakıldığında; öğrenen ve öğretenin, gerçek zamanlı olarak etkileşime geçmesinin gerekli olmadığı görülmektedir. Öğrenen birey, çevrimiçi eğitimi kendi programına göre ayarlayabilmekte ve uygun gördüğü zamanlarda tamamlayabilmektedir. Bu sayede öğrenen, bireysel zaman kontrolünü yapabilme avantajına sahip olabilmektedir. Senkron eğitim ise eşzamanlı eğitim olarak geçmekte ve gerçek zamanlı olarak öğrenen ve öğretenin dijital ortamda buluşabildiği zaman anlamına gelmektedir. Coğrafi olarak farklı bölgede bulunmakta olan öğrenen ve eğitimci anlık olarak eğitimin verildiği platformda bir araya gelmektedir. Akademik programlarda yürütülmekte olan bazı derslerin senkron olarak işlenebildiği görülmektedir (Kim, 2004).

Bu bağlamlar dahilinde bakıldığında uzak eğitim kavramının çeşitli özelliklerinin olduğu görülmektedir. Şekil 1'de de işlenmiş olduğu üzere; eğitime çeşitli kitle iletişim

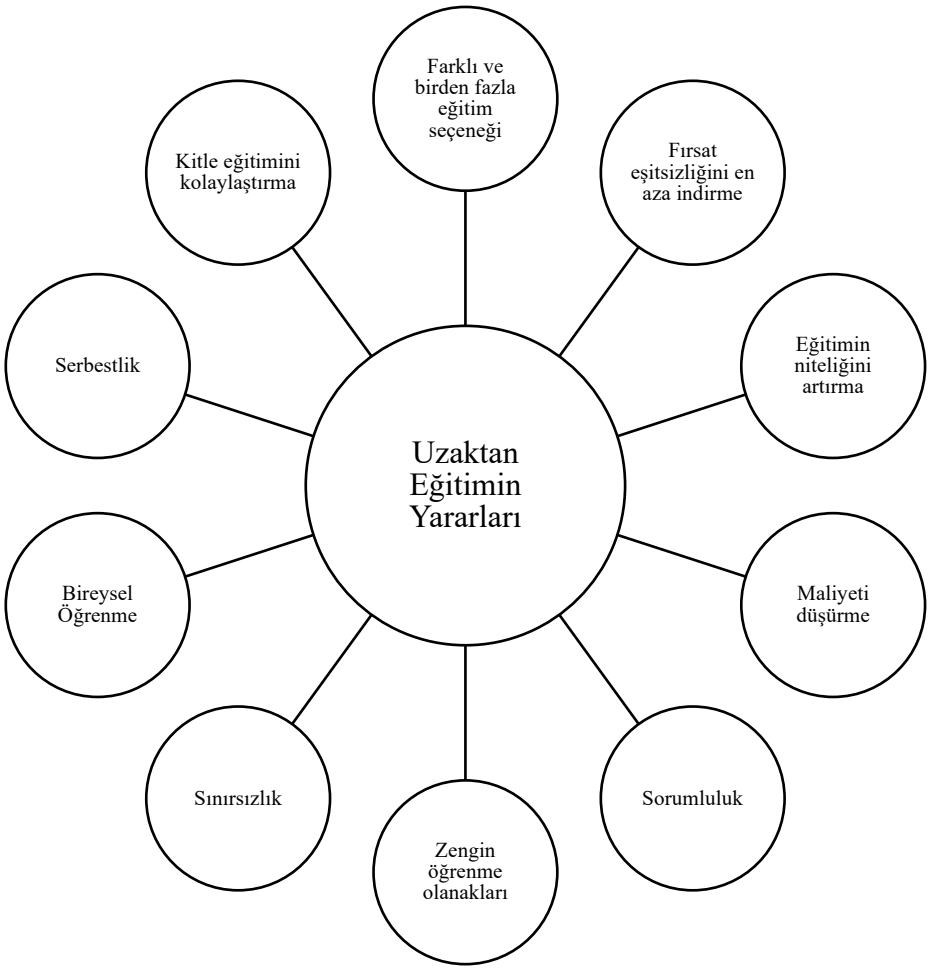
araçları kullanarak ulaşabilme, öğrenme materyallerinin öğrenen bireylere sunumunda çeşitli kaynakların olması, eğitimi almakta, öğrenen bireylerin yaşam koşullarına uygulanabilir olması durumu, ekonomik olması, üst kademelerden veya bağlantılı kurumlardan gelen kısıtlanmış tarihlerden, yönetimsel kısıtlamalardan bağımsız olabilmesi, öğrenimin kesintisiz olabilmesi ve buna bağlı olarak yaşam boyu öğrenim sunabilmesi, bireyin bilgi düzeyine göre eğitiminin ayarlanabilmesi olanağı, öğrenen bireyin öz düzenlemesini sağlamaya olanak oluşturma ve yeni iş imkanları ortaya çıkarma gibi özelliklerinden bahsedilebilmektedir (Akyürek, 2020).



Şekil 1. Uzaktan Eğitimin Özellikleri

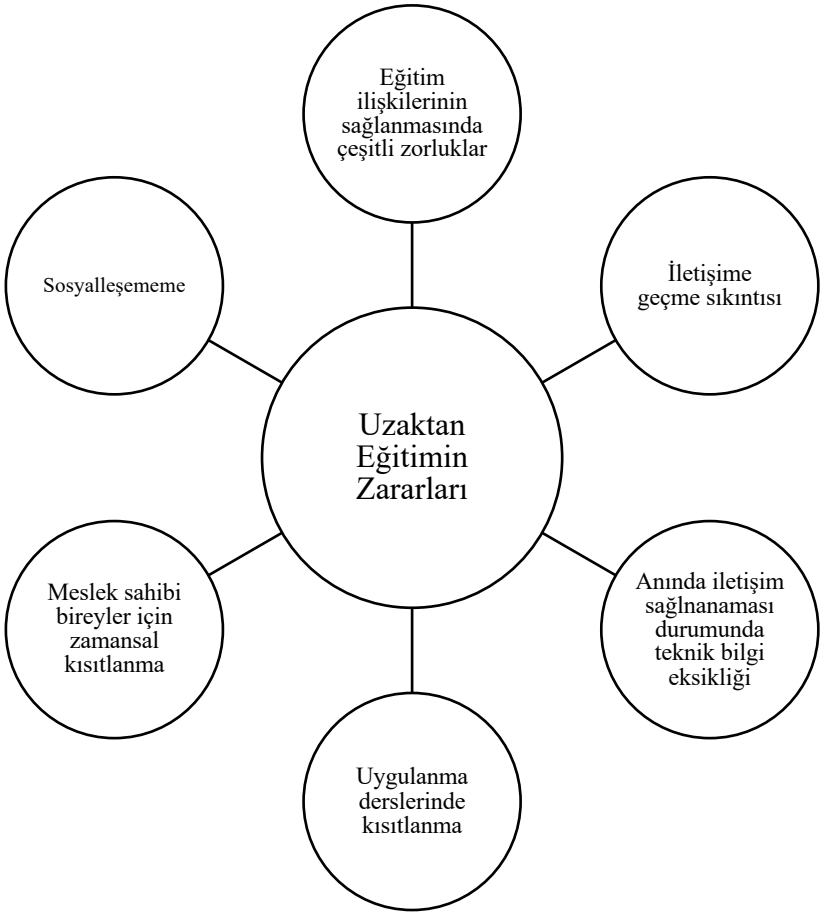
Uzaktan eğitimin, farklı ve birden fazla eğitim seçeneği sunma olanağı, fırsat eşitsizliğini en aza indirmeye çalışması, çoğul gruplarla birlikte alınmakta olan eğitimlerde kitle eğitimini kolaylaştırması, eğitimin niteliğini artırmaya çalışmaya çalışırken maliyeti de düşürmeye çalışması, öğrenen bireye serbestlik sağlaması, bireysel öğrenme sorumluluğu kazandırması, zengin bir öğrenim olanağı ve buna uygun

ortam sağlaması, mekan ve benzeri sınırları ortadan kaldırması gibi yararlarının bulunduğu da net olarak söylenebilmekte ve bahsedilen yararlar Şekil 2 üzerinde de görülebilmektedir (Ya Ni, 2013). Öğrenme ortamı fark edilir biçimde değişmekte ve dönüşüme uğramaktadır.



Şekil 2. Uzaktan Eğitimin Yararları

Şekil 3 üzerinde görüldüğü gibi uzaktan eğitimin zararlarından da bahsedebilmek mümkündür. Uzaktan eğitim sürecine bakıldığında interaktif ortamlardan kaynaklı çeşitli problemlerle karşılaşılabilme olanaklarının olduğu görülebilmektedir. Eğitim ilişkilerinin sağlanmasında çeşitli zorluklar oluşabilmekle birlikte uzaktan iletişime geçme sıkıntısı yaşamakta olan bireyler için sosyalleşme konusunda eksiklik hissedebilmekte, meslek sahibi olan, eğitimin yanı sıra belirli işlerde çalışmakta olan bireyler için zamansal kısıtlanma durumu oluşabilmektedir. Anında yardım sağlanamaması gibi durumlarda bireylerde teknik bilgi eksikliği oluşabilmekte, uygulanma derslerinde ortam kısıtlanması nedeniyle de sorunların yaşanabilme olanağı ortaya çıkmaktadır (Akyürek, 2020).



Şekil 3. Uzaktan Eğitimin Zararları

Ülkemizde Milli Eğitim ve Yüksek Öğretimdeki çeşitli kademelere bakıldığında; öğrencilerin, bağlı bulundukları kurumların uzaktan eğitim platformlarından eğitimcinin kaydedip paylaştığı ders videolarına ve dokümanlarına ulaşabildiği ve bu sayede ders içeriğini takip edebildiği görülmektedir. Öğrenciler aynı zamanda dijital ders kitaplarına sahip olabildiği gibi eğitimini almakta olduğu derslerin sınavlarına da belirlenen web ortamında girebilme olanağına sahip olabilmektedirler. İlk dönemlerinde Millî Eğitim Bakanlığınca kurulan Mektupla Öğretim Merkezi'nin uzaktan eğitim konusunda gelişim sağlayarak "Eğitsel E-İçeriğin Sağlanması ve Yönetilmesi Bileşeni" adı altında dönüşmüş ve "Eğitim Bilişim Ağı (EBA)" olarak kurulmuş olduğu bilgisine ulaşılabilmektedir. Bu bilgiler dahilinde Eğitim Bilişim Ağı'nın alt yapısını kullanan bir UZEM merkezi oluşturulmuş ve bu UZEM merkezide hem öğreticilerin mesleki olarak gelişimlerinin destekleme hem de öğrencileri uzaktan eğitim hakkında bilgilendirme ve uzaktan eğitim verildiği görülmektedir (Kaçan & Gelen, 2020).

Uzaktan eğitimin özellikleri, sunduğu imkanlar ve sağladığı yararlar açısından bakılarak dünya çapında da oldukça yaygınlaştığı düşünüldüğünde çağın getirmekle birlikte gerektirmekte de olduğu bilgi ve becerileri kazandırmak aynı zamanda da yaşam boyu öğrenmeyi desteklediği net olarak görülebilmektedir.

2.1.1. Uzaktan Eğitim Teorileri ve Felsefesi

Uzaktan eğitim, bahsedilen tanımlarının ötesinde pedagojik bir kavram olarak da ele alınabilmekte, öğrenen ve öğreten bireyler bir arada bulunamadığında, bütün öğrenen ve öğreten ilişkileri evrenini kapsayan ve ifade eden bir kavram olabilmektedir. Dewey'e kadar dayandırabilecek bu kavram, öğrenen-öğreten ilişkileri evrenini, öğrenciler ve eğitmenler arasında oluşan etkileşimi, öğretim programlarının temel yapılarını, öğrencinin kendi kendini yönetmesinin doğasını ve derecesini bünyesinde barındırmaktadır. Bu bağlamda eğitim kavramının bir alt kümesinde yer verebileceğimiz uzaktan eğitimde, geleneksel eğitim teorileri ve pratiklerinden yararlanılabilmekte hatta bunlara çeşitli katkılar sağlanabilmektedir. Uzaktan eğitimin bünyesinde bulundurduğu ve ayırt edici bir özelliği olarak, süreç içerisinde kullanılabilecek özel öğrenme-öğretme pratiklerinden bahsedilebilmektedir. Bu bağlamda geleneksel öğrenme ortamı dışında, özel öğrenme ve öğretmen pratikleri ile verilecek eğitimin ayırt edici yapısını ortaya çıkaUrabilmesi ve sürecin yapılandırılabilmesi için sunum, öğrenci motivasyonunun desteklenmesi, analiz ve eleştiriye teşvik, uygulama düzenlemeleri, öğrencinin bilgi üretmesi için ortamlar yaratma gibi çeşitli uygulamalara başvurulabilmektedir (Moore, 1997).

Moore'a göre bu uygulamalardan;

1. Sunumlar ile birlikte bilgi aktarımı sağlanması günümüzde birçok eğitim programında sıkça kullanılmaktadır. Bilgiyi hızlı bir şekilde iletme ve güncelleme durumlarında basılı kitaplar yerine tercih edilebilmektedir. Basılı ürünlere erişimde zorlanma durumlarında elektronik kitap işlevi de görebilmektedir.
2. Öğretilmek istenen içeriğin yapısı planlanıp programlandıktan sonra eğitimi verecek kişilerin, öğrenene konuya ilişkin teşvikte bulunması gerekebilmektedir. Eğitim süreci boyunca filmler, kayıtlar, metin içerilerindeki çeşitli uyarılar, öğretici geri bildirimleri ve yapılandırılmamış bireysel öğrenen-öğretici diyalogları ile öğrenen bireyin hem öz-motivasyona teşvik edilmesi hem de öğrenmeye motive edilmesi ve bu motivasyonun sürdürülebilmesi gerekebilmektedir.

3. Yüksek öğretim düzeyindeki öğrenen bireyde gelişmesinin beklendiği tutum ve becerilerin, özellikle uzaktan eğitim sürecinde yapılandırmanın zor olduğu bilinmektedir. Belirtilen düzeydeki bireyin üst düzey bilişsel becerileri kazanması gerekmektedir. Bu nedenle uzaktan eğitim sürecinde öğrenen birey sıkça analiz ve eleştiriye teşvik edilmesi gerekmektedir.
4. Dahil olunan eğitim programı ve genel eğitim, öğrenme materyallerinin kullanımı, çalışmalar için yapılması, uygulanması gereken teknikler konusunda öğrenenlere rehberlik sağlanması gerekmektedir. Çalışmaları konusunda yardıma ya da geri bildirime ihtiyacının olduğu düşünülen bireyler için referans sağlanması mutlaka gerekli görülmektedir.
5. İyi bir uzaktan eğitim süreci için uygulama ve değerlendirmeler önem arz etmektedir. Öğrencilerin, gösterilen becerileri, uygulama pratiklerini ve onlara sunulmuş bilgileri alabildiklerine emin olabilmek amacıyla bir değerlendirme yapılması gerekmektedir. Yapılan değerlendirme sonucunda öğrenen için geri bildirim almak ve konuya ilişkin diyalog kurabilmek aynı derecede önemli görülmektedir.
6. Öğrenen bireyin, eğitim sonucundaki kazanımları neticesinde bir bilgi oluşturma sürecine girmesi beklenmektedir. Uzatan eğitim programı planının, öğrencinin bilgi yaratabilmesine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

şeklinde bahsedilebilmektedir (Moore, 1997).

2.1.1.1. Uzaktan Eğitim Kuramları

Endüstri Kuramı

Otto Peters'ın Uzaktan Eğitim Kuramlarını ve alanlarını inceleyerek 1960'lı yıllarda geliştirdiği bakış açısına göre Uzaktan Eğitim kavramı ve süreci endüstrileşmeyle birlikte ortaya çıkmıştır. Peters uzaktan eğitim için "eğitimin endüstrileşmiş şekli" olduğunu söylemiştir. Aynı zamanda geleneksel öğretim biçiminin endüstrileşme öncesi döneme ait olduğunu, endüstrileşme ile gelişen iletişim araçları sonucunda da uzaktan eğitim kavramının oluştuğunu iletmiştir (Peters, 2010). Aynı zamanda Peters, eğitim-öğretimin işlevlerini;

- Amaç
- İçerik
- Yöntems

- Ortam seçimi
- İnsan öncelikleri
- Sosyo-kültürel öncelikler

şeklinde 6 ana başlık olarak ifade etmiştir. Peters'a göre öğrenmenin her ayrı düzeyinde belirli farklılıklar bulunmaktadır. Bu durum, amaç başlığı altında değerlendirilebilmektedir. Bilgi, beceri ve uygulamalı alanlarda eğitim öğretimi incelenerek bunların durumları hakkında ifadelerde bulunulmuştur. İçerik konusunda bu gibi durumların zorlukları, öğretimin mümkünlüğü dikkate alınmıştır. Kopuşların olmadığı, iletişimin akışkan bir şekilde sağlandığı ortamların seçimine dikkat edilmiştir. İnsan öncelikleri konusunda geleneksel öğretimden farklı olarak yaş, iş durumu gibi veriler göz önünde bulundurulmuştur. Sosyo-kültürel açıdan ise uzaktan eğitimin farklı kültürlerle de bir arada olabileceği konusu üzerinde durulmuştur.

Etkileşim ve iletişim Kuramı

Etkileşim ve İletişim Kuramında Baath, Daniel, Holmberg, Sewart ve Smith gibi isimlerin çalışmalar yaptığı görülmektedir (Çağlar, ve diğerleri, 2021). Gökmen, Duman ve Horzum'un etkileşim ve iletişim kuramı için "*Baath çift yönlü etkileşim ve iletişime; Holberg rehberlikli didaktik konuşmaya; Daniel, Sewart ve Smith ise uzaktan eğitim sistemlerinin yönetimine odaklanmışlardır. Baath, iki yönlü etkileşim ve iletişimin öncüsü olarak görülmekte ve önemli teorik ve ampirik çalışmalarla günümüz uzaktan eğitim sistemlerinde bu fikrin yerleşmesine katkıda bulunmuştur.*" şeklinde ifadelerinin olduğu bilinmektedir (Gökmen, Duman, & Horzum, 2016). İletişim ve etkileşim öğrenme sürecinde en önemli unsurlardan ikisi olarak bilinmektedir. Moore da bu konuda uzaktan eğitim sürecinde farklı iletişim biçimleri olduğunu ileri sürmüş ve bunları; öğrenen-öğreten, öğrenen-içerik, öğrenen-öğrenen olarak ifade etmiştir.

Öğrenen-Öğreten iletişim biçiminde öğreten kişi öğrenenlerle etkileşim halinde olarak onları motive eder, zamanı geldiğinde geri bildirim verir. Bu açıdan bakıldığında öğreten kişi öğrenen kişinin üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Öğretenin böyle bir durumda rehber konumunda olduğu söylenebilir. Öğretenin rehberliğinde öğrenen doğrusunu bulmaya çalışır.

Öğrenen-içerik biçimine bakıldığında Moore'a göre uzaktan eğitimin vazgeçilmezi olduğu ifade edilebilir (Moore M. , 1989). Moore, öğrenci-içerik etkileşiminin öğrencinin öğrenmesinde büyük rol oynadığını ifade etmiştir (Moore M. , 1989).

Öğrenen-öğrenen biçiminde ise öğrenciler arasındaki bilgi aktarımı durumu görülmektedir. Öğrenciler kendi aralarında tartışarak birbirlerine önerilerde bulunma yoluyla eğitimi gerçekleştirir (Moore M. , 1989).

Etkileşimsel Uzaklık Kuramı

1980 yılında Michael G. Moore tarafından ortaya atılan Etkileşimsel Uzaklık (Transactional Distance), uzakten eğitimdeki öğrenen ve öğretici arasındaki kavramsal alanı ifade etmektedir (Gökmen, Duman, & Horzum, 2016).

Moore, teorisinde zaman ve mekân ayrılığına göre öğrenen ve öğretici arasındaki ilişkiyi değerlendirmekte, bu bağlamda da özünde yüz yüze olan eğitimin de bir uzaktan eğitim olduğunu ifade etmektedir (Moore M. , 1997). "*Transaksiyon kavramı, bireylerin kendi kendilerine eyleme geçme ile etkileşim arasında kalmaktadır. Yani birey bu durumda ne kendi kendine eyleme geçer ne de başkalarıyla etkileşimde bulunur."* (Horzum, 2011).

Moore, kavram üzerinde çalıştıkça tanımlamalar değişmiş, yeni ifadelerden bahsetmiştir. Sonraları öğrenen ve öğretici arasındaki fiziksel mesafenin öğrenmeyi etkileyen bir problem olmadığından, asıl sorunun iletişimsizlik ve psikolojik durumlardan kaynaklandığını ifade etmektedir (Moore M. , 1997). Bakıldığında kuramın uzaklık ve özerklik ve olarak iki farklı boyuttan oluştuğu görülmektedir (Horzum, 2011). Horzum'un ifadesine göre "*Uzaklık boyutu öğretici-öğrenci ve öğrenci- öğretici arasındaki çift yönlü etkileşim ve iletişimi sağlayan diyalog; öğrencinin bireysel ihtiyaçlarını karşılayan dersi tasarımını içeren unsurlardan oluşan yapı'dan oluşmaktadır.*" (Horzum, 2011).

Eşitlik Kuramı

Teknolojinin uzaktan eğitim alanını geliştirmesi ve eğitimde temel bir unsur olarak kullanılmaya başlanması uzaktan eğitimde eşitlik durumunu bir tartışma haline getirmiştir. Uzaktan eğitimde eşitliği öngörmekte olan kuram Simonson tarafından geliştirilmiştir (Gökmen, Duman, & Horzum, 2016). "*Uzaktan eğitim öğrencilerinin*

öğrenme deneyimleri, yüz yüze öğrenen öğrencilerin öğrenme deneyimlerine ne kadar eşit olursa, öğrenme sonuçları da o kadar eşit olur" varsayımına dayanmaktadır." (Simonson, Schlosser, & Hanson, 1999). ifadesinden hareketle; tüm öğrencilere eşit imkanlar, benzer öğrenme ortamları, eşit öğrenme deneyimleri sağlanırsa ancak o zaman uzaktan eğitimde eşitlik kavramı yerine oturmuş demektir şekilden ifade edilebilmektedir. Aynı şekilde Gökmen, Duman ve Horzum'un da ifade ettiği gibi "*Simonson bunun yanlış olduğunu belirterek uzaktan öğrenenlerin öğrenme ortamlarının eşitliğinden ziyade eşit öğrenme deneyimi edinmelerinin temel alınması gerektiğini vurgulamaktadır."* (Gökmen, Duman, & Horzum, 2016).

Özetle eşitlik kuramı uzaktan eğitim öğrencilerinin yüz yüze öğretim öğrencileri ile eşit öğrenme deneyimlerini elde edecekleri öğretim tasarımının sağlanmasını hedef almaktadır.

İşbirlikli Özgürlük Kuramı

Bağımsız çalışmayla benzer sınıflandırmanın yapılabileceği ve öğrencilere seçim hakkının tanınmasını ön planda tutan akım Paulsen tarafından ortaya atılmıştır. Kuramda, her yaştan öğrencinin, kendi kendini yönetebilen (self-directing), kendi öğrenme ürünlerini ve çıktılarını kontrol edebilen bireyler olduğundan bahsedilmektedir. Uzaktan eğitimin bir unsuru olduğu vurgulanan özgürlük kavramı, süreç içerisinde öğrencilerin sınırlanma durumu olmadan daha çok seçim hakkına sahip olduklarını vurgulamakta bu noktada işbirlikli özgürlük kuramıyla bağlantılanmaktadır.

Uzaktan eğitimde, etkileşimden uzak olduğu düşünülen bir ortamda eğitim almakta olan bireylerin zaman zaman kendilerini yalnız hissettikleri düşünülebilmektedir. Öğreten kişiden yardım alamama olanağı olan bireyler, farklı öğrenenlerle iletişime geçme, onlardan yardım alma ihtiyacı hissedebilmektedirler. Bu noktada başkaları ile birlikte işbirliği içinde çalışmak isteme durumu oluşabilmektedir. Uzaktan eğitimde işbirliğiyle çalışma durumunda çeşitli zorluklar, aksama durumları oluşabilmektedir. Bu noktada video, konferans gibi yeni iletişim teknolojilerinin kullanabiliyor olması önem arz etmekte ve işbirliği kurulmasına olanak sağlamaktadır.

İşbirlikli özgürlük kuramında, kısaca, öğrencilerin etkinlik halinde olması, hedefe ulaşma çabası ve öğrenmeyi gerçekleştirme konusunda aktif hale getirilmeye çalışılmasının yanı sıra bunun da işbirliği içinde yapılmasından bahsedilmektedir.

2.1.1.2. Bağımsız Çalışma Kuramı

Bağımsız Çalışma Kuramı, Wisconsin Üniversitesi'nde profesör olan Charles Wedemeyer tarafından geliştirilmiştir. Bağımsız Çalışma Kuramında, öğrenci bağımsızlığının uzaktan eğitimin özünü oluşturduğunu öne sürülmektedir (Simonson, Schlosser, & Hanson, 1999). Wedemeyer, hem geleneksel eğitim-öğretimin kalıplaşmış kavramlarına hem de çağdaş olarak anılmakta olan yüksek öğretim kalıplarına bir eleştiri getirmekte aynı zamanda da kalıplaşmış öğretim modelleriyle birlikte kullanılmakta olan ya da kullanılacak modern teknolojilerin bir değişiklik getirme noktasında eksik kalacağına inanmaktadır (Simonson, Schlosser, & Hanson, 1999). Bu bağlamda Wedemeyer'in bağımsız çalışmasında öğrenenler, süreç içerisinde bir bireyselleşme durumunda olmaktadırlar. Bağımsız çalışma kuramı, öğrenen ve öğreticinin geleneksel yollar dışında farklı yollarla iletişim sağladıkları, her iki tarafın da sahip olduğu görevleri ve sorumlulukları birbirlerinden ayrı, uzak olarak, öz düzenleme ile gerçekleştirdikleri bir öğrenme ve öğretme sürecini içerisinde bulundurmaktadır. Öğrenen bireylerin hedeflerinin, uygulama ve öğrenme hızlarının kendilerine özgü olması, aynı zamanda da seçimleri konusunda özgürlük sahibi olmaları gerekmektedir (Gökmen, Duman, & Horzum, 2016). Öğrenme sürecinin bizzat öğrenen birey tarafından özgür olarak şekillendirilmesi, her bireyin kendi öğreniminden sorumlu olması ve öğrenme hızlarını kendilerinin belirlemesi bağımsız çalışma kuramında esastır (Gökmen, Duman, & Horzum, 2016).

Wedemeyer öğrenen bağımsızlığıyla birlikte teknolojinin de kullanımını benimseyen bir uzaktan eğitim sisteminin oluşması adına on özellik ortaya koymaktadır;

1. Öğrenen ve eğitimci aynı yerde bulunsun ya da bulunmasın, sadece bir öğrenciyle çalışabilecek durumda olmak
2. Öğrenmenin gerçekleşmesi ve sağlamlaşması için öğrenciye sorumluluk vermek
3. Eğitimcilerin asıl görevlerine daha fazla zaman ayırabilmeleri ve daha verimli olabilmeleri amacıyla farklı görevlere tabii tutmamak

4. Öğrenen bireyler için ve eğitim alınacak kurslarda, yeni öğretim metodolojileri ve farklı öğrenmeler için birden fazla seçenek sunmak
5. Etkinliği ve etkililiği kanıtlanmış olan eğitim-öğretim araçlarını uygun şekilde kullanmak
6. Ana konu içerisinde bulunan diğer konu veya ünitelerin, öğrenen birey tarafından en iyi ve kalıcı şekilde öğrenilmesi için öğretme yöntemlerini karşılaştırmak
7. Verilmekte olan eğitimlerin ya da verilecek eğitimlerin yeniden tasarlanması, yeniden geliştirilmesi amacıyla eklemli bir medya programından yararlanmak
8. Öğrenen bireylerin bireysel farklılıklarını korumak ve geliştirilmesinde yardımcı olmak
9. Değerlendirme konusunda; öğrenen bireyin çalışma, üretim yaptığı yeri, yöntemini, sırasını ve benzeri durumlarla alakalı engeller oluşturmak yerini durumu basitleştirerek başarı durumunu değerlendirmek
10. Öğrenen bireylerin kendi farklılıklarına göre eğitime başlamalarına, yeri geldiğinde durmalarına ve bireysel öğrenmelerine izi vermekle birlikte olanak sağlamak (Simonson, Schlosser, & Hanson, 1999).

Wedemeyer'e göre her öğrenme ve öğretme durumunun dört unsurunun bulunduğu görülmektedir. Bunlar; eğitimci, öğrenen, iletişim sistemi, öğretilecek ya da öğrenilecek bir şey olarak sıralanabilmektedir. Eğitimsel açıdan arada bulunan uzaklık engellerini aşmanın örnek bir yolu olarak öğrenme öğretmeden ayrılabilmektedir.

Bu bağlamda temel olarak bağımsız çalışma sistemi;

1. Öğrenen ve eğitimci birbirlerinden farklı ortamlarda bulunarak ya da daha farklı bir şekilde birbirlerinden ayrı bulunmaktadır
2. Öğrenme ve öğretme süreçleri yazılı ya da farklı iletişim sistemi, öğrenme araçları ile gerçekleştirilir.
3. Öğretim durumu kişiye özeldir.
4. Öğrenme, öğrencinin bireysel etkinliği yoluyla gerçekleşmektedir.
5. Eğitimi almakta olan öğrencinin, aktif öğrenme durumunu kendi bireysel ortamında gerçekleştirmesi gerekmektedir.
6. Öğrenen birey kendi düzeninden ve ilerleme hızından sorumlu olmaktadır. Kendi uygun gördüğü, hazır olduğu zamanda başlama ve süreç içerisinde ilerleme hızı kendisine bağlı ve kendisinin sorumluluğundadır.

Wedemeyer'in, fiziksel alanı barındıracak ve daha fazla öğrenci özgürlüğü sağlayacak bu unsurların yeniden düzenlenmesi gerektiği fikrini sunduğu bilinmektedir. Wedemeyer, göre bütün bu öğrenci özgürlüğünün yanı sıra, uzaktan eğitimde öğrenci başarısının artmasının önemli faktörlerinden en başta gelenin öğrenen-öğreten arasındaki ilişkinin de önemini sıkça belirtmektedir.

2.1.2. Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim

2019 Aralık ayında Covid-19 olarak adlandırılan yeni tip koronavirüsü ilk olarak Çin'in Wuhan şehrinde görülmüş ve kısa sürede yayılarak bütün dünyayı etkisi altına almıştır. Virüsün çeşitli ölümlere sebep olması ve hızla yayılarak bütün dünya ülkelerini etkisi altına almasından dolayı Dünya Sağlık Örgütü (WHO) 11 Mart 2020 tarihinde salgın uyarısı vermek durumunda kalmıştır (World Health Organization, 2020). Salgınla mücadele edebilmek adına ülkeler çeşitli koruma tedbirleri almak durumunda kalmışlardır; sınırların kapanması, seyahat kısıtlaması sebebiyle ülkelere giriş çıkışlarda ekstra kontrol, halkın bir araya toplanmasından kaynaklı bulaş durumunun artmasını ve daha çok yayılım göstermesini engellemek adına sosyal platformlar için süreli kapanmalar gibi tedbirler örnek olarak gösterilebilmektedir (Yurtsever, Tarhan, & Tecim, 2021).

2020 yılının mart ayında Türkiye sınırlarında da ilk vakanın görülmesiyle birlikte hızla yayılma durumu oluşmaya başlamış ve bu nedenle bahsi geçen tedbirler ülkemiz sınırları içerisinde de uygulamaya alınmıştır. Mart ayının son haftası, Millî Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumu kararı neticesinde ülke sınırları içerisinde bulunan bütün eğitim kurumları öncelikle üç hafta olarak eğitime ara vermek durumunda kalmıştır. Vakaların hızla artış göstermesi neticesinde ara verme durumu uzaktan eğitim durumuna dönüşmüş ve pandemi salgını sürecinde eğitim uzaktan bir şekilde devam etmiştir (Çardak & Güler, 2022).

"189 üniversiteden 121"i 23 Mart 2020, 41"i 30 Mart 2020 ve 25"i 6 Nisan 2020 tarihlerinde uzaktan öğretim faaliyetlerine başlamışlardır. Açılan derslerin %22"sinde canlı sınıf uygulaması kullanılmıştır. Uzaktan eğitimin en çok kullanıldığı alan Sosyal Bilimler (%91) iken en az kullanıldığı alan ise Sağlık Bilimleri (%54) olmuştur. Teorik

derslerin neredeyse tamamına yakını (%99.2) uzaktan eğitim yöntemiyle gerçekleştirilebilmiştir.” (YÖK, 2020)

Bahsi geçen günümüz problemlerinden de görülebileceği üzere en temel haklardan birisi olarak anılan eğitim-öğretim çeşitli nedenlerle aksayabilmektedir. Bu aksaklıklar neticesinde eğitimin devamlılığının fiziki koşullarda sağlanamayacağı durumlarda uzaktan eğitim ile birlikte öğrenenlere ulaşım sağlanabilmiştir. Birden fazla tanımının olduğu bilinen uzaktan eğitimin temel amacı herhangi bir zamanda ya da bir aksaklık durumunda, mekân fark etmeksizin eğitimi sağlamaktır. Uzaktan eğitim sayesinde her şekilde öğrenene ulaşılabilmekte ve öğretim durumunun devamlılığı sağlanabilmektedir (Akyürek, 2020)**.** Covid-19 salgınında da bireylerin eğitim-öğretimlerinin devamlılığını sağlamak amacıyla uzaktan eğitim temel çözüm olarak gündeme gelmiş ve süreç içerisinde yürütülmüştür. (Çardak & Güler, 2022).

2.2.Özgün Baskı Resim

Özgün Baskı Resim, birçok tekniği içinde barındıran ve bu tekniklerin, temelde, bir atölye ortamında, çeşitli ekipman ve malzemelerle birlikte uygulanabildiği bir çalışma alanıdır.

Özgün Baskı Resmin ilk örneklerinin ne zaman oluştuğu bilgisine net olarak ulaşılamamakta fakat mağara resimleri örnek olarak gösterilebilmektedir (Ercivan Zencirci, 2008). Aynı zamanda M.Ö. VIII. yüzyıldan itibaren yapılmaya ve kullanılmaya başlanan mühürlerin de ilk baskı kalıbı örnekleri olarak ele alınabileceği söylenebilmektedir (Ercivan Zencirci, 2008). Ters olarak hazırlanmakta olan mühür kalıpları kil ya da balmumu gibi yüzeylere uygulandığında, istenilen şeklin yüzeye çıktığı o dönemlerde dahi görülebilmektedir.



Resim 1. ‘’Kraliçe’’ Puabi’nin silindir mührü - M.Ö. 2600 civarı şölen görüntüsü erken hanedanlık dönemi. https://nereye.com.tr/gelecege-iz-birakmak-sumer-silindir-muhurleri/

Hem baskı tekniğinin bulunması hem de Çin’de yazının icat edilmesi, insanlık tarihinin en önemli buluşlarından sayılabilmektedir (Demirel, 2021). İlk dönemlerine bakıldığında baskı tekniğinin, dünyanın çeşitli bölgelerinde ticari ilişkiler geliştikçe, insanlar farklı bölgelere seyahat etmeye başladıkça bir iletişim aracı olarak kullanıldığı görülmektedir. Baskı tekniğinin, bahsedilen bu zamanlar içerisinde, yüksek baskı ile birlikte kitapların basılmasında ve bu kitapların çoğaltılmasında, tekstil gibi alanlarda kullanıldığı bilinmektedir (Gürler , Doyran, & Yılmaz, 2019). İlerleyen dönemlerde sanatçıların gravür ve diğer baskı teknikleriyle üretimler yapmaya başlaması, baskının hem duyulmasını sağlamış hem de kullanım alanlarını artırmıştır. Rönesans dönemi ile birlikte ahşap ve metal kalıpların resimsel olarak oyulup işlenmesiyle birlikte sanatsal bir araç olarak kullanılmaya başlanmıştır (Demirel, 2021). Böylece sanatçıların kullanımı ve matbaanın da icadından sonra özellikle kitap illüstrasyonlarında ve süslemelerinde sıkça kullanılmasıyla birlikte baskı resim, sanatsal bir kimlik kazanmıştır (Gürler , Doyran, & Yılmaz, 2019).

Günümüzde 1970’li yıllarda özgün baskı resim ismini alan bir alan olarak bilinmektedir. Kaynak Tanır’ın ifadesine göre “*1972 yılında Mustafa Aslıer tarafından Özgün Baskıresim olarak kullanılmış ve deyim olarak yerleşmiştir.*” (Kaynar Tanır, 2017). Terimin kendisine baktığımızda çeşitli araç gereç ve malzemeler ile hazırlanmış kalıplar yardımıyla ya da bu malzemeleri doğrudan kullanarak kâğıt ve benzeri malzemeler üzerine basılmasıyla elde edilen çalışmalar şeklinde ifade edilebilmektedir

(Gürler , Doyran, & Yılmaz, 2019). Günüzümüde teknolojik gelişmelerin etkisiyle farklı üretim süreçlerini bünyesine dahil etse de geleneksel olarak özgün baskı resim alanı içerisinde çeşitli malzemeler ve araçlar kullanılmakta, bu araçlar ve belirli kalıplar yardımıyla kâğıt ya da benzeri yüzeyler üzerine basım yapılarak çalışmalar üretilmektedir. Çalışmaları çoğaltma tekniği ise öncesinde işlenmiş kalıplar sayesinde yapılmaktadır. Çalışmaların her aşamasında yaratma ve sürece dahil olma eylemi sanatçı tarafından devam etmektedir (Kıran, 2016).

Baskı resim, genel kompozisyon özellikleri, renk kullanımları gibi temel özelliklere dikkati içinde barındırmakla birlikte resme benzerlik göstermekte fakat özgün baskı resimde bulunan bu çoğaltma durumuna bağlı olarak boya resminden ayrılmaktadır. Baskı resimde sanatçı baskı süreci içerisinde aynı uygulama tekniklerini kullanarak çoğaltma işlemi yapabilmektedir. Bu bağlamda bakıldığında Özgün Baskı Resmin temel sanat eğitimi ve desen bilgilerinin bir bileşeni olduğu görülebilmekte, baskı resimde uygun çalışmaları üretebilmek ve bunları kalıp üzerinde işleyebilmek için bu gibi teknik alt yapılara sahip olunması gerekmektedir (Demirel, 2021). Bu teknik bilgiler kapsamında önceden hazırlanmış olan belirli kalıplar sayesinde çoğaltılan baskılara, evrensel bir gelenek olarak, sanatçı tarafından kurşun kalemle imza atılmakta ve baskı sırasına göre teker teker numaralandırılmaktadır (Gürler , Doyran, & Yılmaz, 2019). Ayan, bunları teknikte uyulması gereken uluslararası kurallar başlığı altında;

"*1- Basılmış görüntü alanının sağ alt köşesine sanatçı tarafından kurşun kalemle imzalanır ve yapıldığı tarih yıl olarak belirtilir.*

2- Sol alt tarafa toplam kaç adet basıldığı ve çalışmanın kaçıncısı olduğu konusunda bilgi yazılır. Örneğin 100 adet basılmış bir çalışma 25.'si ise 25/ 100 olarak ifade edilir. Ayrıca numaralandırma kısmının yanına tekniği ile açıklama da yapılabilir.

3-Kalıp oluşturulduktan sonra yapılan baskı çalışmalarında ilk baskılarla son baskılar arasında kalite farkı doğacağından (kalıbın bir süre sonra yıpranmaya başlaması nedeniyle) 1 numaralı baskı çalışması en değerlisi olarak görülmektedir.

4-Çukur baskı kalıpları hazırlanırken sanatçı, kalıpları asıl resmin dışına asitle yedirme veya kazıma kalemi denemeleri için bir şeyler çizilebilir.

5-Sanatçı kalıbını son haline getirdikten sonra kendisi için de baskılar ayırabilir. Bu baskıların sayısı 10'u geçmemekte ve sol alt köşe en alt tarafa kurşun kalemle E.A. (Epreuve d'Artiste) ya da Türkçe olarak S.B. (Sanatçı Baskısı) olarak imzalanır. Örn: E.A.II ya da S.B. II gibi...

6-Kalıptan kâğıda aktarılmış resim, kalıptaki görüntünün tersi olacağından, sanatçı kalıp yüzeyindeki görüntü gibi elde etmek isteyebilir. Bu nedenle basılan işi tekrar başka kâğıda basarak aktarma yapar ve bu da "Contre-Epreuve" (Aktarma Baskı) sözcükleri ile ifade edilir. Bu baskıların sayısı az olduğu için değeri yüksektir.

7-En son olarak belli sayıda üretilmiş baskıların kalıpları bir daha kullanılmamak üzere ya işaretlenir ya da imha edilir."

şeklinde sıralamıştır (Ayan, 2007).

Özgün baskı resim alanı içerisinde, yüksek, düz, çukur baskı teknikleri gibi birbirinden farklı teknikleri de bulundurmaktadır. Kullanılan malzemeler ve uygulamaya göre değişkenlik gösteren bu tekniklerin birinin tercih edilebileceği gibi bir yüzey üzerine birden fazla teknik kullanarak da çalışmalar üretilebilmektedir (Nemlioğlu, 2021). Önceki dönemler içerisinde yapılmış olan çalışmalara bakıldığında da farklı tekniklerin bir arada kullanıldığı görülmektedir.

Baskı tekniklerine bakıldığında;

2.2.1. Mono Baskı:

Mono baskı yapılırken cam ya da benzeri bir yüzeye baskı mürekkebi sürülür. Baskı alınacak kâğıdın boyutu kadar alan ayarlandıktan sonra sürülmüş olan mürekkep merdane, baskı rulosu yardımıyla yayılır. Boya, cam yüzeye uygun miktar ve boyutta yayıldıktan sonra baskının yapılacağı kâğıt mürekkepli alan üzerine yerleştirilir ve kâğıt yüzeyi üzerinden geçilerek işlenecek desen çıkarılır. Bu işlem esnasında kalemin temas ettiği noktalar mürekkebi almakta ve yüzey üzerinde görünmeye başlamaktadır. Elde edilmek istenen her fazladan baskı için işlemin boya sürülerek ve kâğıt üzerine geçirme işlemi yapılarak tekrar edilmesi gerekir. Diğer baskı çeşitlerine göre bu baskı tekniğinde çoğaltma işlemi daha zordur. Bu sebeple Mono baskı yani tek baskı olarak anılmaktadır.



Resim 2. Edgar Degas, The Fireside, 1876, Mono baskı

https://www.theartleague.org/blog/2015/05/21/what-is-a-monotype/



Resim 3. Alina Szapocznikow, Untitled, 1963–65, Mono Baskı

https://www.moma.org/collection/terms/monotype



Resim 4. Henri Matisse, Standing Nude, Arms Folded, 1915, Mono Baskı
https://www.moma.org/collection/terms/monotype

2.2.2. Linol Baskı – Ağaç Baskı (Yüksek Baskı):

Linol baskı ve ağaç baskıda, tekniğin uygulanmasında süreç aynı şekilde ilerlemekte yalnızca kullanılan malzemede farklılık görülmektedir. Yüzey malzemesi ağaç, linol, yumuşak muşamba olarak bilinmektedir. Yüksek baskı çalışmasında eskiz olarak hazırlanmış çalışma yüzeye geçirilmekte, geçirildikten sonra çalışmada beyaz olarak kalınmasının istenildiği alanlar oyma uçları ile birlikte oyulmaktadır.



Resim 5. Oyma Uçları



Resim 6. Merdane-Rulo

Kalıp yüzeyinde kalan yüksek kısımlara merdane yardımıyla boya verildikten sonra kâğıda basma işlemi uygulanmaktadır. Kâğıda aktarılan renklerin istenilen düzeyde çıkabilmesi için verilen boya miktarıyla birlikte sırasıyla açıktan koyuya doğru renklerin basılması gerekmektedir. Basılma işleminden sonra rengi almasını istediğimiz her bölge yüzey üzerinden oyma uçları ile oyularak çıkarılır.



Resim 7. Linol Baskı Kalıbı

Basma işlemi press makinesiyle ile birlikte olanaklar dahilinde kâğıdın arkasına tahta kaşık ya da boyanın çıkmasına yardımcı olacak herhangi bir malzemeyle baskı uygulamak suretiyle de yapılabilmektedir (Ayan, 2007).



Resim 8. Linol Baskı Çalışması



Resim 9. Linol Baskı Kalıbı

Ercivan Zencirci'nin ifadesine göre M.S 868 yılında tarihte bilinen ilk baskı örneği Wang Chieh tarafından Çin'de 5 metre uzunluğundaki "Diamond Sutra Öğretisi" üzerine basılmıştır. "*Bu metinli ve karmaşık figürlü resim, 1900 yılında Türkistan'da kapalı bir mağaranın, Taoist bir papaz tarafından açılmasıyla keşfedilmiş. Budizmin anlatıldığı bu kitap ilk tahta baskı kitap olarak kabul edilmiştir."* şeklinde aktarmıştır. (Ercivan Zencirci, 2008)



Resim 10. "Diamond Sutra Öğretisi", 868, Bulunan ilk ağaç baskı örneği
https://www.bl.uk/collection- items/diamond-sutra



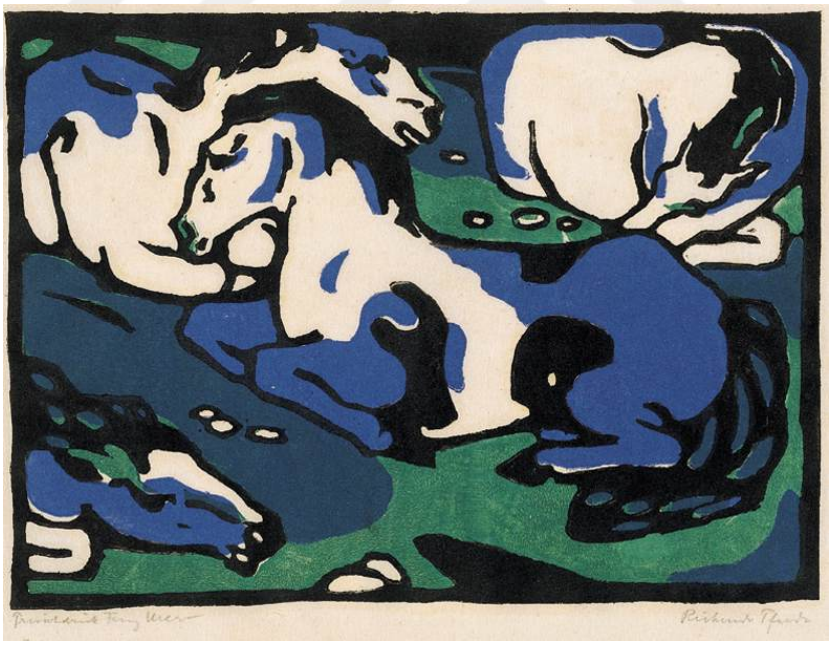
Resim 11. Albrecht Dürer - The four horsemen of the Apocalypse
Apocslypse Ağaç Baskı Serisi 1511
https://wikimedia.org/wikipedia/commons/8/84/Dürer_Apocalypse_4.jpg



Resim 12. *Wassily Kandinsky* Great Resurrection, 1911
http://mattis.kfki.hu/english/index2kl.html



Resim 13. Franz Marc, Animal Legend, 1912
http://mattis.kfki.hu/english/index2mm.html



Resim 14. *Franz Marc*, Resting Horses, 1911-1912
http://mattis.kfki.hu/english/index2mm.html

2.2.3. Gravür (Çukur Baskı):

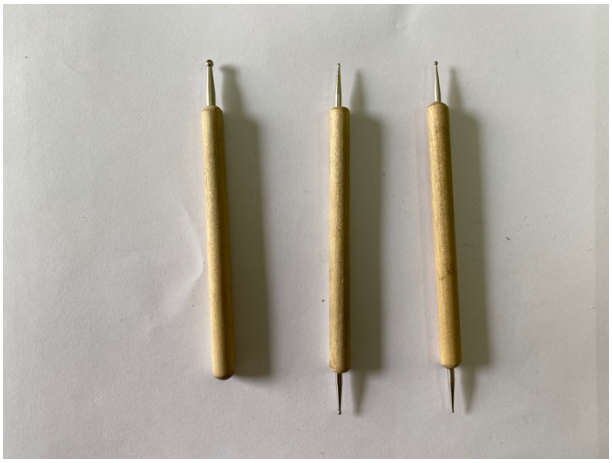
Gravür baskıda çinko ve bakır gibi metal malzemeler kalıp olarak kullanılmaktadır. Çeşitli büyüklük ve sivriliklerde olan özel gravür uçları ile metal plaka üzerinde

çizgilerin oluşması sağlanmakta, yapılmak istenen çalışma yüzeye bu işlem sayesinde geçirilmektedir.



Resim 15. Gravür Oyma Uçları

Aside yedirme, kuru kazıma, aquatinta, mezotinta gibi teknikleri içermekte olup her bir işlem aynı oyma uçları veya farklı uçlarla uygulanmaktadır (Ayan, 2007).



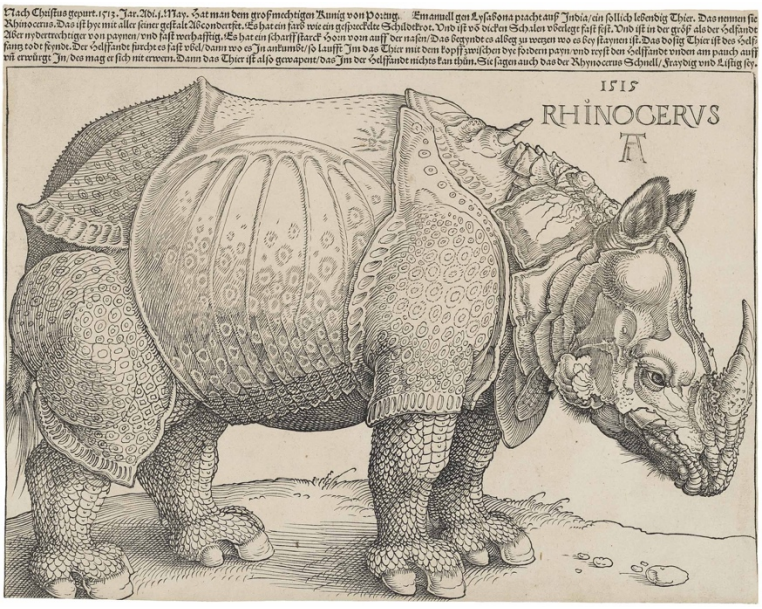
Resim 16. Bakır Ezme Uçları

Bu gibi çeşitli yöntem ve malzemelerle hazırlanmış olan metal yüzey üzerine elle boya verilmektedir. Bahsedilen gravür uçları ile çizilmiş olan yüzeylerin boyayı aldığında emin olduktan sonra fazla boyalar gazete kâğıdı ya da tarlatan bezle silinerek temizlenmektedir. Böylece baskıya hazır hale gelen kalıp press makinesi yardımı ile ıslatılmış özel kâğıt yüzeyine basılmaktadır.



Resim 17. Four Saints, The Virgin surrounded, 1418-1460

https://www.britannica.com/art/printmaking/History-of-printmaking



Resim 18. Albrecht Dürer, Gergedan, 1515

https://wikimedia.org/wikipedia/commons/3/3f/Dürer%27s_Rhinoceros%2C_1515.jpg



Resim 19. Francisco Goya, Bir Terzi Neler Yapabilir?, 1797-1798

https://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1414432602.pdf



Resim 20. Rembrandt Van Rijn, The Strolling Musicians, 1635
https://artsandculture.google.com/asset/the-strolling-musicians/



Resim 21. Rembrandt Van Rijn, The Three Trees, 1643

2.2.4. Litografi – Taşbaskı (Düz Baskı):

Taş baskıda, belli olduğu üzere kalıplar özel taşlardan oluşmaktadır. Bu taşlar uzun yıllardır varlığını sürdüren mikroskobik deniz hayvanlarının kabuklarından oluşmakta olan kireç taşları olarak bilinmektedir (Ayan, 2007). Öncelikle pürüzsüz yüzeyleri olan iki taşın birbirine sürtülme işlemi yapılarak taşların temizlenme işlemi yapılmaktadır. Daha sonra çalışmayı aktarmak için çeşitli özelliklerde yağlı kalemler ve mürekkepler kullanılmakta böylece desen taşın yüzeyinde oluşmaktadır. Belirli zaman içerisinden kalem ve mürekkep lekeleri taşın içerisine nüfuz etmektedir. Taşın kullanılmayacak bölgelerini duyarsızlaştırmak amacıyla da uygulan çeşitli kimyasal işlemler bulunmaktadır. İşlemler sonrasında hazır durumda olan taşın yüzeyine merdane ile boya verilmekte ve litografi için kullanılmakta olan press makinelerinden baskısı alınabilmektedir (Ayan, 2007).



Resim 22. Wassily Kandinsky, Lithograph for the 4th Bauhaus folder, 1922
http://mattis.kfki.hu/english/index2kl.html



Resim 23. Edvard Munch, The Sick Child I, 1896, Litografi
https://www.moma.org/collection/terms/lithography



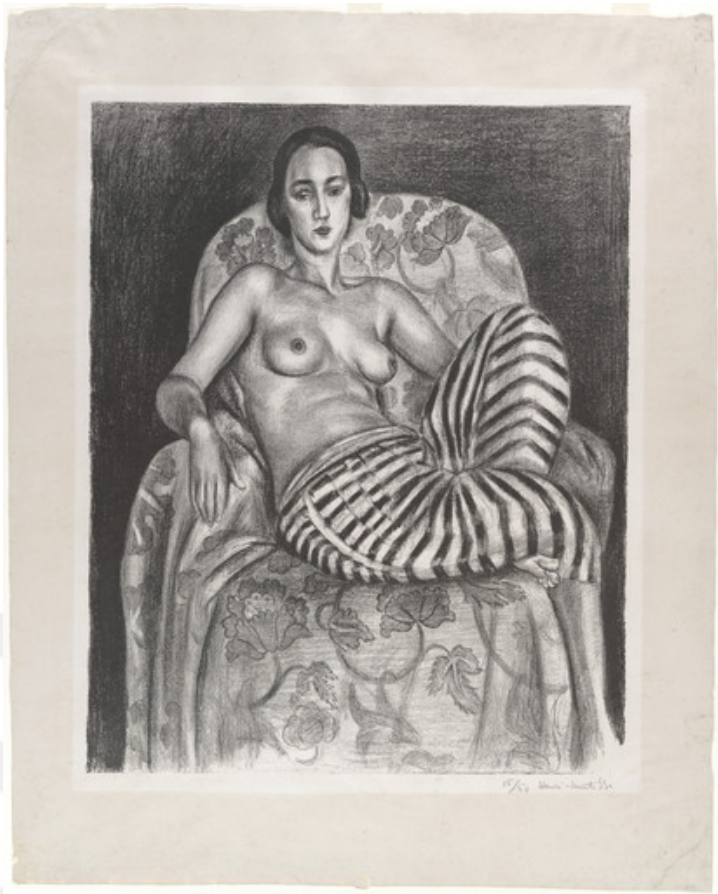
Resim 24. Emil Nolde, Young Couple, 1913, Litografi

https://www.moma.org/collection/terms/lithography



Resim 25. Basri Erdem, Keçi, 1986, Litografi

http:/www.basrierdem.com/tr/



Resim 26. Henri Matisse, Large Odalisque in Striped Pantaloons, 1925, Litografi

https://www.moma.org/collection/terms/lithography

2.2.5. Müfredatta Özgün Baskı Resim

Günümüzde özgün baskı resim, bir sanat dalı olarak lisans ve lisansüstü düzeylerde, öğretim müfredatlarında bulunmakta ve okulun olanak sağladığı şekilde öğrenciler tarafından üretimlerin yapıldığı görülmektedir. Bu noktada lisans düzeyinde eğitim veren kurumların Resim-İş Öğretmenliği Programı müfredatlarında Özgün Baskı Resim derslerine bakıldığında, olağan koşullar dahilinde, alana ait atölyelerde ve bu atölyeler içerisinde belirli sayıda öğrencilerle işlenmekte olan bir ders olduğu görülmektedir.

YÖK'ün Resim-İş Öğretmenliği bölümü lisans programı için hazırlamış olduğu müfrredat programında;

"*Aşağıda adları yazılı 9 (dokuz) adet Anasanat Atölye dersi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı öğretim elemanı ve fiziki ortamı ile kapasiteleri dikkate alınarak anasanat atölye dersi olarak düzenlenir. Anasanat Atölye dersleri altı yarıyıl süresince*

verilir. Eleman ve atölye olanakları sınırlı bölümler bu dersleri mevcut durumlarına göre düzenler. Ancak geleceğe dönük olarak Anasanat Atölye derslerinin çeşitlendirilmesine, eleman, atölye sayısı ve olanaklarının artırılmasına önem verilmesi beklenmektedir. Anasanat Atölye dersleri inovasyon konuları ve girişimcilik becerileriyle ilişkilendirilir. Ekonomik ve kültürel kalkınma ile sürdürülebilirlik konusunda sanat/tasarımın önemi üzerinde durulur. Atölye derslerinde sadece uygulamaya değil öğrencilerin alanla ilgili yazılı anlatımlarına, okuma, araştırma ve tartışmalara etkin katılımlarını sağlayacak etkinliklere yer verilmelidir. Bu derslerin içerikleri ve uygulanış biçimleri aşağıda verilmektedir.

Anasanat Atölye dersini Özgün Baskı Resim olarak seçen öğrencilere, Seçmeli Sanat Atölye derslerinin en az bir yarıyıllık kısmında Resim dersi zorunlu olarak seçtirilir. Diğer seçmeli sanat atölye derslerinde öğrenci anabilim dalı olanaklarına göre istediği atölye derslerini seçer.

7- Özgün Baskıresim I-II-III-IV-V-VI

Özgün baskının kronolojik gelişimi, kuram ve kavramları irdelenir; monotipi, linolyum, ahşap, gravür, litografi, serigrafi, plexsiglass, dijital baskı, vb. baskı teknikleri bilgisi ve uygulamalı çalışmaları kapsar; özgün baskının teknik olanakları kullanılarak yaratıcı, özgün çalışmalar yapmaları sağlanır; bunun yanı sıra öğrencilerin çalışmalarını farklı disiplinlerle ilişkilendirmeleri ve güncel sanat uygulamalarını kavramaları sağlanır; atölye çalışmaları kapsamında gerçekleştirilecek uygulamalarda iş sağlığı ve güvenlik önlemleri alınması sağlanır; ayrıca öğrencilerin sergileme yöntemleri, süreci, sunum teknikleri ve portfolyo hazırlama hakkında bilgi edinmeleri, bu bilgilerini uygulamaları ve tüm süreçlerde etik kurallara uymaları sağlanır."

(https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Resim_Is_Ogretmenligi_Lisans_Programi09042019.pdf)

şeklinde geçmektedir. Lisans programlarında Özgün Baskı Resim öğrenciler tarafından hem anasanat atölye dersi olarak seçilebilmekte hem de farklı anasanatlara sahip öğrenciler tarafından en az bir yarıyıl olacak şekilde seçmeli sanat atölye olarak seçilebilmekte ve atölye olanakları durumuna göre işlenebilmektedir.

2.3. Özgün Baskı Resim Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla İşlenmesi

Geleneksel eğitim durumlarına bakıldığında öğrencinin fiziksel olarak eğitimin gerçekleşeceği bir sınıf ortamında bulunduğu görülmektedir. Sınıf içi öğrenmelerde öğrenci-eğitimci etkileşimi, sosyal ve iletişimsel açıdan önemli bir bileşen olarak ele alınmaktadır. Öğrencinin derse aktif katılımı, soru sorma, fikirlerini paylaşma ve yeni bakış açıları kazanma yeteneği, sınıf içi ortamda gerçekleşmekle birlikte temel öğrenme etkinliğini de oluşturmaktadır (Ya Ni, 2013).

Özgün Baskı Resim dersi de ilgili programlar içerisinde "sınıf" olarak nitelendirilebilecek derse özgü atölyelerde gerçekleşmektedir. Öğrenciler, konularını oluşturma, atölye ortamlarında üretimlerini yapma sürecinde akranları ile konuşma, fikirlerini paylaşma, eskizler ve çalışmaları hakkında eğitimci ile tartışma, geri dönüş alma olanakları ile öğrenmiş oldukları yapılar üzerine yeni kavramlar, yeni varsayımlar ve yeni bakış açıları elde edebilmektedirler (Ya Ni, 2013). Orijinal fikir oluşturma, becerileri öğrenme ve uygulama gibi nihayetinde bir öğrenmeye varacak durumlar atölye ortamlarında etkileşimli olarak gerçekleşmektedir.

Moore'un da bahsettiği gibi; "Belirli öğrenciler için yeterli ve uygun olan diyalog derecesini kolaylaştırmak için çok fazla beceriye ihtiyaç vardır. Eğitimin uygun yapılandırılması ve diyaloğun uygun kullanımı ile bu yollarla eğitimdeki mesafenin üstesinden gelmek çok zordur. Birçok farklı becerinin katılımını, bu becerilerin sistematik olarak organize edilmesini ve uygulanmasını gerektirir. Aynı zamanda öğretmenlerin geleneksel rolünde değişiklikler gerektirir ve öğretim için medya seçimi açısından temel sağlar." (Moore, 1997).

Özgün Baskı Resim gibi yaratıcılık, süreç içerisinde uygulama, öğrencinin sürece dahil olmasını gerektiren programlar ve dersler, tavsiye nesnesi olarak "eleştiri" ile ilerlemektedir (Baum & McPherson, 2019). Öğrencilerin kendilerinin oluşturmuş olduğu bütün fikirler ve çalışmalar, büyük oranda ve bahsedildiği üzere, eğitimci ve akranları ile tartışma, eleştiri sürecinden geçme, tekrar tekrar yinelenme sonucunda oluşmaktadır. Yapılan eleştiri ve dönütler uygulamalı alanlardaki öğrencilerin kendi duyarlılıklarını ve muhakeme yeteneklerini belirli oranda geliştirmektedir (Baum & McPherson, 2019). Öğrenmeler ve bir işi üretme süreçleri tüm bu süreçlere bağlı olarak tesadüfi gerçekleşmemekte, uygulamalı bir süreç içerisinde planlı olarak ilerlemektedir. Özgün Baskı Resim de bünyesinde birçok tekniği barındırmakta ve bunları rahat bir

şekilde uygulamak adına atölye ortamına gereksinim duymaktadır. Covid-19 salgını nedeniyle eğitim-öğretime uzaktan devam edilmesine karar verilmesi, eğitim programlarında uygulama ve uygulama ortamı, atölye gereksinimi olan dersler için zorlayıcı olduğu görülmüştür. Öğrencinin konuya, ortama, gereksinimlere ve eğitime uyum sağlamaya çalışmasıyla birlikte, etkileşimi ve işleyiş sürecini atölye ortamında bulunmadan düzenlemek ve olabildiğince sağlıklı ilerletmeye çalışmak amacıyla eğitmenler de çeşitli ayarlamalar ve değişiklikler yapmak durumunda kalmışlardır (Ya Ni, 2013).

Başarılı bir uzaktan eğitim süreci geçirebilmek adına kurumları sağladığı imkanların yanı sıra eğitmenler de yapılandırmış öğrenme materyalleri kullanma ve kullandırmaya çalışmışlardır. Bahsedildiği üzere diyalog kurmak, iletişim halinde olmak özellikle uygulamalı eğitim dersleri için oldukça önemli görülmektedir ve uzaktan eğitim süreci içerisinde de Özgün Baskı Resim dersi kapsamında da öğrenciler, dersin eğitmeni ile iletişim kurabilmeye, uygulama ile ilgili sıkça geri dönütlere ihtiyaç duymuşlardır. Mesafeyi azaltabilmek adına tanımlanan ders saati sürecince eğitmen olabildiğince öğrencilerle iletişim kurmaya ve eleştirilerini aktarmaya çalışmıştır.

2.4.Yaratıcılık

"Doğurmak, yaratmak, meydana getirmek, oluşturmak" anlamlarına gelmekte olan ve Latincesi "creare" olarak belirtilen yaratıcılık kavramına ilişkin literatürde birçok tanım bulunmaktadır (Ayaydın, ve diğerleri, 2020). TDK sözlük anlamıyla "*yaratıcı olma durumu*", "*yaratma yeteneği*" ve "*her bireyde var olduğu kabul edilen, bir şeyi yaratmaya iten farazi yatkınlık*" (tdk) şeklinde ifade edilirken yaratıcılık alanında yaptığı çalışmalarla tanınmakta olan Torrance, "*Sorunlara, düzensizliklere, bilgi eksikliğine, kayıp ögelere, uyumsuzluğa karşı duyarlı olma süreci, güçlükleri tanımlama ve çözüm arama, tahminlerde bulunma ya da eksikliklere ilişkin deneyler geliştirme ve sonuç olarak çözüme ulaşabilmektir*." şeklinde bir tanımlama yapmıştır (Özsoy, 2015). San'ın tanımına bakıldığında "*her düzeyde var olan ve insan yaşamının her bölümünde kendini gösterebilen bir yeti, gündelik yaşamdan bilimsel çalışmalara dek uzanan, sanatsal alanda başyapıtların ortaya çıkmasına neden olan süreçler bütünü ve ayrıca bir tutum ve davranış biçimi*" şeklinde olduğu görülmektedir. (Özsoy, 2015). May, "*bilinci yoğunlaşmış insanın kendi dünyasıyla karşılaşması*" (May, 2020) derken, Vural'ın yaratıcılıktan "*yaratıcılık konusunda tanım yapılırken yeni üretimlerden, yeni*

bir şeyler oluşturmaktan, kişisel yaratıcılığın eski bilgi ve yaşantılara dayanarak, yenilikler ortaya koymaktan" şeklinde söz ettiği, aynı zamanda da "*kişinin daha önce bilmediği, yeni ürünler, fikirler, birleşimler meydana getirme kapasitesidir.*", "*aynı yoldan ayrılmak, deneye açık olmak, kalıplardan kurtulmak*" şeklinde Dredahl'ın, Barttlett'in de düşüncelerine yer verdiği görülmektedir (Ayaydın, ve diğerleri, 2020). Üstündağ ise Yaratıcılığa Yolculuk kitabında genel bir derleme yaparak;

"*Merak etme yeteneği, uyumsuzluk ve gerilimle baş etme kapasitesi, bireyin kendini yeniye yöneltmesi, yaşantısının bilincine varması ve buna tüm benliğiyle tepkide bulunması*" (Fromm Akt. Üstündağ, 2019)

"*İnsanın sosyal, manevi, estetik, bilimsel veya teknolojik değeri olduğu kabul edilen fikirleri, görüşleri, buluşları veya artistik objeleri üretme kapasitesi*" (Veron Akt. Üstündağ, 2019).

"*Hiç kimsenin göremediklerini görme, hiç kimsenin duyamadıklarını duyma, hiç kimsenin düşünemediklerini düşünme ve hiç kimsenin cesaret edemediklerini yapma*" (Sylvan Akt. Üstündağ, 2019) ve benzeri şeklinde birçok düşünür, sanatçı, yazar gibi bu alanda çalışma ve yazınları bulunmakta olan kişilerin yaratıcılık tanımlarını vermektedir.

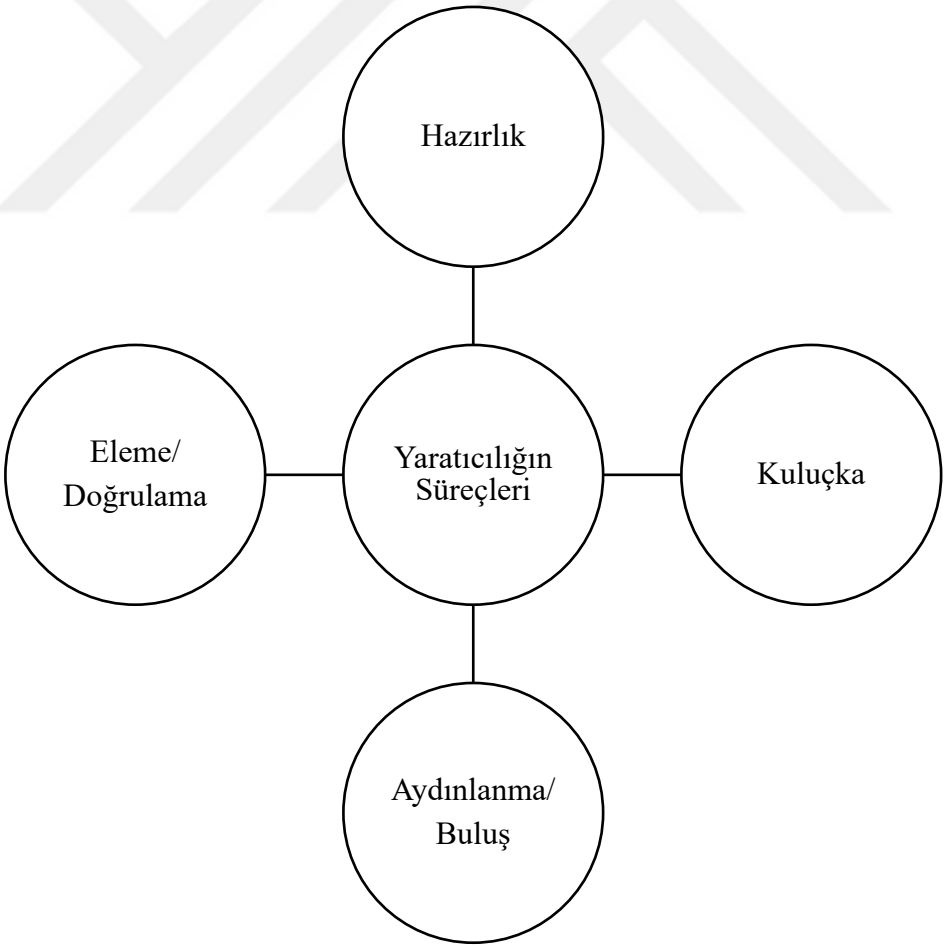
İnsan yaşamının geçmişten bugüne her aşamasında, neredeyse her alanında, yer almakta olan ve temel bir öge olarak da görülebilen (buyurgan) yaratıcılığın birçok tanımı, birçok ifadesi bulunmakta ve her tanım, yine her bireye göre değişkenlik gösterebilmektedir. Değişken tanımları olmasına karşı yaratıcılık denildiğinde temel olarak zihinde "yeni ve farklı" düşüncesi oluşabilmektedir. Her ne kadar farklı tanımlara sahip olsa da her durumda ve düzeyde yaratıcılık, bünyesinde mutlaka merakı, imgeleme, düşleme gücünü, özgürlük ve özgünlüğü bulundurmaktadır (Süzen & Sayın Yücel, 2021).

Yaratıcılığın Süreçleri

Çeşitli araştırmacıların verilerinden alınan bilgiler doğrultusunda yaratıcılığın ortaya çıkışında bazı süreçlerin olduğu bilgisine ulaşılmaktadır. Bahsedilen bu süreçler aşama aşama ilerlemektedir.

Yaratıcılığın süreçleri her ne kadar aşama olarak birbirlerinden ayrı olarak ifade edilseler de aralarında keskin bir ayrımın bulunmadığını ifade etmek gerekliliği görülmektedir. Aşamalar süreç içerisinde belirli ve uzun bir zaman aralığını

kapsayabileceği gibi bir andalık özelliği göstererek çok kısa bir süreç içerisinde de hızlı ve art ardına olacak şekilde ortaya çıkabilmektedirler. Wallas'ın ifadesine göre bu süreçler; hazırlık evresi, kuluçka evresi, aydınlanma/buluş evresi, eleme/doğrulama evresi olarak 4 şekilde ifade edilmektedirler (Torrance, 1993). Torrance'a göre süreç kısaca ifade edilecek olursa; ilk olarak bir eksiklik hissinin oluşması ile birlikte keşif ve problemin açığa çıkması, sorunun belirlenmesi durumu oluşmaktadır. Daha sonra okuma, tartışma gibi teknikler ve birçok kaynağın yardımı ile birlikte bir bilgi edinme durumu oluşmakta, soruna ilişkin birçok çözüm formülü ortaya konmaya başlamakta ve sonucunda bir analiz durumu ortaya çıkmaktadır. Sonrasında bir fikrin aydınlanması oluşmaktadır. En son aşamada ise aydınlanma sonucu ortaya çıkan fikrin değerlendirilmesi, deneyimlenmesi durumu bulunmaktadır. Aynı zamanda Torrance, bu süreçlerin buluşlarda, tasarımlarda, romanlarda, müzik bestelerinde, resim ve heykellerde somutlaştığını vurgulamaktadır (Torrance, 1993).



Şekil 4. Yaratıcılığın Süreçleri

Hazırlık: Dönem yaratıcı düşünceyi tetikleyen bir durumla başlamaktadır. Bir durum, bir gereksinim, bir sorun, problem ya da yapılmak istenen herhangi bir şeyin var olması gerekmektedir. Daha sonrası bu varlık durumunun saptaması yapılmalı ve tanımlanması gerekmektedir. Gerçekleştirilmek istenen durum ile ilgili araştırma sonucu zihinsel süreçlerin işlemesi başlamaya hazır hale gelebilmektedir. Sürecin devamında konu ya da durum ile ilgili bilgi edinme, edinilen bilgileri ilişkilendirme, farklı açılardan bakarak veya düşünerek analiz yapma, yorumlama, sentezleme, değerlendirme ve yeniden yorumlama şeklinde hazırlanma döngüsünü oluşturan etkinlikler bütünü bulunmaktadır (Üstündağ, 2020).

Kuluçka: Farkına varılmış, bulup çıkarılmış olan konu, sorun ya da gerçekleşmesi istenen durum, bu aşamada hazırlık aşamasında olduğu kadar ön planda tutulmamaktadır. Oluşması beklenen durum, bu aşamada bilinç ötesinde gerçekleşmektedir. Durum, zihnin belirli bölgelerinde gelişim ve olgunlaşmasını sürdürürken yaşam alanı içerisinde çok farklı görevler yapılabilmektedir. Olgunlaşma sonucu ortaya çıkma durumunun herhangi bir zamanının olmadığı bilinmektedir. Hazırlık aşamasında olduğu gibi rahatça ortaya çıkabileceği gibi haftalar boyunca gizliliğini korumakta da olabilmektedir (Üstündağ, 2020). Bilinç düzeyinde algılanmayan bu durum, yaratıcılık çabasının devam ettiği bir aşama olarak da ifade edilebilmektedir (Artut, 2013).

Aydınlanma/Buluş: Artut bu evreyi "*Beyinde "şimşeğin çaktığı" andır*." şeklinde tanımlamaktadır (Artut, 2013). Hazırlık döneminde başlangıcı yapılan ve kuluçka evresinde zihnin, bilinç düzeyinde farkına varamadığı şekilde beklemede ve gelişmede bulunan fikir, birdenbire ortaya çıkmaktadır. Fikir, kendisinin, sonucun, nesnenin bir parçasını temsil edebileceği gibi tamamen kendisi olarak da ortaya çıkabilmektedir. Anlık olan bu aşamada birden bağlamın tümü görülebilmektedir.

Eleme/Doğrulama: Aydınlanma/Buluş aşamasında ortaya çıkmış olan durumun genel bir analizinin yapıldığı aşama olarak ifade edilebilmektedir. İsminden de anlaşılacağı üzere gerçek bir süzme işlemi yapılmaktadır. Bu aşama, hazırlık aşamasında oluşturulan ilk haline uygun olup olmadığı, orijinallik açısından da gözden

geçirilerek uygulanabilirliğinin anlaşılmaya çalışıldığı bir dizi etkinliği bünyesinde barındıran bir aşamadır.

Yaratıcılığı Geliştiren Davranışlar

Bireyin hem çocukluk döneminden yetişkinliğine kadar hem de yetişkinlik dönemi içerisinde edinebileceği, yaratıcılığına katkı sağlayan, yaratıcılığını geliştiren bazı davranışların olduğu bilinmektedir. Kimi zaman bu davranışlar içgüdüsel olarak, karakter olarak da bireyde var olabilmektedir. Fakat davranışların belirli dönemler içerisinde edinildiği ya da bir sorun üzerinde özellikle uygulanmaya başlandığı dönemler de olabilmektedir.

Yaratıcılığı geliştiren başlıca özelliklerden, davranışlardan birisine bakıldığında, bunun 'düşünmek' olduğu görülebilmektedir. Var olan bilgi birikimiyle, andaki duruma ilişkin düşünme durumu, kendi iç dünyasında bir konuya ilişkin tartışma şeklinde düşünme durumu, imgesel, kavramsal düşünme durumu şeklinde görülebilmekte ve yaratıcılığı geliştirebilecek temel bir davranış olarak ifade edilebilmektedir (Üstündağ, 2020).

Düşünme durumunun da temeline bakılacak olursa farkındalık kavramı ele alınabilmektedir. May'in ifadesine göre farkındalık, "*insanın kendisine ve dünyaya karşı duyarlık, idrak, bilinç, uyanıklık ve canlılığını barındıran bir zemin*" olarak tanımlanmaktadır. (May, 2020) Bilmek, öğrenmek, idrak etmek, algılamak kavramları ile birlikte, yer yer birdenbirelik etkisine sahip olsa da belirli bir zamanın içerisinde bireyin zihninde bir açılım yaratılması durumu olarak da ifade edilebilmektedir. May farkındalık için *bir bilme çabasını dile getirmektedir* der (May, 2020). Farkındalıkta; bir şeyin var oluş durumu bireyin zihninde belirmektedir. Farkındalık durumu bağlantılı olarak düşünme durumunu da etkilemektedir. Böylece iki kavramın bireyi yaratıcılığını geliştirmede paralel olarak çalıştığı söylenebilmektedir.

Yaratıcılığı geliştiren bir diğer davranışa bakıldığında; cesur olmak ve riskler olsa dahi onların varlığını kabullenip göze alarak girişimci davranmak, girişken olmak denilebilmektedir. Bir olayın sonucunun nereye varacağını bilememek başlıca yaratıcılığın gelişimini tetikleyen bir durumdur ve böyle bir duruma bireyin dahil olabilmesi için girişken olması gerekmektedir. Durumun olumsuz koşullarda

ilerleyebileceği olasılığı olsa dahi, sürece dahil olabilecek cesareti göstermek, bireyin yaratıcılığının gelişimine katkı sağlayacak, aynı zamanda da özgüvenini artırabilecektir. Bunlara bağlı olarak gelenek dışı ve özgür davranma durumunun da yaratıcılığı geliştirebilecek olan davranışlara eklenmesi uygun görülmektedir.

Yaratıcılığın gelişebilmesi ve bireyin süreç içerisinde motivasyonel düşüş yaşamaması adına merak duygusunun ve yaratma güdüsünün, kısaca içsel güdülemenin var olması gerekmektedir. İçsel güdülenme ile birlikte işlerin başına geçmede zorluk yaşamamakla birlikte yaratıcı süreç içerisindeki bireyin bütün benliği ile üretim sürecine girmesi, işe kendini adama durumu oluşması görülebilmektedir (Üstündağ, 2020).



Şekil 5. Yaratıcılığı Geliştiren Davranışlar

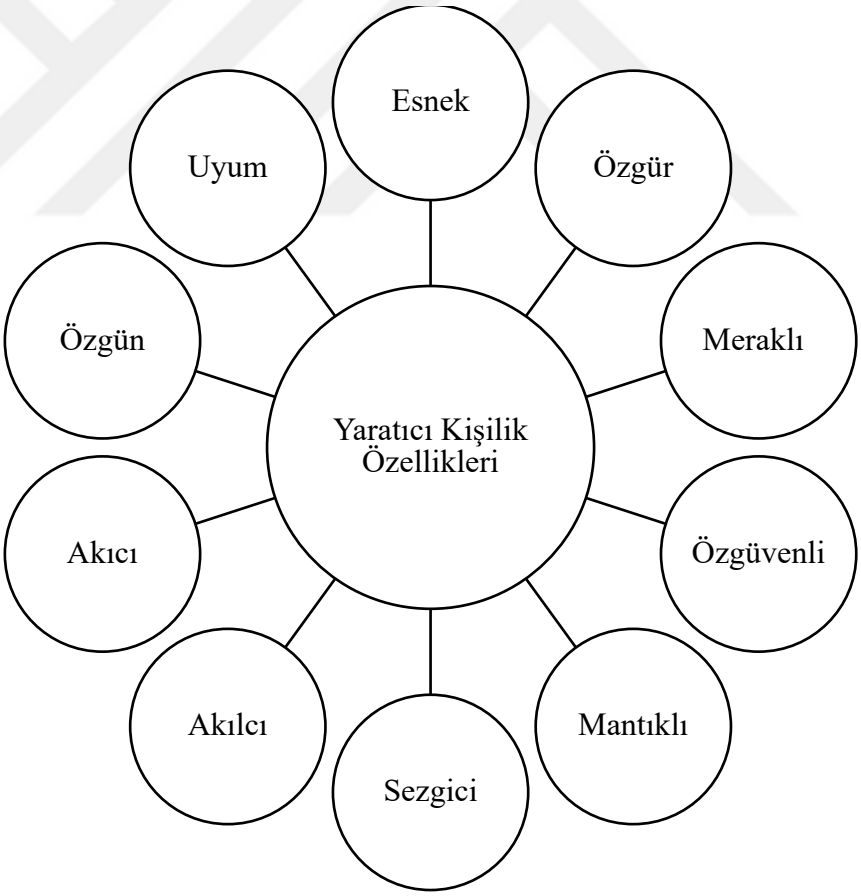
Kısaca ifade etmek gerekirse Şekil 25 üzerinde görüldüğü üzere yaratıcılığı geliştirebilecek olan davranışlar; düşünmek, farkında olmak, cesur olmak, girişken olmak, riskleri göze almak, özgür davranmak, içsel olarak güdülenmek ve yapılan işe kendini adanmak şeklinde sıralanabilmektedir (Üstündağ, 2020).

Yaratıcı Kişilik Özellikleri

En genel, kitleler tarafından en bilindik ve basit tanımıyla yaratıcık farklı, beklenmedik ve yeni bir şey yapmak olarak bilinmektedir. Bundan yola çıkarak

bakıldığında da yaratıcı kişi, en basit haliyle yeni bir şeyler üretebilen kişi olarak ifade edilebilmektedir (Ayaydın, ve diğerleri, 2020).

Yaratıcılığın ögelerinde de belirtilmiş olduğu gibi; yaratıcı bir kişinin, bilgi birikimine sahip olmadan yeni bir şeyler üretme, oluşturabilme olanağı mümkün olmamaktadır. Yaratıcılık yeni bir şeyi farklı yollarla üretebilmek olsa dahi, geçmiş deneyimler ve bilgiler olmadan üretim ve geliştirme yapabilme olanağının varlığından söz edilememektedir. Ayaydın ve diğerleri bu durumu "*Yaratıcılık, yeni bir ürün ortaya koymaksa, bu yeni ürün eski fikirler olmadan meydana gelmez. Eskiler yenilerin temelini oluşturur.*" şeklinde ifade etmiştir (Ayaydın, ve diğerleri, 2020). Bu bağlamda yaratıcı bir kişi, geçmiş deneyimlerine değer vermekte ve bu geçmiş deneyimlerden elde ettiği bilgi birikimlerini de ne zaman ve ne şekilde kullanacağını, nerede lazım olacağını bilmekte olan bir birey olarak ifade edilebilmektedir.



Şekil 26. Yaratıcı Kişilik Özellikleri

Şekil 26'da kısaca ifade edildiği gibi yaratıcı bir birey, herhangi bir problemden korkmayan, çekinmeyen kişi olarak da ifade edilebilmektedir (Ayaydın, ve diğerleri, 2020). Yaratıcılığın tam olarak ortaya çıkabilmesi için temelde bir problem durumuyla karşılaşılması gerektiğini bilmekte ve bu durumdan çekinmek, geri durmak yerine durumun farkına vararak benimsemekte, çözüm bulmaya istekli ve girişken olarak yaklaşabilmektedir. Var olan probleme ilişkin yeni ve değişik çözümler bulabiliyorken aynı zamanda da yaratıcı birey, problemden yeni bakış açıları, yeni durumlar çıkarabilme yetisine de sahiptir (Ayaydın, ve diğerleri, 2020).

Kendi durumunun büyük oranda farkında olan birey, kendine güven açısından da gelişmiş, yapabileceklerinin ve sınırlılıklarının da farkındadır. Bu farkındalıklar bağlamında öz benliği ile barışık, kendi kendisine yetebilecek olgunluktadır. Motivasyonel açıdan da hırslı ve başarıya yönelik olarak çalışmakta olan birey olarak kabul edilebilmektedir (Artut, 2013).

Yaratıcı bir birey, toplumda diğer kişilere göre daha fazla iletişim kurma eğiliminde olabilmektedir. Merak duygusunun gelişmiş oluşuna bağlı olarak sık sık mantık dahilinde sorular sorma, dönütleri analiz etme ve çıkarımlar yapabilme, sorduğu soruların cevaplarına ilişkin çıkarım yapabilmektedir. Günün her anı gözlem ve araştırma yapabilmektedir. Hem dış dünya hem de iç dünya ile iletişim kurma özelliği gösterebilmektedir (Ayaydın, ve diğerleri, 2020). Bu sebeple soyut ve somut durumlar arasında bağlantı kurabilme ve bunları ilişkilendirerek yorumlayabilme yeteneği bulunmaktadır.

2.4.1. Sanat Üretiminde Yaratıcılık

Bütün sanat formlarında yapılmış ya da yapılmakta olan bir iş, üretilen nesne, bir eylem, aynı zamanda o alanda yaratmayı da içerisinde barındırmaktadır. Sanatsal üretimde bulunan bir kişi, bunu yaparken kendi öznelliğinden yararlanmakta, yaratma durumu, özne ile birlikte var olarak bir süreç içerisinde meydana gelmektedir.

Bilim alanında, akıl yürütme, buluş yaparak bir soruna çözüm üretme olarak anılabilmekte olan yaratıcılık, yine bilim alanında, süreçten çok sonuçla ilgilenmekte, yaratıcılık bağlamını sonuçla ilişkili olarak ifade etmektedir (Kırışoğlu, 2019). Sanat alanlarına bakıldığında ise bu durum farklılık göstermektedir. Ortaya konmuş ürünlere,

nesnelere, yaratımlara bakıldığında, sanatın, yaratıcılık sürecinin de sonuçta ortaya çıkmış bir sanat nesnesi kadar değerli olduğu düşünülebilmektedir.

Yaratım süreci içerisinde sanat, sadece bir "düşün" edilgen durumu ile yetinmemekle birlikte bir değişimi, yeniliği ortaya çıkarabilmektedir. Sanat alanında yaratıcılık, estetik ögeler içeren özgün bir bütünlük olarak tanımlanabilmektedir (Kırışoğlu, 2019).

Matisse: "*Her gerçek yaratma içten gelir, bunu dışardan birtakım malzeme ile besleriz. Bu, sanatçının yalnız kendisinin yer aldığı ve yavaş yavaş dış dünyayı içine sindirdiği bir süreçtir. Bu süreç resmi yapılan obje kendisinin bir parçası oluncaya dek sürer.*" der (Matisse, 1953 Akt. Kırışoğlu, 2019). Bu bağlamda bakıldığında, özünde, sanatsal üretimde yaratıcılık; durumların, eylemlerin, görülen dünyadaki nesnelerin, us ve tin ile kaynaştırılarak, kişinin iç dünyasındaki karşılığını bulması durumu olarak ifade edilebilmektedir. Hepsinin bir araya gelmesi sonucunda oluşmakta ve bu durumların dışa vurduğu ifade sürecini içerisinde barındırmaktadır. En sonunda bir nesne ya da fikir olarak oluşan şey ise bir sanat yapıtı olarak ele alınabilmektedir (Kırışoğlu, 2019).

Bahsi geçen yaratma ve süreç durumunda irtibata geçilmekte olan nesne, eylem ya da durum ise sanatçının görüsü ile birlikte şekillenmektedir. Bir sanat yapıtı üretilmeden önce, temelinde, çeşitli karşılaşmaların ve görülerin oluşmasının gerekliliği beklenmektedir. Karşılaşma durumu sonucunda, sanatçının düşünsel, fikirsel ya da fiziksel eylemi ile birlikte kendisine öznel ve özgün bir ifade bulduğu andan itibaren yaratım sürecinin başladığı söylenilebilmektedir. Görü sonucunda elde edilen imgeler, algılama durumu ile birlikte tanımlanmakta ve birey tarafından tanımlanmaktadır. Çevrede görülen biçimler ve bu biçimlerin birbirleri ile girmiş oldukları ilişkilerin algılanması çeşitli görsel deneyimlerle oluşmaktadır. Yaratıcı düşünmenin temelinin de görü ile birlikte artma olanağına sahip olan görsel deneyimlerle birlikte atıldığı söylenebilmektedir.

Bu noktada önemini korumakta olan durum ise karşılaşmaların yanı sıra başlangıç olarak "görme" durumudur. Ünlü ressam Matisse "Sanatçı için yaratma görüş ile başlar. Görmek başlı başına yaratıcı bir olaydır ve gerçek bir çaba gerektirir." der (Matisse,

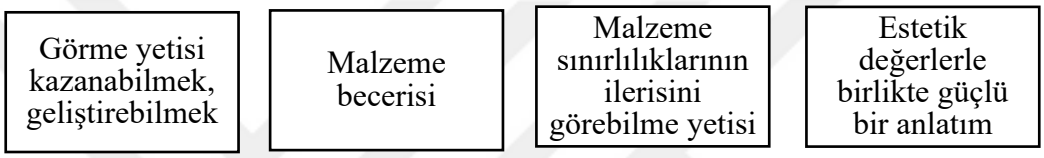
1953, Akt. Kırışoğlu, 2019). Ancak görme durumu sayesinde karşılaşmalar farkındalık düzeyine çıkabilmekte ve sanat alanında bir ifadenin başlangıcını oluşturabilmektedir. Bu bağlamda görebilme yetisinin, basite indirgenemeyecek ve önemi yadsınamayacak bir başarı durumu olduğu net olarak söylenilebilmektedir (Kırışoğlu, 2019).

Görmenin, görüş kazanmanın önemi, asıl olarak, doğuştan olmamasında, edinilebilir olmasında yatmaktadır (Kırışoğlu, 2019). Edinme ve bu edimin gelişebilme durumu ise birey ile, sanatçı ile ilgili bir durum olarak ele alınabilmektedir. Kırışoğlu bu durumu; "*Görmek öğrenilir bir davranıştır. "Nesneler, biz onlar arasındaki ayrımlara dikkat edersek, tanınırlar. Önceden belirsiz olan belirginleşir. Öğrenmenin gelişimi belirsizden belirliye doğru olur, duyudan algıya değil. Biz algıyı değil ayrımsamayı öğreniriz.*" şeklinde aktarmaktadır (Kırışoğlu, 2019). Görme, her zaman harekete ve canlılığa sahiptir (Berger, 2020). Buna bağlı olarak birey ya da sanatçı, her an bir karşılaşma ve ilişki kurma halindedir. Görüş, gerektiği şekilde kazanıldığında, görme yetisi edinildiğinde ve gelişim gösterebildiğinde birey, ilişki kurma, ilişkili olma halini anlayabilme, karşılaşılanları sanatsal bir yapı altında görebilme, işlemleyebilme olanağı elde edebilmektedir. Bu noktada yaratıcılık durumunun, seçme noktasında ortaya çıktığı söylenilebilir. Farkındalıkla birlikte oluşan karşılaşma durumunda, bireyin, sanatçının, işleyeceği, dönüştüreceği şeyi seçmesi konusu yaratıcılığın ilk ortaya çıktığı an olarak değerlendirilebilmektedir (Kırışoğlu, 2019).

Bir sanat nesnesi üretiminde yaratıcı sürece bakıldığında çeşitli bileşenlere sahip olduğu görülmektedir. İlk bileşen olarak duyular, ikinci olarak imge, algı gibi kavramlarla birlikte ussal süreç, son olarak da bu süreçte işlenmekte olan malzemelerle birlikte bu malzemelerin kullanımı, bir dışavurum, anlatım durumu şeklinde üç bileşen ifade edilebilmektedir (Kırışoğlu, 2019). Görme durumundan da bahsedilmiş olunduğu üzere, duyular sanatsal verilerin toplanmasında bir araç görevi görebilmektedirler. Bu durum görme ile gerçekleştiği gibi süreç içerisinde duyuma, dokunmaya ve benzeri bütün duyuları kaplayan şekillere dönüşebilmektedir (Kırışoğlu, 2019). Duyularla birlikte ayrımsamayı yapmak sürecin başlangıcını oluşturmaktadır. Buradan usa geçiş, birey, sanatçı bağlamında gerçekleşmektedir. Nesnenin algılanması, imgelem yapmak sanatçının zihin ve ruh birleşimiyle birlikte oluşabilmektedir. Ayrımsama sonucunda oluşan algılama durumu, sanatçıyı bu imgelem ve oluşturma sürecine doğru yönlendirmektedir. Son olarak sanatsal yaratım sürecinde anlatım aşamasına

gelinmektedir. Us ve zihinde bir araya gelen, sonuçta ortaya çıkmaya başlayan ‘sanat’ durumunda, öznel bir anlatım var olmaya başlamaktadır. Bütün sanat disiplinlerine bakıldığında bir anlatım durumundan söz edilebilmektedir. Düşüncelerle, duygularla, ussal devinim sürecinden geçen sanatçı iç görüsünü de aracı olarak kullanarak sanatsal üretimini yapmakta ve bir anlatı oluşturmaktadır. Sanatsal ürünler de anlatım noktasında izleyici ile buluşmaktadır (Kırışoğlu, 2019).

Temel olarak ele alınmak istendiğinde, sanat üretiminde yaratıcılık süreci genel çerçevede aktarılmak istendiğinde, Şekil 4’te olduğu gibi ifade edilebilmektedir.



Şekil 7. Sanat Üretiminde Yaratıcılık Süreci

Şekil 4’teki temel unsurların yanı sıra; sanatta yaratım süreci özünde bir davranış olarak ilerleyebilmektedir. Malzemeler ve durum ile ilişkisinden sonra bireyin, sanatçının ortaya çıkarmak üzere olduğu yapıtı ile bir iletişim süreci başlamaktadır. “*Yaratma sürecinde sanatçı, resmedeceği nesneyle bir ilişki bir süreç içine girerek onu inceler ve gözlemler. Sanatçı bu eylem içerisindeyken deneyimlerinden yararlanarak yeni bir fikir, yeni bir biçim ortaya koyması sonucu imgelerini anlamlı bütünlük içerisinde yansıttığı sürece “yaratma süreci” denmektedir.*” Şeklinde ifadeleri bulunmakta olan Süzen ve Sayın Yücel de benzer durumu ifade etmektedir (Süzen & Sayın Yücel, 2021). Öncelikle sanat nesnesi ya da yapıt ile ilgili, içeriğindeki ilişkileri saptama durumu ortaya çıkmaktadır. Bütün ve parçaları gözden geçirme, ayrışım yapma, yerleştirme gibi işlemlerle birlikte yapıt içerisinde birtakım ilişkiler oluşturma; bu ilişkiler sonucunda kısa ya da uzun bir deneyim sürecini kapsayabilme olanağının olduğu, kurulan ilişkilerden yeni ilişkiler oluşturma basamağı gelebilmektedir. Yaratım sürecinde oluşmakta olan deneyimlerle birlikte, kurulduğu düşünülen ilişkiler, yeniden oluşan çeşitli farkındalıklar sonucunda bozulup daha farklı ilişkilere de

dönüşebilmektedir (Kırışoğlu, 2019). Süreç içerisinde, deneyerek oluşmakta olan ve yapıtı bitirmeye yönelik her hareket yaratıcı bir keşfi de oluşturmaktadır. Genel sonuca bakıldığında ise yapıt bir değerler bütünü olarak, yaratıcı bir süreçten geçilerek tamamlanmaktadır.

Bu bağlamlar dahilinde sanat üretiminde yaratma durumunun deneysel bir davranış olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Sanatsal yaratım süreci, öznel yaratıcılığı da beraberinde getirmekle birlikte yalnızca bireyin, sanatçının kendi katılım yoluyla elde edebilmektedir.

2.5.Özgün Baskı Resimde Yaratıcılık

Sanat alanı içerisinde değerlerle düşünen sanatçılar ve öğrenciler rengi, çizgiyi, dokuyu, formu ve uzamı ilişkilendirerek ilerleme kaydetmektedirler. Bu esnada üretimi yapmakta olan kişiyi sürekli bir değişim, dönüşüm beklemektedir. Renk, renk ile, form, doku ya da farklı formların ilişkisi ile dönüşüme girebilmektedir. Bu durum sınama-yanılma durumu olarak da ifade edilebilmektedir. Bir sanat nesnesini üretirken yaratıcılık ile birlikte gündeme gelebilmekte olan durumlardan biri de bu sınama-yanılma durumudur. Çeşitli denemeler ve bu denemeleri gözlemlemeler sonucunda sorunlar ve bunlara bağlı olarak sanatsal ürün üzerinden sonuçlar ortaya çıkabilmektedir (Kırışoğlu, 2019). Günümüz sanatına bakıldığında da sınama-yanılma sürecinin dahi bir ürün olarak ele alındığı görülebilmektedir. Aynı zamanda bu durum sadece bir sanat alanı içerisinde değil birçok sanat kolunda görülebilmektedir.

Bu bağlamlar dahilinde bakıldığında 20. yüzyıl sanatı da birçok farklı durumu, nesneyi, sanat alanını içerisinde barındırmakta ve birbirine dahil edebilmektedir. Böylece çeşitli tekniklerle bir arada, disiplinler arası yaklaşımlar ortaya çıkmaktadır. Bu yaklaşımlar ile birlikte hem gündelik yaşamda hem de sanat alanları üzerinde çeşitli dönüşümler, malzemelere çeşitli vurgular yapılabilmektedir. Bu durum Özgün Baskı Resim sanatına da etki etmekte ve ona yeni tanımlar oluşturmakta, yeni uygulama olanakları ve alanları kazandırmaktadır (Akalan, 2010). Disiplinler arası yaklaşımlar ile birlikte hem sanatçılar hem de öğrenciler çeşitli baskı tekniklerini istedikleri şekilde kullanabilmekte ve farklı disiplinlerle bir araya getirerek çalışmalar yapabilmektedirler. Böylece Özgün Baskı Resim, heykel, seramik, tekstil, fotoğraf, resim gibi diğer alanlarla birleşebilmekte, iç içe geçebilmekte ve kendine yeni ifade alanları oluşturabilmektedir. Özgün Baskı Resmin diğer alanlarla birlikte deneysel olarak

kullanılabilmesi yaratıcılık alanını genişletebilmekte ve özgünlük olanağını artırabilmektedir (Aslan & Akalan, 2020)**.**

2.6. Deneysel Baskı

Geçmişten günümüze dünya üzerinde sanat, bir devinim içerisinde varlığını sürdürmekte, birden çok tanıma sahip olmakta, farklı ifadelerle ortaya konmaktadır. İletişim teknolojilerindeki ve interaktif alanlardaki gelişim yeni bir dünya düzeni oluşturmakta ve bu durum düşünsel ve duygusal anlamda sanat alanına yansımaktadır (Aslan & Akalan, 2020). Birden fazla uyaranın çevrede bulunması ve bireyi etkilemesi gibi sanat alanında da birden çok teknik deneyimler, çok üslupluluk durumu kaçınılmaz olarak oluşmaya başlamaktadır. Sanat, çoklu, karmaşık, deneyimsel ve kesin tanımların olmadığı bir düzen içerisine oturmaya başlamaktadır denilebilmektedir. Disiplinler arası olarak da anılmasından anlaşılacağı üzere, tek bir sanat alanı egemenliği bulunmamakta, sanatsal üretimler çoğulcu yollardan yapılabilmektedir (Aslan & Akalan, 2020).

Genel olarak sanat alanında her nasıl bahsi geçmekte olan değişim ve devrimler oluştuysa, baskı resim alanı özelinde de bu değişimler oluşmakta ve dönüşümler, devrimler yaşanmaktadır. Baskı resmin geleneksel duruşunun yanı sıra bünyesindeki teknik deneyimleri, dönüşüme uğratma isteği çoğulcu sanat ortamı içerisinde ortaya çıkmaya başlamaktadır. Dehn'in geçmiş dönemlerdeki değişimler için söylediği; "*Bir resmi neyin oluşturduğuna ilişkin kavramların yanı sıra teknik deneyler için bir istek de ortaya çıktı.*" (Dehn, 1950) cümlesi, günümüz baskı resim sanatının değişimsel yapısını da ifade edebilmektedir.

Bu bağlamlar dahilinde geleneksel baskı resme baktığımız zaman; belirli standartlara oturtulmuş 'yapılması gerekenler' çerçevesi içerisinde bir araştırma, öğrenme, keşfetme durumu ile karşılaşılabilmektedir. Bunun yanında bahsedilen gelişimsel durumlar sonucunda baskı resmin de değişime uğramasıyla birlikte çok disiplinli sanata oturması, alışılmışın dışında yeni algılama ve uygulamalarla birlikte zenginleşmeye başlaması durumu görülmektedir (Fırıncı, 2013). Değişime uğrayan baskı resmin farklı bir adlandırılması da deneysel baskı olarak yapılabilmektedir.

Deneysel baskı, görsel sanatlar ilke ve elemanlarına sadık kalınarak belirli kalıplara ve keskin tekniklere sahip olmamasının yanı sıra birçok tekniğin de aynı anda

kullanılabildiği, malzeme sınırlanması bulunmayan, baskı resmin yaratıcı bir süreç içerisinde şekillenmeye başladığı bir 'teknik' olarak adlandırılabilmektedir. Deneysel baskı resim süreci içerisinde birey, sanatçı nasıl bir yol izlemek, hangi malzemeyi kullanmak istiyorsa üretim sürecindeki yapıt da ona göre şekillenmektedir. 'Teknik' olarak özellikle ifade edilmesinin sebebi süreç içerisinde kesin ve keskin bir tekniğin, bir yapılması ya da yapılmaması gerekenler durumunun bulunmamasından kaynaklanmaktadır. Kısaca deneysel baskı, isminden de anlaşılabileceği üzere tamamen deneye bağlı ve eklektik olarak ilerlemekte olan bir sürece sahiptir. Geleneksel baskı resim tekniklerinden ve malzemelerinden de yararlanılarak, bunlardan çeşitli eklemeler yapılarak ilerlenebileceği gibi tamamen farklı malzemeler kullanılabilmektedir. Örneğin süreçte bir linol kalıbı, tamamen bir zemin oluşturabileceği gibi farklı malzemeler hazırlanarak oluşturulmuş zemin üzerine, aynı linol kalıbı, kesilerek parça etkisi olarak da kullanılabilme olanağına sahiptir. Yüzey üzerine akıtma boyalar, farklı zemine ya da zeminlere hazırlanmış boyaların kâğıda basılarak oluşturduğu tesadüfi etkileri, boyaların ya da farklı nesnelerin oluşturduğu alan üzerine yine kâğıdın basılması sonucu elde edilen leke etkileri ve tüm bu etkilerin üzerine yine farklı malzemelerle denemeler, nesne oluşumları gibi çok çeşitli ve kişiyi kısıtlamayan, oluşmakta olan görsel etkiye göre şekil alma süreçleri deneysel baskı bünyesinde bulunabilmektedir.

Baskı sürecinde yukarıda da bahsedildiği gibi farklı ve çeşitli malzemeler kullanılabilmektedir. Bu malzemeler bilindik sanat nesneleri, geleneksel özgün baskı resim malzemeleri olabileceği gibi gündelik hayatta karşılaşmakta olduğumuz herhangi bir nesne ya da nesneler olabilmektedir. Sanat nesnesi olarak düşünülmeyen varlıkların, kâğıt üzerindeki etkisi deneysel baskı ile görülebilme olanağı elde edebilmektedir. Bu noktada Kırışığlu'nun da "*Geleneksel gereçler alışılmış biçimlere olanak verirken yeni gereçler yeni düşüncelerin, yeni biçimlerin doğmasına olanak verir. Bu, yaratıcılığın gelişmesine ve sanatsal sorunların yeni düşünme ortamlarında çözülmesine yardımcı olur. Gereçle sanatçı arasında oluşan düşünsel ve duygusal yakınlık, gerecin olanaklarının ve sınırlılıklarının keşfi ile sürer.*" (Kırışoğlu, 2019) şeklindeki ifadesine yer verilebilmektedir. Deneysel baskı süreci içerisinde bireyin, sanatçının kullanmakta olduğu her farklı nesne, kâğıt üzerinde de bilinmedik, alışılmadık bir etki, yeni biçimler, yeni lekeler yaratabilmektedir. Bu etkiyle karşılaşmış olan birey, sanatçı ifadesel olarak da yeni yollar belirleme olanağına sahip olabilmekte aynı zamanda da yaratıcılığını

süreç esnasında aktif olarak kullanabilmektedir. Bu bağlamda ifade edilebilir ki; deneysel baskı sürecinde yeni bir etkiyle karşılaşma olanağı bir sürekliliğe sahiptir. Üretimi yapmakta, sürecin içerisinde bulunmakta olan bireyin de gündeminde buna bağlı olarak yaratıcılık sürekli olarak bulunmaktadır.

Geçmiş dönemlerde Andrews; "*Yaratıcı süreç öğretilemez; sadece kendi kendine katılım yoluyla deneyimlenebilir.*" (Andrews, 1964) şeklinde bir ifadede bulunmuştur. Bu ifadeye ve yukarıda aktarılanlara göre bakıldığında sanat üretimi yapmakta olan bireyin, sanatçının, yaratıcılığını beslemesi için net olarak sürece dahil olması gerekmektedir. Deneysel baskının da bahsedildiği üzere net tekniklere ve belirli malzemelere sahip olmaması, süreci tamamen bireyin zihnine, üretimine bırakıyor olması nedeniyle yaratıcılığı olabildiğince beslemekte olan bir süreç olarak ifade edilmektedir. Netliklerin olmaması, bireyin, sanatçının kendi netliğini oluşturmasını sağlamakta ve bunu da yaratıcılığını kullanarak oluşturmaktadır. Üretimi yapmakta olan kişi, süreç içerisinde durmadan, bedenen, zihnen ve bütün olanakları ile aktiftir.

Uludağ Üniversitesi yüksek lisans ders müfredatlarına bakıldığında "*Deneysel Özgün Baskı Resim" dersinin bulunduğu ve dersin amacının ise "Bu ders kişisel ve deneysel yaklaşımlarla geleneksel özgün baskı resim tekniklerinin sınırlarını zorlayarak yeni ve farklı yöntemlerin denendiği uygulamaları içerir. Yapılan atölye çalışmalarında mono baskı, kolograf, linol baskı, ağaç baskı, reçineli yüzeyi aside yedirme, kuru kazıma tekniklerinin bir ya da birkaçının özgün baskı resim çalışmasında birlikte kullanılması, bilgisayar teknolojilerinin kullanılması ya da geleneksel tekniklerin tamamen dışında alternatif yaklaşımlar geliştirilebilir ve uygulanabilir*." şeklinde ifade ettiğinin bilgisine ulaşılabilmektedir.
http://bilgipaketi.uludag.edu.tr/DersProgramiRapor/DersIcerikRapor/1007944?Dil=0

Deneysel baskı çalışmalarına örnek olarak ele alabileceğimiz sanatçılara bakıldığında Zeliha Kayahan'ın çalışmaları ele alınabilmektedir. Zeliha Kayahan'ın "*Çalışmalarımda salt geleneksel anlamda baskıresim uygulamalarının yanı sıra baskıresmin resimsel dilini kullanmayı tercih etmekteyim. Bu iki bakış/uygulama açısı bakımından birbirinin içinde eridiği ya da kimi zaman baskıresmin ön plana çıktığı özgün üretimlerim bulunmaktadır.*" şeklinde ifade ettiği çalışmalarına bakıldığında deneysel baskıya bir örnek teşkil ettiği görülebilmektedir. (Kayahan, 2019).



Resim 1. Zeliha Kayahan, Artçı Şok Dalgası, 2014
https://www.idildergisi.com/makale/pdf/1561634961.pdf



Resim 2. Zeliha Kayahan, İlyada Serisinden, 2015
https://www.idildergisi.com/makale/pdf/1561634961.pdf



Resim 3. Ergin İnan, Figürlü Kompozisyon, 2003
https://www.idildergisi.com/makale/pdf/1561634961.pdf

Aynı şekilde kendi çalışma prensibini "*Her yere bakarım; gözlerim sürekli, görsel veriler için araştırır- manzaranın içinde, yalın gökyüzüne karşı, ağaç dallarının ilginç grafik örüntülerinde, şeyler arasındaki boşluklarda ya da malzemelerin süprizli ve tuhaf bitişmelerinde. Çevrede insan izlerini ararım – varlığın yokluğunu ve zamanın tükenişini. Yolculuk yaparken gördüğümü, kendi ellerimle ifade etmek için, yaşamdan çizimler yapıyorum.*" Akt. (Kınay Gör, 2021) şeklinde ifade etmekte olan Karen Kunc çalışmaları da deneysellik yolunda örnek olarak ifade edilebilmektedir.



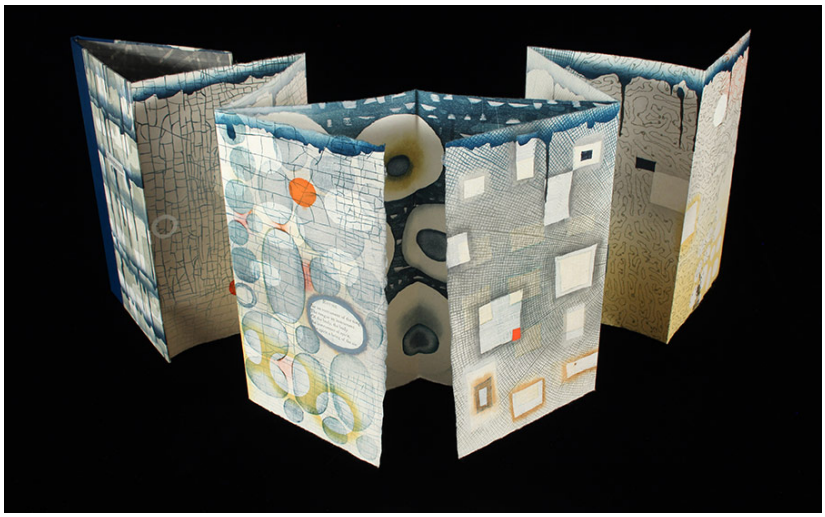
Resim 4. Karen Kunc, Seeding Jewels, 2008

https://www.navigationpress.com/kunc



Resim 5. Karen Kunc, Fenced Relic, 1995

https://mona.unk.edu/mona/karen-kunc-mona-collection/



Resim 6. Karen Kunc & Bonnie O'Connell, Ephemera, 2009

https://mona.unk.edu/mona/karen-kunc-mona-collection/



Resim 7. Kumi Obata, A Day I Hit A Jackpot of a No Loss Raffle, Etching, 1996

http://kumiobata.com/about-english.html



Resim 8. Kumi Obata, Yearning for a Journey, Etching, 1966
http://kumiobata.com/about-english.html

Linda Germain çalışma oluşturma sürecini; “Öncelikli olarak bir değer, açık, orta veya koyu olan baskılarla başladım. Baskılar çoğunlukla görsel değil dokusal oluştu. Kâğıdı yırttım ve beyaz kenarın göründüğü yeri fark ettim. Kağıtları, alanı geniş alan, orta alan ve küçük alan olmak üzere 3 farklı boyutta alana bölecek şekilde konumlandırdım, yukarıdan aşağıya yapıştırdım, kenarlarını düzelttim.” Olarak deneysel sürecini ifade etmiştir.



Resim 9. Linda Germain, Collage, 2013

http://www.lindagermain.com/2013/06/gelatin-prints-as-collage-material/

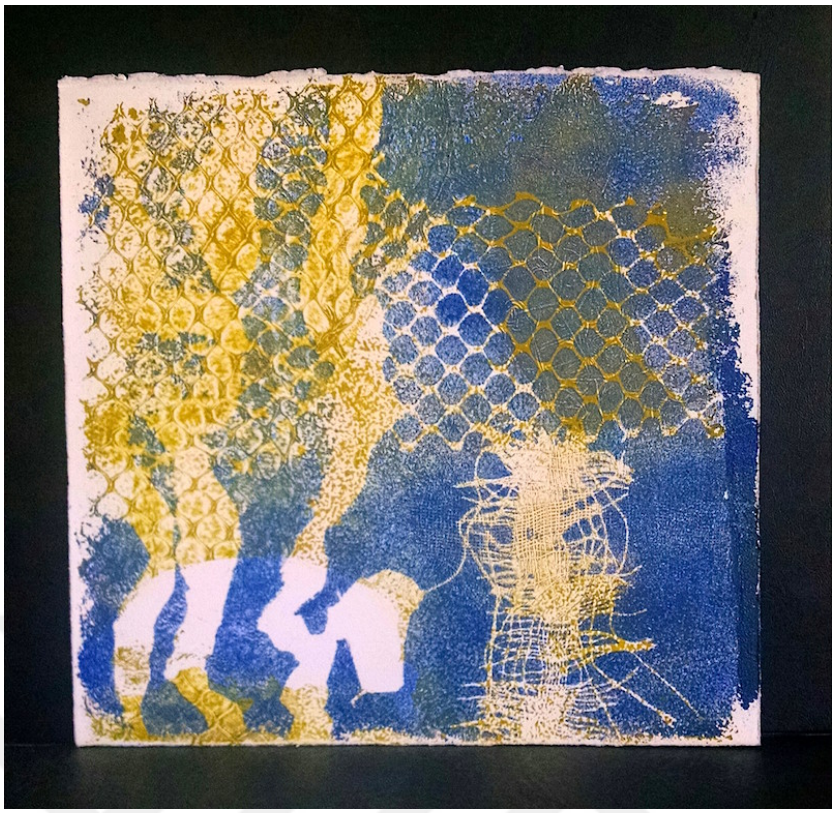


Resim 10. Poramit Thantapalit

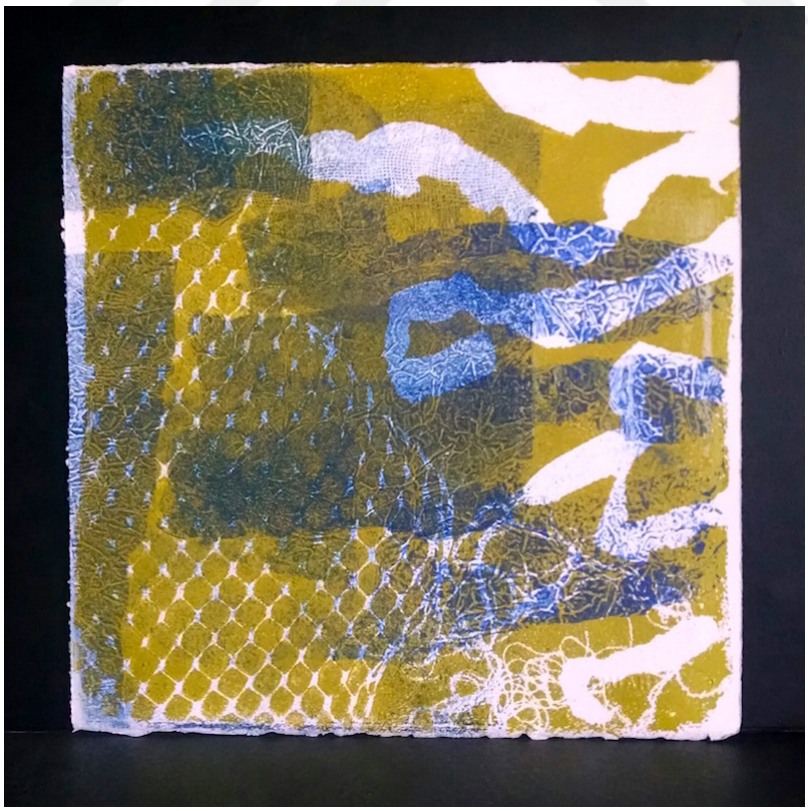
https://pixibition.weebly.com/printmaking



Resim 11. Poramit Thantapalit
https://pixibition.weebly.com/printmaking



Resim 12. Poramit Thantapalit
https://pixibition.weebly.com/printmaking



Resim 13. Poramit Thantapalit

https://pixibition.weebly.com/printmaking



Resim 14. Poramit Thantapalit

https://pixibition.weebly.com/printmaking



Resim 15. Poramit Thantapalit

https://pixibition.weebly.com/printmaking



Resim 16. Sema Ilgaz Temel, İsimsiz, 1987

https://csmuze.anadolu.edu.tr/eser/ilgaz-temel-sema



Resim 17. Sema Ilgaz Temel, İsimsiz, 2002
https://csmuze.anadolu.edu.tr/eser/ilgaz-temel-sema

BÖLÜM III: YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın desenine, çalışma grubuna, veri toplama araçlarına, verilerin toplanmasına ve verilerin analizine yönelik bilgi ve açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Deseni

Bu araştırmada nitel araştırma yönteminden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip

olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Tam olarak anlayamadığımız bu olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için fenomenoloji kullanılabilir (Yıldırım & Şimşek, 2008). Fenomenoloji birkaç kişinin bir fenomen ya da kavramla ilgili yaşanmış deneyimlerinin ortak anlamını keşfetmeyi amaçlar (Creswell, 2013).

Araştırmada Resim-İş Öğretmenliği 4. sınıf öğrencilerinin, uygulamalı bir ders olan Özgün Baskı Resim dersini uzaktan eğitim yoluyla almalarının yaratıcılıklarına etkisinin nasıl olduğunun incelenmesi nedeniyle fenomenoloji deseni tercih edilmiştir.

3.2.Çalışma Grubu

Bu araştırmada amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örneklemede araştırmacı tarafından oluşturulan ya da önceden belirlenen ölçütlere göre çalışma grubu oluşturulabilir (Yıldırım & Şimşek, 2008). Bu araştırmanın evreni, İnönü Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrenciler, örneklemini ise Resim-İş Öğretmenliği bölümünde Seçmeli Sanat Özgün Baskı Resim dersini uzaktan eğitim sürecinde almış 21 kişiden oluşan 4. Sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışmanın ölçütleri Resim-İş Öğretmenliği bölümü öğrencisi olmak, 4. sınıf öğrencisi olmak ve Özgün Baskı Resim dersini uzaktan eğitim ile almış olarak ifade edilebilir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın nitel veri toplama araçları olarak doküman ve görüşme kullanılmıştır. Araştırmanın dokümanları 18 sorudan oluşan yapılandırılmış görüşme formundan elde edilmiştir. Raporlar ve formlar nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan veri toplama araçlarıdır (Yıldırım & Şimşek, 2008). Nitel araştırmalarda farklı veri toplama araçlarıyla toplanan verilerin birbirleriyle karşılaştırılarak, bulguların tutarlılık gösterip göstermediğinin incelenmesi çalışmanın içsel geçerliliğini güçlendiren bir yöntemdir (Ekiz, 2009).

Araştırmada ikinci nitel veri toplama aracı yarı yapılandırılmış görüşmedir. Görüşme gözlemlenemeyen davranışlar, duygular veya insanların etraflarındaki dünyayı nasıl ifade ettiklerini öğrenmek için kullanılır. Yarı yapılandırılmış görüşme konuşma sürecinde farklı sorularla konunun açılmasına, çeşitli açılardan incelenmesine ve konu hakkında yeni fikirlere ulaşılmasına yardımcı olur (Merriam, 2018). Denzin ve Lincoln'un ifadesine göre "*Yarı yapılandırılmış görüşme, görüşülen kişiye önemli*

gördüğü açılara odaklanması için daha fazla zaman sağlayarak diyalogların bilgi üretme potansiyellerinden daha iyi yararlanabilmektedirler." şeklinde yarı yapılandırılmış görüşmeyi ifade etmektedirler. Aynı zamanda görüşme yapılacak katılımcıların, önceden belirlenmiş bilgileri ifade etmek, kalıplı düşüncelerin arkasına saklanmak yerine bilgi yarı yapılandırılmış görüşmede bilgi üretmekte oldukları ifade edilmektedir. (Denzin & Lincoln, 2021)

Bu araştırmada da katılımcıların dokümanlarından elde verilerin çeşitli açılardan incelenebilmesi ve dokümanlarda belirtilenlerden farklı konuların ortaya çıkartılması amacıyla görüşme yapılmıştır.

Araştırmanın diğer bir veri toplama aracı olarak Baş ve Kaptan (2018) tarafından geliştirilen Yaratıcı Resim Rubriği (YRR) kullanılmıştır (Ek-4). Yaratıcı Resim Rubriği (2018) yükseköğretimde sanat eğitimi alan öğrencilerin yapmış olduğu çalışmaların yaratıcılık anlamında ölçme ve değerlendirmeyi amaçlayan geçerlik ve güvenirliği sağlanmış analitik bir rubriktir. Analitik rubrikler puanlama ölçeklerinden farklı olarak değerlendirme boyutlarının her birinin açıklamalı olarak değerlendirildiği rubriklerdir. Yaratıcı Resim Rubriğinin (2018) alt boyutları aşağıda belirtilmiştir (Baş & Kaptan, 2018);

Biçimsel yapı: Eserin izleyiciye ulaşan; teknik, görsel tasarım ve imge-göstergelerden meydana gelen görsel biçimsel yapısı, dış estetik yapısını meydana getiren görsel biçimsel şekli.

- Eleman ve İlkelerin Niteliği: Eleman ve ilkeler birbiriyle ilişkili ve göze tam bir uyum içinde yansıyacak yetkinlikte kullanıldığı estetik kompozisyonların- tasarımların oluşturulması.

- Biçimsel Yapının Estetik Etkisi: Biçimsel yapının izleyicide uyandırdığı estetik duygu.

- Biçimsel Yapı ve Anlam Uyumu: Sanatçının esere yüklediği ve izleyicide oluşan fikir, duygu ya da düşünce. Biçimsel yapının kavramsal anlamla uyumu.

Yaratıcılık: Rubrikte hem biçimsel yapıda hem de anlamsal yapıda yaratıcılık özgünlük, akıcılık ve esneklik alt boyutlarıyla düzenlenmiştir.

- Özgünlük: Alışılmadık, yeni, sıradışı çözümler ve bakış açısı, görüntüde bağlantısız olanları biribirine bağlama, ilişkilendirme.

- Akıcılık: Çok sayıda ve birbirleriyle ilişkili sürükleyici akıcı fikir.

- Esneklik: Geleneğin dışında, yeni durumlara ayak uyduran, değişime açık, esnek fikir, sınırların dışına çıkma, kaza ve tesadüfleri dönüştürme, yeniye uyum, farklı seçenekler.

Yaratıcı Resim Rubriğinin (2018) Puanlama anahtarına Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Yaratıcı Resim Rubriği Puanlama Anahtarı

Toplam Puan Aralığı	Nitel İfade	Yüzdelik Puan Karşılığı
0-9	Zayıf	3-25
10-18	Geliştirilebilir	28-50
19-27	İyi	53-75
28-36	Çok İyi	78-100

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada görüşme formu, 2020-2021 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılı ders dönemi sonunda, derse devamlılık sağlamış olan öğrencilerden teslim alınmıştır. Görüşme formları katılımcılardan alındıktan sonra dijital ortama aktarılmış ve böylece veri kaybının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Görüşmeler bir araştırmadan önce, araştırma sırasında, sonrasında ve araştırmanın bitiminden bir süre sonra yapılabilir (Patton, 2018). Buna istinaden araştırmada görüşme formları teslim alındıktan ve kaydedildikten bir dönem sonra görüşmeler yapılmıştır.

Görüşmeler sessiz bir ortamda yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmeden önce katılımcılar görüşmenin içeriğiyle ilgili bilgilendirilmiş, görüşme sorularının katılımcılar tarafından incelenmesi sağlanmıştır. Görüşmeler altı öğrenciyle gerçekleştirilmiş olup ortalama 35 dakika sürmüş ve katılımcıların onayı alınarak ses kayıt cihazıyla kayda alınmıştır. Görüşme esnasında katılımcıların cevapları kodlar halinde not tutulmuş ve oluşturulan kodlar katılımcılara teyit ettirilmiştir. Görüşmelerin transkripti yapıldıktan sonra kayıtları ve dokümanlar dijital ortamda depolanarak verilerin kaybolması engellenmeye çalışılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde öncelikle katılımcılardan alının görüşme formlarının içerik analizi yapılmış, daha sonra da yapılan görüşmelerin transkript edilmiştir. Daha

sonrasında transkript edilen görüşmelerin içerik analizi yapılmıştır. Görüşme formlarından ve görüşmelerden elde edilen bilgileri daha derin olarak anlamlandırabilmek amacıyla betimsel analiz, kavram ve temaları keşfedebilmek amacıyla da içerik analizi kullanılmıştır.

İçerik ve betimsel analiz aracılığıyla elde edilen bulgular neticesinde kodlar, kategoriler ve temalar oluşturulmuştur.

BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde yapılandırılmış görüşme formu ve görüşmelerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu bölüm altında araştırmanın nitel verileri doğrudan alıntı yapılarak incelenmiştir.

4.1. Görüşme Formundan Elde Edilen Bulgular

Görüşme formlarından elde edilen bulgular uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersi teması altında, yaşanan zorluklar, avantajlar, kullanılan teknikler, kullanılan malzemeler, dikkat edilen unsurlar ve yaratıcılık kategorileri olarak incelenmiştir.

4.1.1. Uzaktan Eğitimde Yaşanan Zorluklar Kategorisine İlişkin Bulgular

Tablo 2. Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanan Zorluklar Kategorisindeki Öğrenci Görüşleri

Görüşme Sorusu 1: Uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersinde hangi konularda zorluk yaşadınız? Açıklayınız.

Kategori	Kod	Katılımcılar	F	%
Yaşanan Zorluklar	Malzeme bulamama	K2,K3,K4, K10, K13, K14, K17, K18, K19, K20,	10	%48
	Teknik destek (bilgi eksikliği, yetersizlik)	K4, K5, K6, K9, K12, K13, K15, K18	8	%38
	Kısıtlı ortam	K1,K3, K6, K7, K8, K10, K14, K17,	8	%38
	Detaylı öğrenememe	K7, K16	2	%10
	Öğretmenle iletişim	K4, K9	2	%10
	Akran iletişimi	K9, K10,	2	%10
Toplam	5			

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların uzaktan eğitimde yaşadıkları güçlüğün en fazla **malzeme bulamama f=10 (%48)** olduğu görülmektedir. Bu konuya ilişkin katılımcılardan K14 görüşlerini "*...malzeme ile ilgili zorluklar yaşadım*" şeklinde ifade etmiştir. Katılımcıların çalışmalarını yaparken teknik yetersizlik **f=8 (%38)** yaşadığını ifade etmiştir. Bu koda ilişkin katılımcılardan K5 "*Mono ve Deneysel baskı sürecinde zorluklar yaşadım çünkü hiç bilmediğim ve daha önce hiç karşılaşmadığım, kuralların olmadığı bir teknikti*." şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde kısıtlı ortam konusunda **f=8 %38** sıkıntı yaşadığını ifade etmiştir. Bu konuya ilişkin katılımcılardan K1 görüşlerini "*Tek zorlandığım konu atölye ortamının değil ev ortamının olmasıydı atölyede boyalarla delice istediğimiz rahatlıkta çalışabiliyoruz. Burada biraz alan kısıtlı oluyor.*" şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılardan K16 baskı tekniklerinin detaylı öğrenemediğine **f=2 %10** yönelik düşüncelerini "…*Sadece daha ayrıntılı baskı tekniklerini öğrenmede engel oluşturmuş olabilir*." şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılardan K4 dersin öğretmenle iletişim konusunda zorluk yaşadığına **f=2 %10** dair görüşlerini "*...tek bir korkum var idi o da şuydu acaba hocamla okuldaki*

gibi iletişim kurabilir miydim ya da yaptığım çalışmaları hocama nasıl iletebilir ve nasıl yaptığı yorumları sağlıklı bir şekilde anlayabilir miydim…" şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılardan K9 akran iletişimi sorununa **f=2 %10** ilişkin görüşlerini "*Atölye ortamında gerek öğrenci arkadaşlar ile gerek öğretmenim ile yapacağım fikir alışverişlerinde bulunarak daha profesyonel ve özgün çalışmalar çıkarabileceğime eminim.*" şeklinde ifade etmiştir.

4.1.2. Avantajlar Kategorsine İlişkin Bulgular

Tablo 3. Avantajlar Kategorisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Görüşme Sorusu 2: Uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersinin hangi konularda avantaj sağladığını düşünüyorsunuz? Açıklayınız.

Tema	Kod	Katılımcılar	F	%
Avantajlar	Rahatlık	K3, K4, K16, K18, K13, K7, K20, K21	8	%38
	Özgün olma	K2, K5, K7, K16, K11, K18, K4	7	%33
	Zorluklarla mücadele	K1, K7, K12, K15, K19,	5	%24
	Malzeme zenginliği	K4, K17	2	%10
Toplam	4			

Tablo 3 incelendiğinde özgün baskı resim dersinin sağladığı avantajlardan katılımcıların en fazla **rahatlık f=8 %38 koduna ilişkin görüş belirttikleri görülmektedir**. Katılımcılardan K16 bu konuya ilişkin düşüncelerini "*Fakat ev ortamı beni daha çok özgün ve rahat çalışmama olanak sağladı. O an kendi iç dünyamda anında herhangi bir müdahale olmadan bir şeylerin üzerine gidebildim.*" şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılar ev ortamında daha özgün olduklarını **f=7 %33** belirtirken, katılımcılardan K2 bu konu hakkındaki görüşlerini "*Evde bireysel çalıştığımız için sürü psikolojisinden uzak kalarak daha özgün çalışmalar vermemizde de yarar olduğunu ifade etmek istiyorum."* şeklinde belirtmiştir. Katılımcılar ev ortamında özgün baskı yapmanın zorluklarla mücadele **f=5 %24** konusunda avantaj sağladığını ifade etmiş, K1 bu konu hakkındaki görüşlerini "*bazen kısıtlamalar başka şeyleri de doğurur belki de atölyeden uzak kalıp evde kısıtlı bir alanda yapmış olduğumuz bu çalışmalar da onun meyvesidir.*" şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılar ev ortamında malzeme zenginliğinin

f=2 %10 avantaj sağladığını belirtmiştir. Bu konuya ilişkin K4 düşüncelerini "*Atölyeye götüreceğim objeler veya nesneler sınırlı oluyor. Ve atölyede ev de olduğum kadar rahat çalışamam. Ama evde çalışırken malzememe daha zengin oluyor yani çalışma yaparken ev içinde tekrardan işe yarayacak bir obje bulabiliyorum.*" şeklinde dile getirmiştir.

4.1.3. Kullanılan Teknikler Kategorisine İlişkin Bulgular

Tablo 4. Kullanılan Teknikler Kategorisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Görüşme Sorusu 3: Uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersinde çalışmalarınızı üretirken hangi teknik/tekniklerden yararlandınız?				
Kategori	**Kod**	**Katılımcılar**	**F**	**%**
Kullanılan Teknikler	Deneysel baskı	K1, K2, K5, K7, K8, K9, K10, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21	17	%81
	Mono baskı	K1, K4, K7, K8, K9, K10, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21	16	%76
	Linol baskı	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10 K13, K15, K18, K20	14	%67
	Ahşap baskı	K5	1	%4
	Gravür baskı	K5	1	%4
Toplam	**5**			

Tablo 4'te kullanılan teknikler incelendiğinde katılımcıların sırasıyla **deneysel baskı f=17 %81, mono baskı f=16 %76, linol baskı f=14 %67, ahşap baskı f=1 %4, gravür baskı f=1 %4 tekniklerini kullandığı görülmektedir. Bu doğrultuda katılımcıların çoğunun birden fazla teknik kullandığı ve en sık deneysel, mono ve linol baskı tekniklerini kullandığı görülmektedir**. Katılımcılardan K11 kullandığı tekniklere ilişkin görüşlerini "*Mono baskı ,deneysel baskı yaparken guaj ,sulu ,yağlı boya gibi boyalarla birden fazla teknik kullandık.*" şeklinde, K5 düşüncelerini "*Linol baskı, ahşap baskı, gravür baskı ve deneysel baskı tekniklerinden yararlandım.*" şeklinde, K21 "*Mono baskı, deneysel baskı yaptık ve süreç ilerlerken yağlı boya,akrilik boya hatta yer yer kuru boya kullandım bunu yaparken*

resmin isteğine uygun olarak ilerledim. Kullandığım materyallerde de aynı şekilde resmin istediği boyutta, biçimde malzemelerle resmi bütünlüğe kavuşturmaya çalıştım." şeklinde ifade etmiştir.

4.1.4. Kullanılan Malzemeler Kategorisine İlişkin Bulgular

Tablo 5. Kullanılan Malzemeler Kategorisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Görüşme Sorusu: Uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersinde çalışmalarınızı üretirken hangi malzemeler/ürünlerden yararlandınız?

Kategori	Kod	Katılımcılar	f	%
Kullanılan Malzemeler	Resim /Baskı malzemeleri	K1, K2, K3, K7, K8, K9, K11, K13, K14, K15, K17, K18, K19	13	%62
	Gündelik ürünler	K6, K7, K9, K10, K13, K15, K16, K17, K18, K19, K20	11	%52
	Plastik	K1, K3, K5, K7, K11, K12, K15, K16, K17, K19	10	%48
	Kağıt	K1, K3, K7, K8, K11, K14, K17, K18, K19	9	%43
	Kumaş	K1, K3, K7, K10, K12, K13, K15	7	%33
	Bitki	K2, K3, K4, K7, K9, K15, K20	7	%33
	Doğal cansız nesneler	K2, K4, K5, K7, K16, K20	6	%29
	Boya	K1, K7, K9, K15, K17, K21	6	%29
	Metal	K7, K12, K20	3	%14
	Gıda ürünleri	K1, K4, K7	3	%14
	Cam	K2, K9	2	%9
Toplam	11			

Tablo 5 incelendiğinde uzaktan eğitim sürecinde katılımcıların birden fazla malzeme kullandığı görülmektedir. **Kullanılan malzemeler arasında en fazla baskı malzemelerini f=13 %62 kullandığını belirtilmektedir.** Katılımcılardan K18 düşüncelerini "*Başta kağıtlarımda Graf kağıdı, Derici kağıdı, Canson kağıt, normal resim kağıtları ve kumaştan yararlandım. Linol baskıda linol ve oyma bıçaklarından yararlandım.*" şeklinde ifade etmiştir. Gündelik ürünlerden **f=11 %52** sıklıkla faydalandığını belirten katılımcılardan K6 "*Genelde mutfakta kullandığımız*

malzemelerden ya da kalem, ip vb. nesneleri kullandım." şeklinde görüş belirtmiştir. Plastik **f=10 %48**, kağıt **f=9 %43**, kumaş **f=7 %33**, bitki **f=7 %33**, doğal cansız nesneler **f=6 %29**, boya **f=6 %29** kullandığını belirten katılımcılardan K7 düşüncelerini "*Bitki, çorap, kumaş, file, plastik araba paspası, plastik kapak, koli kartonu, poşet, çocuk elbisesi, iç çamaşırı, yağlı boya, akrilik boya, tiner, paket lastiği, bisküvi ambalajı, ip, matbaa mürekkebi, linol kalıbı, fırça , tüylü tel, pıt pıt ambalaj naylonu (balonlu naylon), tuvalet kağıdı rulosu, odun, dal parçası, yaprak, taş, plastik eldiven, tek kullanımlık maske, saç tokası, tarak, kurşun kalemin gövdesi, gazete kağıdı, dergi resimlerinden oluşturduğum şablonlar,... vb*" şeklinde belirtmiştir. Katılımcılardan K12 metal parçalar **f=3 %14** kullandığını "*Dantel, poşet, peçete, metal parçalar.*" şeklinde belirtmiştir. Gıda ürünlerinden **f=3 %14** faydalandığını belirten katılımcılardan K1 düşüncelerini "*İp, ilaç kutuları, kapaklar, makarna, ambalajlar, bunlar deneysel alanında kullandığım, yüksek baskıda da linol kullandım ve tabiki kağıt ve boyalarımız.*" şeklinde ifade etmiştir. Cam kullandığını **f=2 %9** belirten katılımcılardan K2 düşüncelerini "*cam, boya,fırçalar,linol,oyma takımı, matbaa mürekkebi, doğal nesneler (yapraklar,ağaç kabuğu vb.), dokulu bezler vb.*" şeklinde ifade etmiştir.

4.1.5. Dikkat Edilen Unsurlar Kategorsine İlişkin Bulgular

Tablo 6. Dikkat Edilen Unsurlar Kategorisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Görüşme Sorusu 4: Uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersinde çalışmalarınızı üretirken dikkat etmiş olduğunuz unsurlar nelerdir?

Tema	Kod	Katılımcılar	f	%
Dikkat Edilen Unsurlar	Kompozisyon	K1, K3, K4, K5, K7,K10, K11, K13,K14, K15, K18, K19	12	%57
	Tasarım Elemanları	K1, K7, K9, K10, K11, K13, K15, K18, K19,	9	%42
	Boya	K1, K3, K7, K9, K19	5	%24
	Malzeme	K2, K4, K8	3	%14
	Tasarım İlkeleri	K4, K6, K15	3	%14
	Ders Yönergeleri	K2, K8	2	%9
	Zamanlama	K2, K8	2	%9
	Temizlik	K17	1	%4
	Planlama	K16	1	%4
	Özgünlük	K12	1	%4
Toplam	10			

Tablo 6'da dikkat edilen unsurlar incelendiğinde katılımcıların en fazla kompozisyona dikkat ettiklerini belirtmiş f=12 %57, K5 bu konuya ilişkin düşüncelerini "*Kağıdımın kompozisyonuna çok dikkat ettim. Çünkü cisimleri basmadan sıvı bir zemin oluşturuyordum oda kontrolsüz dağılmasına sebep oluyordu."* şeklinde ifade etmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde tasarım elemanlarına **f=9 %42** dikkat ettiğini belirten katılımcılardan K1 görüşlerini "*Renklerin uyumu, miktarı nerde ne kadar kullanmam gerektiği boyanın sıvılığı katılığı, kompozisyonu boşluğu birçok faktöre.*" şeklinde ifade ederken, katılımcılardan K4 düşüncelerini "*Kullanacağım renkler, Sonra basım yapıcağım nesnenin diğer farklı nesnelerin bıraktığı etkiye uyum sağlayıp sağlamadığına ,toplamında olan kompozisyona ve kendi içinde oluşturduğu harekete dikkat ediyorum*." şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılar süreç içerisinde boya kullanımına **f=5 %24** dikkat ettiğini belirtmiş katılımcılardan K9 bu konuya ilişkin görüşlerini "*Resimselliği mümkün olduğunca ön planda tutup anlatılmak istenen ifade veya düşünceye yönelik boya ve renk tercihi yaptım*." şeklinde ifade etmiştir. Kullandıkları malzemelerin **f=3 %14** önemini vurgulayan katılımcılardan K8 düşüncelerini

"*Malzemeleri dikkatli kullandım, Gerekli ölçülerde baskı çalışmalarımı uyguladım. Uyguladığım bu çalışmaların fotoğraflarını çekerek Moodle sistemine optimize bir şekilde yükledim. Çalışmalarımı zamanında bitirip sonlandırdım.*" şeklinde belirtmiştir. Üretim süreçlerinde tasarım ilkelerine **f=3 %14** dikkat ettiğini belirten katılımcılardan K6 "*Bir bütünlük olsun istedim her şeyi elimden geldiğince dengeli bir şekilde kullanmak istedim. Bir şeyler ifade etmesini amaçlıyordum*." şeklinde görüş belirtirken, K15 "*Dengeyi, kurgusunu ve dokusunu aramaya özen gösterdim leke etkisine dikkat ettim*." şeklinde görüş belirtmiştir. Ders içerisinde verilen yönergelere **f=2 %9** ve zamanlamaya **f=2 %9** dikkat ettiğini belirten katılımcılardan K2 "*İstenilen düzeyde baskı yapmak, malzemeleri dikkatli kullanmak ve basma işlemi yaparken gereken sırayı izlemek ve zamanında çalışmaları yapmak gibi unsurlara dikkat ettim.*" şeklinde görüş belirtmiştir. Katılımcılardan K17 çalışmalarını yaparken temiz olmaya **f=1 %4** özen gösterdiğini "*kağıdı temiz tutmaya dikkat ettim*." şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılardan K16 süreç içerisinde planlama yaptığını "*Genelde çok karışık değil de daha anlaşılır daha planlı daha düşünerek bir arayış içerisinde süreci ilerlettim*." şeklinde ifade etmiştir. Katılım sürecinde özgün **f=1 %4** olmaya önem verdiğini belirten K12 "*Daha özgün çalışmaya alanımdaki konu ile bağdaş gitmesine dikkat ettim*." şeklinde ifade etmiştir.

4.1.6. Yaratıcılık Kategorsine İlişkin Bulgular

Tablo 7. Yaratıcılık Kategorisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Görüşme Sorusu 4: İçinde bulunduğunuz koşulların, çalışmalarınızı yaparken teknik/materyal/uygulama/üretim ve benzeri konularda yaratıcı düşünmenize nasıl etki ettiğini düşünüyorsunuz? Açıklayınız.				
Kategori	**Kod**	**Katılımcılar**	**f**	**%**
Yaratıcılık	Farklı nesneler kullanmak	K1, K4, K6, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K20	10	%48
	Özgün olmak	K4, K6, K7, K8, K12, K15, K10, K14, K16,	9	%43
	Özgür düşünmek	K4, K7, K15, K19, K21	5	%24
	Fikir üretmek	K4, K16, K18	3	%14
	Zorluklara çözüm bulmak	K5, K15, K11	3	%14
	Rahat düşünebilmek	K5, K15, K2	3	%14
	Yaratıcılığı kısıtlamak	K2, K3, K9	3	%14
Toplam	7			

Tablo 7 incelendiğinde farklı nesneleri kullanmak konusunda yaratıcılığının geliştiğini belirten katılımcılardan **f=10 (%48) farklı neneleri kullanmanın yaratıcılığa etkisi olduğunu belirtmiştir.** K6 düşüncelerini "*evde olunca farklı malzemeler kullanabildim, atölyede olsaydım kaşık ya da bardak altı kullanacağım aklıma gelmezdi. Daire ya da çember yapmak için kullanmıştım.*" şeklinde ifade ederken, K1 düşüncelerini "*atıyorum bir ambalaj veya mesela ben bi ilaç kutusunu kullandım demiştim o ilaç kutusu ambalajı benim resmimde odak noktam oldu sadece bir ilaç kutusu.*" şeklinde belirtmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde olmanın **özgünlük f=9 %43 sağladığını belirten** katılımcılardan K8 düşüncelerini "*Ev ortamında daha doğaçlama çalışmalar geliştirebiliyoruz. Önceden baktığımızda baskı denilince belli bir sınırlar içinde oluşan standart sanat dersi gibi istemsiz bir ön yargı oluşurdu. Fakat şu an bu kalıplaşmadan oldukça sıyrıldığımı fark edebiliyorum. Herhangi bir materyali, objeyi baskı dersinde kullanabileceğim bir araç gibi görebiliyorum. Bu da elbette yeni fikirler oluşmasına yeni özgün çalışmalar ortaya çıkmasında vesile oluyor. Bu bağlamda yaratıcı düşünmeye katkısı yeterince olmuştur diye düşünüyorum.*" şeklinde

ifade etmiştir. Süreç içerisinde **fikir üretme f=3 %14** konusunda geliştiğini belirten katılımcılardan K4 düşüncelerini "…*evde çok fazla kulancak malzeme vardı. Ve fikrimi zenginleştirebiliyordum farklı farklı bitki yaprağı ile farklı etkiler elde ettim*." şeklinde belirtmiştir. Yaşadıkları zorluklara **çözüm bulmak için f=3 %14** yaratıcılıklarını kullandığını belirten katılımcılardan K5 "*Kesinlikle yaratıcı düşündürdü çünkü her şeye hemen ulaşamadık yada imkanlarımız dardı. Elimizdekileri en iyi şekilde kullanmaya gayret gösterdik*." şeklinde görüş belirtmiştir. Uzaktan eğitim **sürecinde zihinsel olarak rahatça düşünebildiğini f=3 %14** ifade eden katılımcılardan K15 düşüncelerini "*Zihnim daha sağlıklı düşünmeme alan sağlıyorsa çok daha etkili işler çıkıyordu. Rahat düşünmek çok büyük avantaj sağladı.*" şeklinde ifade etmiştir. Uzaktan eğitim sürecinin **yaratıcılıklarını kısıtladığını f=3 %14 düşünen** katılımcılardan K2 düşüncelerini "*Pek düşünmüyorum çünkü atölyede her zaman bir fikir alışverişinde bulunur insan ama tek başımıza bundan mahrum kalıyoruz. Ayrıca çalışma esnasında da bazen arkadaşlardan yardım alarak daha iyi sonuçlar ortaya çıkabilirdi eğer atölye ortamında olsaydık. Ders hocasından uzak olmamız da yine olumsuz etkiliyor çalışmaları…*" şeklinde ifade etmiştir.

4.2. Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

Bu başlık altında görüşmelerden elde edilen bulgular uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı dersi teması altında, elde edilen kazanımlar, dezavantajlar, avantajlar, yaratıcılık, öğretim üyesi ve dikkat edilen unsurlar kategorileri altında incelenecektir.

4.2.1. Elde Edilen Kazanımlar Kategorisine İlişkin Bulgular

Tablo 8. Elde Edilen Kazanımlar Kategorisindeki Katılımcı Görüşleri

Kodlar	Merve	Faruk	Mehmet	Candan	Cevdet	Önder	f	%
Ana sanatını geliştirmek	+	+	+	+	+		5	%83
Doğaçlama becerisi	+			+	+		3	%50
Çalışkanlık	+				+		3	%50
Özgüven	+		+				2	%33
Odaklanabilmek	+	+					2	%33
Kendini tanımak	+		+	+			3	%50
Farklı bakış açısı kazanmak			+	+			2	%33
Duyguları ifade etmek	+				+		2	%33
Cesaret			+	+			2	%33
Zaman yönetimi sağlamak			+				1	%16
Teknik beceriler kazanmak		+					1	%16
Planı çalışmak		+					1	%16
Öz kontrol sağlamak		+					1	%16
Öz değerlendirme yapmak		+					1	%16
Kompozisyon kurma becerisi kazanmak			+				1	%16
Araştırma yapmak						+	1	%16

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların **ana sanatı geliştirme f=5 %83, çalışkanlık f=3 %50, özgüven f=2 %33, cesaret f=2 %33, kendini tanıma, farklı bakış açıları kazanma f=2 %33, duyguları ifade etme f=2 %33, kompozisyon kurma becerisi f=1 %16, zaman yönetimi sağlama f=1 %16, planlı çalışma f=1 %16, odaklanma f=2 %33, teknik beceriler kazanma f=1 %16, öz kontrol sağlama f=1 %16, öz değerlendirme yapma f=1 %16, araştırma yapma f=1 %16 gibi kazanımlar elde ettikleri görülmektedir.** Beş katılımcının ana sanatlarına etki ettiğini ifade ettiği görülmekte ve buna ilişkin görüşlerini katılımcılardan Candan "*Yani ana sanatımızda da bu derste öğrendiği tekniği kullanan arkadaşlarımız oldu, benim de bazı denemelerim oldu. Yani normalde aklıma hiç gelmezken resimde baskı tekniğini kullanmak denemeler yaptım*.", Cevdet "*Hem ana sanatında da yardımcı oldu. Çok farklı bir boyuta taşıdı benim resimlerimi.*", Mehmet "*... kendi resimlerim de kendi yaptığım eskizlerde denediğim zaman bu etkiye baktığım zaman hani bir kâğıt parçasının ya da bir ipliğin bile verdiği etkiyi beğendiğim zaman bunu kendi ana*

sanatıma yansıttım zaman onunla ilgili farklı kompozisyonlar oluşturabilme imkânı sağlıyor." şeklinde ifade ederken Faruk düşüncelerini "*Bu özgün baskı dersi benim ana sanatta dersime biraz yardımcı oldu. Bağdaştırdım. Deneysel anlamda bir şeyleri süreci bırakarak, süreçteki gelişimi görerek, bir şeylerin gelişimini daha doğal elde etmek amacında ana sanatıma katkısı oldu.*" şeklinde belirtmiştir. Katılımcılardan dördünün bir kazanım olarak doğaçlama becerisini ifade ettikleri görülmektedir. Buna bağlı olarak doğaçlama becerisi koduna ilişkin görüşlerini Merve "*Ders var diye yapılan şeyler genelde güzel olmuyor. Ama mesela akşam 9 olmuş birdenbire canım resim yapmak istiyor. Birden kalkıyorum, boyalarla elimde olan malzemelerle bir şey ortaya çıkartıyorum. Ortaya çok farklı şeyler çıkıyor. Ama kesin bunu yapmam lazım dediğim şeyler olursa olmaz ortaya istemediğim bir şeyler çıkar. Doğaçlama gidiyorum.*" şeklinde ifade ederken Candan "*Önceden benim hazırladığım bir eskiz yok ona bakıp ona aktarmıyorum tuvale. Tamamen sıfırdan başlıyorum ve bir şey yaptıkça İkinci katman hani önceki yaptığıma göre bir şeyler oluşturuyorum. Katmanlar halinde o an içinde oluşan şeyler. Hatta boyanın rastgele oluşturduğu şekiller yön veriyordu…*", Cevdet "*Biraz doğaçlama biraz da plan dahilinde oluyordu. Doğaçlama olmadan yaratıcı şeyler ortaya çıkmaz. Ve materyalleri doğru kullanma konusunda da plan gerekiyordu. O yüzden bu konuda planlı ve programlı olmak gerekiyordu. Ama o doğaçlama konusunda da yaratıcılığımız devreye giriyordu. O yüzden ikisini bir arada kullandım.*" şeklinde belirtmiştir. Çalışkanlık kazanımına ilişkin Merve düşüncelerini Merve "*Her hafta en az 20 çalışma gösteriyordum. Hoca birkaç çalışma yeterli diyordu fakat ben deneysel baskıyı o kadar sevdim ki sürekli ürettim. Benim için çok iyi oldu. Sürekli çalışmayla derse giriyordum.*" şeklinde ifade etmiş, Faruk ise Faruk "*Ben uzaktan eğitim sürecinde çalıştığım kadar yüz yüze sürecinde çalışmamışımdır. Çalışkanlık noktasında çok fazla artı getirdi.*" şeklinde belirtmiştir. Özgüven koduna ilişkin görüşlerini Mehmet "*Kendilerini rahat bıraka bildikleri zaman neler başarabileceklerini kendileri de gördüler. Süreç kendilerine gelmelerini sağladı. Kendilerinin özgün bir şekilde neler üretebileceklerini gördüler. Bu yüzden tek benim değil çoğu arkadaşımın da kendilerini rahat bırakabilecekleri zaman neler oluşturabileceklerini gördüler*." şeklinde aktarmıştır. Merve ise "*Ve herkesten çok farklı ilerlediğim için çok başka oldu. Aşk gibi bir şey aslında. Sergide arkadaşlarımın işlerine baktım hemen hemen hepsi aynıydı. Benimki çok farklıydı ve sonradan herkes bana olumlu bir geri dönüş yaptı. Özgüvenim fazlasıyla yerine geldi.*" şeklinde ifade etmiştir. Cesaret kodunda Candan görüşlerini "*Aklına gelen her fikre her zaman uygulamak*

istemeyebiliyor öğrenci. Kendini kısıtlıyorsun. Ya öğretmen bir şey derse? Aklına gelen bir fikre her zaman uygulamak istemeyebiliyor. Ama uzaktan eğitim de öyle bir problem yoktu. Kimse görmüyor.", Mehmet "*denemek istiyordum fakat cesaret edemiyordum. Fakat bunları özgün baskı da denedikçe, çalıştığımız boyutlar A4 de oluyordu derici kağıtları da oluyordu büyük boyutlarda oluyordu, bunları deneyip olumlu sonuçlar aldığımız zaman sonuç daha çekici gelmeye başlıyordu.*" şeklinde ifade etmiştir. Kendini tanıma fırsatı elde ettiğini ifade eden katılımcılardan Mehmet "*Kendimizin neler yapabileceğini görmüş olduk." şeklinde aktarırken* Merve "*Ben o yanlış düşündüğüm resmi hocaya gösterdiğimde hoca dedi ki bunu ana sanata taşı. Bunu ana sanata taşıdıktan sonra bende düşünebilme oluştu. Resimde düşünebilme, resimde var olabilme. Şu an bile kendini bulamamış arkadaşlar var ama ben lisanstayken kendimi buldum. Ve bu benim için büyük bir avantaj. Benim kazanımım bu yönde. Tüm bunların temel kaynağı da kesinlikle uzaktan eğitim*" şeklinde, Candan ise "*Kişiliğin uğraştığı sanat dalında etkisini de birebir yaşayarak öğrenmiş oldum. Hani eserler sanatçının karakterini yaşamını yansıtır derler ya yaşayarak görmüş oldum*." şeklinde ifade etmiştir. Farklı bakış açıları kazandığını belirten Mehmet "*Hem yan sanat hem ana sanat açısından kendi bakış açımı daha çok geliştirebileceğimi düşünüyorum deneysel baskının.*" şeklinde Candan ise düşüncelerini "*Evet yani bakış açısı değişikliği oluştu her şeye mesela maydanoza maydanoz olarak bakmıyordum içindeki dokular nasıl etki yaratır diye bakıyordum*." şeklinde aktarmışlardır. Duygularını ifade edebilme kazanımı elde ettiğini belirten iki katılımcıdan Cevdet düşüncelerini "*...daha sonra alışınca ve yöntemleri ile tekniği öğrendikçe nasıl yapmam gerektiğini öğrendikçe duygularımı daha iyi nasıl ifade edebilirim diye yola çıkınca çok iyi şeyler oluşturdu bende. ... Gerçekten kendimi ifade edebilecek bir alan bulduğumu hissediyorum*" ve "*Kendimi daha farklı ifade etmeye başladım. İçimde bir boşluk, bir duygu vardı ve ben bu duyguyu nasıl yapacağımı bilmiyordum. Baskı buna bir vesile olarak, baskı sayesinde duygularımı açığa vurmaya çalıştım. Kendi kişisel gelişim anlamında da birazcık katkısı oldu çünkü duygularımı açığa vurup bunlarla yüzleşip bunun üzerine baskıları yapmak bunun üzerine çalışmalar yapmak farklı bir boyuta taşıdı. Hem beni hem çalışmalarımı. Kendi kendime bir gelişim süreci geçirdim."* şeklinde aktarmıştır. Odaklanabilmek konusunda Faruk "*Uzaktan eğitim olmadan önce bu kadar sık çalışmıyordum. İş üretimi konusunda yaratıcı düşünemiyordum. Kendimi birden bile böyle çalışmaya veremiyordum. Ama uzaktan eğitim de evdeyim, odanın içinde o yalnızlığın bana verdiği etkiyle kalkıp ansızın gece yarısı bile çalışmanın başına geçip çalışmayla*

uğraşıyordum.” şeklinde, Merve ise “*O an ne hissedersem onu yapıyorum. Mantıklı gitmiyorum sadece duygularımı ifade ediyorum. O şekilde olduğu için çok rahat hissediyorum. Duygularla hareket ettim. Mantıklı bir şekilde hareket edersek resim yapamıyoruz kalıplaşmış bir şeyi yapıyoruz. Ama ben bunun dışına çıktığım için gerçekten resim yaptığımı hissettim.*” şeklinde aktarımda bulunmuşlardır. Kompozisyon kurma koduna ilişkin Mehmet “*O işin kolaylığını gördükten sonra oluşabilecek kompozisyonu kafamızda kurabiliyorduk. Çok zor şeylere kafa yorduğumuzun kalıplarında kırmış oldu. Kompozisyon oluşturma becerisi kazandırdı*.”, zaman yönetimi koduna ilişkin görüşlerini de “*Normal öğretimde yapacağımız şey belliydi ve süremiz de belliydi. Bu çalışma bir ay süreç içerisinde biter diye biliyorduk. Fakat bir baskı çalışması, kendimizi rahat bıraktıktan sonra, bir gün de bitebileceğinin de farkındaydık bir ay sürebileceğini de farkındaydık.*” şeklinde belirtmiştir. Faruk “*Yaratıcılığım gelişti kendimi geliştirdim sıkı çalışmaya başladım planlı bir şekilde düzenli bir şekilde çalışmaya başladım.”* şeklinde planlı çalışma kazanımını ifade ederken “*Çalışmalarım şu aşamada kuruta bilirim dediğim zaman daha hızlı olması için saç kurutma makinası kullandım oldu. Güneş yardımıyla ya da hava yardımıyla aşamaları daha da hızlandırmaya çalıştım oldu. Teknik anlamda hem bilgilenmiş hem de geliştirmiş oldum.*” şeklinde de teknik beceriler kazandığını ifade etmiştir. Faruk “*Aslında zihinsel süreçlerini düzenlemiş oldum ve kendimi hakimiyetim altına aldım diyebilirim. Otokontrol diyebiliriz.*” Şeklinde öz kontrol sağlama kazanımını elde ettiğini ifade etmesiyle birlikte öz değerlendirme yapmak koduna ilişkin görüşlerini de “*…bir öz değerlendirme durumu oluştu diyebilirim çeşitli yönlerimi görebilme*.” şeklinde ifade etmiştir. Önder ise araştırma yapmak koduna ilişkin görüşlerini “*Öğrencilerin bence burada araştırmacı öğrenci düzenine geçtiğini düşünüyorum. Öğrenciler bu süreçte yaparak yaşayarak yaptı. Araştırmaya başladı. Çünkü yüz yüzeyken mesela öğrenci bakmaz. Bireysel olarak da araştırma konusunda avantajı olmuş olabilir. Çünkü normalde bu kadar fazla araştırmazdık.*” şeklinde ifade etmiştir.

4.2.2.Dezavantajlar Kategorisine Yönelik Bulgular

Tablo 9. Dezavantajlar Kategorisindeki Katılımcı Görüşleri

Kodlar	Merve	Faruk	Mehmet	Candan	Cevdet	Önder	**f**	**%**
Teknikleri uygulayamamak			+	+		+	3	%50
Malzeme temin edememek	+		+			+	3	%50
Çalışmaları çıplak gözle gösterememek			+		+		2	%33
Temizlik sorunu yaşamak		+		+			2	%33
Çalışma alanının dar olması				+		+	2	%33
Teknik aksaklıkların yaşanması			+				1	%16
Sınıf ortamını hissetmemek						+	1	%16

Tablo 9 incelendiğinde dezavantajlar kategorisi için çalışmaları çıplak gözle görememek f=2 %33, teknik uygulayamamak f=3 %50, malzeme temin edememek f=3 %50, teknik aksaklıkların yaşanması f=1 %16, temizlik sorunu yaşamak f=2 %33, çalışma alanının dar olması f=2 %33, sınıf ortamını hissetmemek f=1 %16 şeklinde kodların oluştuğu görülmektedir. Teknikleri uygulamamaya ilişkin Mehmet "*…gravür baskı yapamadık asitten dolayı. Başka teknikleri de yapamadık. Mahrum kaldık bunlardan. Özgün baskıyı bu süreç içerisinde sadece bir kâğıt üzerinde neler yaptırabileceğini gördük.*", Candan "*baskı malzemeleri presler yani bu işi tamamen teknik kısmıyla da o yönüyle de eksik kalmış olabiliriz. Çok büyük katkıları oldu evet ama klasik anlamda baskı tekniklerini, kendi püresini çok da bilmiyorum adını ve hangi malzemeler kullanıldığını bilmiyorum bile hangi malzemeler olduğunu*." ve Önder "*Hoca anlatımı gayet net. İşlenebilir anlaşılabilir şekilde. Fakat uzaktan olduğu için uygulama konusundaki zorluklarda hocanın göstermesi, hocanın anlatması ve göstermesi arasında ciddi bir fark oldu*." şeklinde ifadelerini belirtmişlerdir. Çalışmaları çıplak gözle görememek koduna ilişkin Mehmet'in "*Çünkü bir yandan istediğim gibi hocaya lanse edemiyordum yaptığım çalışmaları. Ve fotoğrafın kalitesi ne kadar iyi olursa olsun o hissi verdirttiğini düşünemiyorum hocaya*." şeklinde Cevdet'in ise "*Şunu söyleyebilirim yaptığımız çalışmaları hocaya görsel olarak attığımız için sosyal medya üzerinden gerçekte olan renkler ve dokular tam net görünmeye biliyordu. Bu açıdan sıkıntılıydı. Gözle görüldüğü gibi görünmüyordu"* şeklinde görüşleri bulunmaktadır. Temizlik sorununa ilişkin görüşlerini Candan "*…mekân olarak sıkıntı vardı. Boyalar kirletiyor daha geniş bir alana ihtiyacımız var*

bu tarz kısıtlamalar vardı mekân anlamında." şeklinde, Faruk "*Sadece boyaların malzemelerin yaydığı o koku ve rahatsızlık aile içinde bir şey oluşturduğundan dolayı, onların bana karşı uyarılara dikkat et demeleri gibi gibi konular oldu. Sonuçta tiner kokusu falan rahatsız edebiliyor*." şeklinde ifade etmiştir. Çalışma alanının dar olması koduna ilişkin görüşlerini Candan "*…mekân olarak sıkıntı vardı. Boyalar kirletiyor daha geniş bir alana ihtiyacımız var bu tarz kısıtlamalar vardı mekân anlamında*.", Önder "*Ama işte burda uzaktan eğitim sürecinde insanların erişim konusu çok kısıtlıydı. Atölye ortamı malzeme bilgi erişimi çok azdı çok kısıtlıydı.*" şeklinde aktarmışlardır. Teknik aksaklıklar anlamında Mehmet *"…bazı arkadaşlarda internetin azizliğinden dolayı da olabiliyordu*." şeklinde düşüncesini belirtirken, sınıf ortamında hissedememe konusunda da Önder "*Bana daha çok kişisel, bazı internet sitelerinden Udemy gibi sitelerden ders alınmış gibi hissettirdi. Eksik hissettirdi. Çünkü ben daha çok uygulama derslerinin uzaktan olmasına karşıyım. Verimlilik çok düştü*." şeklinde görüşlerini aktarmıştır.

4.2.3. Avantajlar Kategorisine Yönelik Bulgular

Tablo 10. Avantajlar Kategorisindeki Katılımcı Görüşleri

Kodlar	Merve	Faruk	Mehmet	Candan	Cevdet	Önder	**f**	**%**
Kendi çalışma ortamına sahip olmak	+	+	+		+		4	%66
Özgür çalışabilmek	+	+	+		+		4	%66
Zamanı verimli kullanmak	+			+	+	+	4	%66
Rahat hissetmek	+	+		+			3	%50
Motivasyonu korumak	+	+					2	%33
Malzemeyi özgür kullanmak	+				+		2	%33
Çevreyi etkilemek				+			1	%16
Kolay ders yapabilmek		+					1	%16
İnternetten faydalanmak						+	1	%16
Ulaşım giderlerinin olmaması						+	1	%16
Ortamın temiz olması						+	1	%16

Tablo 10'a bakıldığında avantajlar kategorisinde kendi çalışma ortamına sahip olmak f=4 %66 kategorisinde bulunan dört katılımcının bulunduğu görülmekte ve bunlardan Faruk "*Bir yerde birilerinin olmadığı ortamlarda kendimi daha özgür hissediyorum. Yani bunun yalnızlığın özgürlüğe çekilmiş hali mi diyebiliriz bilmiyorum ama ben Pandemi döneminde küçük bir odada tek başıma tek başıma tüm*

çalışmalarım yaygın bir şekilde, yeri geldiğinde düzensiz bir şekilde karışık kirli bir ortamda yeri geldiğinde düzenli ki düzenli bir kişiliğe sahibim her zaman odamın toplu olmasını isterim ama orada kendimi o kadar özgür hissettiğim için kendimi tutamadım çalışma konusunda aşırı derecede çalışma öğretmeye başladım." şeklinde düşüncelerini ifade ederken, Merve "*Kendi odamda rahatça çalışabiliyordum. Her yerde kağıt yığınlarıyla doluydu. Sürekli basıyorduk. Bir basmada en az 20 adet çıkarabiliyordum. Özgürdüm kendi odamdaydım.*"şeklinde, Cevdet "*Uzaktan olduğu için bir açıdan rahatlık sağladı bana. Çünkü baskı çalışırken biraz dağınık çalışıyordum evde. Okulda olsaydım bu ortam oluşturamayacaktım kendime ama evde olman benim için çok büyük bir avantajdı. … Uzaktan eğitim de rahat çalışmama ve özgür düşünmeme sebep oldu. Uzaktan eğitim benim için çok büyük bir avantaj.*" şeklinde, Mehmet ise "*kendi odamda yapabiliyordum. Benim avantajım odamın büyük olmasıydı odam büyük olduğu için büyük boyutta da çalışabiliyordum küçük boyutta da çalışabiliyordum. Ve bu oda kirlilense bile beni rahatsız etmiyordu çünkü zevk alarak yaptığım bir işti.*" ve "*Ben kişiliğimi yansıtmak istiyordum resimlerimde. Rahat, serbest… Bunu amaçladığım için o doğrultuda çok takmıyordum ama bana göre odanın büyük olması cidden daha iyi olduğunu söyleyebilirim.*" şeklinde ifade etmişlerdir. Cevdet, **özgür çalışabilmek f=4 %66 koduna ilişkin görüşlerini** "*Avantaj olarak biraz ruhumu özgür bıraktı diyebilirim. Kişisel anlamda özgürlük mekân anlamında özgürlük. Malzeme kullanımına sınırsız olması avantaj.*" şeklinde ifade ederken Mehmet "*Şu an atölye ortamında çok yapabildiğimi söyleyemem ama ev ortamında kendim özgür olduğum için etkiler anlamında kalıcı.*" şeklinde aktarmıştır. Candan "*Süre açısından kolaylığı vardı yani şu şekilde bir anda aklıma fikir geldiğinde gece geldi diyelim hemen kalkıp uygulama imkânım oluyordu. Yani zaman açısından böyle bir faydası oldu. Veya çok uzun sürüyordu bir şey çıkmıyordu yani bir mekâna gitmek bir baskı atölyesine gidip gelmek doğru değil de hani evde dediğim gibi zaman olarak çok faydasını gördüm.*" şeklinde, Cevdet "*Zaman konusunda hafta sonları iki gün sabahtan akşama kadar baskı çalıştığım zamanlar oluyordu. Staj derslerini hafta içinde alıyorduk. Kendi zamanımı ona göre ayarlıyordum. Derslerle birlikte bir program hazırlayıp ona göre bir çerçevede düzenleme yaptım.*" şeklinde, Merve de "*Ders bitiminde hemen istediğim her şeyi yapabiliyordum. Ama okul olsaydı yine derse devam etmek zorunda kalacaktım. Uzakta istediğimde bahçeye çıkıyordum, başka dersimi yapabiliyordum ya da yine deneysele devam ediyordum. Bu yüzden avantajlıydı. … Çok zaman oluyordu. Bayağı zamanım oluyordu. Zaman açısından uzaktan eğitim benim için çok verimli oldu.*"

şeklinde ifadelerde bulunarak **zamanı verimli kullanma f=4 %66 koduna ilişkin düşüncelerini aktarmışlardır.** Rahat hissetmek **f=3 %50**konusunda Merve "*Bazen hala dersler keşke uzaktan olsaydı diyorum çünkü kendimizi rahat hissediyoruz."* şeklinde ifadelerde bulunurken **motivasyonu korumak f=2 %33** konusunda Merve "*Odamda rahat hissediyorum, etrafımda kimse yok. Eğer burada okulda çalışma yapsaydım arkadaşlarım şurası olmamış diyecekti. Moralim bozulacaktı. Ama evde kimse yok. Annemler zaten karışmıyorlar ve ben sadece kafamdakini yapıyorum."* şeklinde düşüncelerini aktarmıştır. Motivasyon konusundaki görüşlerini Faruk ise "*Motivasyon olarak kafa olarak rahatlık olarak dış etkenlerden daha uzak olduğundan dolayı biraz daha rahat geçti benim için ve bu konuda avantaj sağladı. Mekân ağırlıkları kişilerin olmayışı da bir etken tabii ki. ... Birilerinin yanımda olması gözleri üstümdeymiş gibi geliyor sanki sürekli göz hapsindeymişim gibi. Ama ben evde olduğunda rahatım kimse yok istediğimi yapabilirim istediğimi yapma düşüncesiyle daha yaratıcı daha özgün şeyler çıkartabildim. ...baskı altında kalmadan kişilerin yorumlarını almadan üretim o işin daha sonra yorumlarını duyduktan sonra yine bir baskı altında kalmadan o işleri daha fazla sayısızca daha iyi bir şekilde üretmek anlamında söyleyebilirim.*" şeklinde ifade etmiştir. **Malzeme f=2 %33 konusundaki görüşlerini** Cevdet "*Malzeme kullanımınaın sınırsız olması avantaj.*"şeklinde, Merve ise "*Kendi odamda rahatça çalışabiliyordum. Her yerde kağıt yığınlarıyla doluydu. Sürekli basıyorduk. Bir basmada en az 20 adet çıkarabiliyordum.*" şeklinde ifade etmişlerdir. **Çevreyi etkilemek f=1 %16 koduna ilişkin** Candan'ın "*Çevremdeki insanlar da olumlu etkilendi diyebilirim. Mesela benim çocuğum var. O da kendi oyunlarını dahil etti geri dönüşüme. O dışarda yürüdüğümüz zaman güzel bir taş gördüğünde kopmuş bir daha parçası gördüğünde anne bunu eve götürelim bununla bir şey yapabiliriz dedi. Annem merak edip geldi baktı. Yani etraftakilerin de sanata yaklaşma durumu oldu.*" şeklinde ifadeleri bulunmaktadır. **Faruk ise kolay ders yapabilmek f=1 %16 koduna ilişkin görüşlerini** "*İstediğimiz anda direk toplantı şeklinde görüşmeli sohbetler yapabiliyorduk. Bizim çıkardığımız işleri hocamızın hadi yorumlayalım dediği dakikada belirlenen 1 saatte WhatsApp gruplarında yapılan bilgilendirmeler doğrultusunda herkes o saatte derse girip WhatsApp'tan atılan görselleri kişisel yorumlar genel yorumlar şeklinde yapıyorduk ve bu toplanmamızın kolaylığı da aslında uzaktan olması. Uzaktan olmasını böyle bir avantajı var. Görüşelim dediğimizde görüşebiliyorduk. Ama okulda geldiğimizde bazıları gelemiyor bazılarının işleri var vs gibi problemler olabiliyordu.*" şeklinde ifade etmiştir. **Önder, internetten**

faydalanmak f=1 %16 kodunda "*internetten güncel sanatçıları izleyerek, sosyal medyadan izlediği paylaşımları izleyerek ilerledim. İşin uygulama kısmı çok eksik kaldığı için YouTube videoları çeşitli sitelerdeki videolar devreye girdi. Artık sanatçılar araştırılmaya başlandı. Aslında süreçte hoca da güncel sanatçılar üzerinden örnek verdikçe bizleri de buna teşvik etti.*"şeklinde, **ulaşım giderlerinin olmaması f=1 %16 kodun da** "*Maddi ve zaman yönünden avantajlarım oldu. Başka türlü avantajın olduğunu düşünmüyorum. Okula gelme süremiz, gel git açısından zaman olarak iyiydi. Ulaşım konusunda. Maddiyat da buna bağlı olarak peşinden geldi.*" ortamın temiz olması kodunda ise "*Kokular tiner kokusu falan yoktu. Zamansal maddi mekânsal malzeme olarak işlevseldi. Tiner kokusu insanı aptal ediyor (gülüşme) sağlık açısından bir avantaj*." şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

4.2.4. Yaratıcılık Kategorisine Yönelik Bulgular

Tablo 11. Yaratıcılık Kategorisindeki Katılımcı Görüşleri

Kodlar	Merve	Faruk	Mehmet	Candan	Cevdet	Önder	f	%
Farklı malzemeler kullanmak	+	+		+	+	+	5	%83
Özgür düşünebilmek	+	+		+	+	+	5	%83
Malzemeleri farklı kullanabilmek			+	+	+	+	4	%66
Çevreyi gözlemlemek		+	+	+			3	%50
Akranlarla fikir alışverişi yapamamak	+				+	+	3	%50
Farklı(özgün) düşünmek	+	+			+		3	%50
Kalıpların dışına çıkmak	+		+				2	%33
Zorluklara çözüm bulmak		+		+			2	%33
Sorgulamak		+				+	2	%33
Akranlardan etkilenmemek	+			+			2	%33
Basit nesneleri derinleştirmek			+				1	%16
Çevreden fikir almak				+			1	%16

Tablo 11'e bakıldığında Yaratıcılık kategorisine ilişkin **farklı malzemeler kullanmak f=5 %83** ve **özgür düşünebilmek f=5 %83** kodlarının beş katılımcı tarafından ifade edildiği görülmektedir. Farklı malzemeler kullanmak koduna ilişkin Candan "…*çok fazla farklı malzeme kullandık. Hiç aklınıza gelmeyecek şeyleri kullandık. İç çamaşırı, çok absürt şeyler bile söyleyebilirim. Ayakkabı tabanı, meyve sebze kabukları, yediğimiz paketli ürünlerin içinde çıkan paketler, plastik ürünler, taşların dokuları, plaj, yaprak, doğaya ait şeyler… Yani sadece doğadan değil üretilmiş satılan paketlenmiş ürünler, yani her tarz her şeyden kullandık. Yeri geldi kendi elimizin dokusunu kullandık. Eldivenler kullandık. Ben çocuğumun oyuncağını kullanmıştım.*" şeklinde düşüncelerini aktarırken Cevdet "*Yumurta kutusunu bile kullandım. Evde kullanabileceğiniz bütün her şeyi kullanabilirsiniz aslında. Ve bu sizi çok farklı bir boyuta taşıyabilir. Yaratıcılığınızı daha ileri boyutlara alıyor gerçekten. Kilotlu çorap basmıştım ben.*" ifadelerini kullanmıştır. Farklı malzemeler kullanma konusunda Faruk "*Çevremde yeterince doku elde edebileceğim malzemeler vardı. Sonuçta deneysel işler üreteceğimiz için biraz doku biraz farklı malzemeler kağıttır duadan bir şeydir dışardan bir şeydir ya da kullanılmış bir malzemedir o konuda avantajım vardı.*" şeklinde ifade ederken Önder "*Farklı nesneleri farklı ürünleri bir araya getirerek çalışma*

oluşturduğumuz için neyi neyle bütünleştirebilirim zihnimde canlandırarak kendim bulup üretme çabasına girdiğim için bu konuda bir avantajı oldu.", Merve ise "*Aklımıza gelebilecek her şeyi kullanabiliyorum. Malzeme sınırı yok. Bundan dolayı ben ortaya çok farklı şeyler çıkartabildim.*" ifadelerini kullanarak düşüncelerini aktarmışlardır. Özgür düşünebilme koduna ilişkin görüşler katılımcılardan Candan tarafından "*Bence düşünmeye, çok özgür düşünmeye alışkın değildik, sınırlarımızı biri belirlesin istiyorduk. Eğitimi biz hep bu şekilde aldığımız için eğitim anlamında da bir farklılık oldu. O açıdan zorlandık ama hani olumlu bir durum aslında. ... Çok özgür nasıl düşünebiliriz. Süreç içerisinde alıştık. Dediğim gibi bir hafta iki hafta Üç hafta tıkandık sonra bir anda hızlandık. Çok hızlı üretmeye başladık o şekilde düşünme yavaş yavaş alıştık. Alıştıktan sonra ürünler ortaya çıkmaya başladı.*" şeklinde, Faruk tarafından da "*Kendimi orada özgür hissettim. Belki okulda olsaydım, okulda yüz yüze bir eğitim olsaydı bu kadar nitelikli, bu kadar iyi işler çıkartmaya bilirdim. Belki sürecime başka şekilde etki etmeyebilirdi. Bana farklı açılardan katkı sağladığından dolayı yaratıcılığımızı daha ortaya çıkarttığından dolayı daha özgür bir şekilde baskı altında olmadan, kendi alanında daha özgürsün her şey yapabilirsin ya, özgün baskı da biraz daha deneysel işler yaptığımızdan dolayı özgürlüğü bana hissettirdi*" şeklinde ifade edilmiştir. Cevdet ise özgür düşünme konusundaki düşüncelerini "*... biraz ruhumu özgür bıraktı diyebilirim. Kişisel anlamda özgürlük mekân anlamında özgürlük.*" şeklinde ifade etmiştir. **Malzemeleri farklı kullanma konusunda f=4 %66** Mehmet "*…kendi istediğimiz şekilde yöneteceğimizin farkına vardıktan sonra herkeste ipin ucu açıldıktan sonra bir rahatlama ve kendini gösterebilme özgün çalışmaları geliştirebilme açısından iyi oldu.*", "*… Fakat özgün baskıya geçtikten sonra farklı dokularla farklı nesnelerle farklı malzemelerle, atık malzemelerle bile olsa farklı dokuların imkân sağlayıp resimde farklı bir etki yaratması cidden güzel bir duyguydu. ... elimizde bulunan imkanlarla, evimizde bulunan eşyalarla nesnelerle bunları birleştiriyorduk ve aslında birçok insana saçma gelecek nesneleri kullandığımız zaman çok güzel bir etkiye sahip ediyordu insanı.*" ve "*Önceden önünden geçip gittiğim, ya da çöpe atmak istediğim herhangi bir nesneye inceleyerek bakıyordum. Çünkü o benim için aslında önem arz ediyordu. Herhangi bir kullanım amacı olarak, resim olarak, açık nesne olarak, bir daha düşünmemizi sağlıyordu bu tür nesneler. Muazzam bir şey oldu diyebilirim.*" şeklinde görüşlerini aktarırken, Candan "*ben resmi yaparken sadece yağlı boya fırça tuval üzerine yapıp çalışan biriydim. Ancak kendi çalışmalarımda artık sadece bunları kullanmadan farklı materyalleri de ekleyerek veya baskı yöntemi*

kullanarak bir tuval bezi üzerine fotoğraf basıp onun üzerine uygulamalar yaparak devam ettim.", Önder "*Bir poşet parçası bile işin yaratıcılık kısmına girebildi. Poşet ve gözlüğün bir arada resimselleşebilmesi yaratıcılığı etkiledi tabii. Zihinde resimselleştirerek üretme…*" şeklinde düşüncelerini ifade etmişlerdir. Üç katılımcı **tarafından aktarılan çevreyi f=3 %50** gözlemleme kodu ise Mehmet tarafından "*Bu etrafımızda bir daha dönüp bakmamızı sağladı. Yani bunun bizi daha çok geliştirdiğini söyleyebilirim*…" şeklinde, Candan tarafından "*Resim yaparken evin bir köşesinde sabit duruyordum ama özgün baskıda çok fazla arayış içindeydim. Evin içine geziyordum balkona çıkıyordum dışarı çıkıyordum neyi kullanabilirim ne yapabilirim.*" şeklinde, Faruk tarafından da "*gözlerimi daha da yaygın açmaya başladım ve çıkan işlerde beni çok büyük noktalara getirdi.*" şeklinde ifade edilmiştir. Akranlarla farklı ortamlarda bulunma neticesinde **fikir alışverişi yapamama f=3 %50** konusunda Cevdet "*Bizim yaptığımız çalışmaları hem hocamız hem bütün sınıf arkadaşlarımız görüyordu. Herkes bir şekilde bir yorum bir fikir beyan ettiğinde belki o fikirden bizim aklımıza gelen farklı bir şeyler olabiliyordu. Hem çalışmamızın tamamıyla net bir şekilde görünmemesi hem de fikirlerin ortaya karışık bir şekilde sunulması biraz dezavantaj olabilir.*" Şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. Aynı zamanda Merve "*Atölye ortamında olmadığımız için başlarda arkadaşlarımız neler yapıyor bi göreyim diyordum ama odamda sadece ben varım…*" ve Önder de "*Yaratıcılığı da çok etkiledi. Çünkü bir atölye ortamında konuşarak tartışarak işlenen bir durum. Özellikle arkadaşlarla fikir alışverişinde bulunarak geliştirdiğim bir tasarım ya da bir çalışmanın uzaktan eğitimde çok eksik kaldığını düşünüyorum. … Süreçte kişisel çalışma ortamlarında, kendi odam, kendi masam, kendi kişisel atölyemde üretebileceğim fikirleri tartışma konusunda eksik kalabiliyorum. Arkadaşlarımla atölye ortamında tartıştığım konuştuğum fikir alışverişinde bulunduğumda daha katkı sağlıyor çalışmama."* Şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır**. Farklı düşünmek f=3 %50**, özgün düşünmek koduna ilişkin Cevdet "*Baskı yaparak böyle bir boyuta geleceğini düşünmemiştim. Ben hep böyle fırçalarla biraz daha realist çalışırım diye düşünmüştüm ama çok farklı bir alanda yeteneğim olduğunu hissettirdi baskı bana. Farklı boyutlarda düşünmeme yaratıcı düşünme olayları biraz farklı akış şeklinde değerlendirme ve farklı müdahalelerle farklı yönlere gitmeye yaratıcılık açısından geliştirdim söyleyebilirim.*" şeklinde ifadelerde bulunurken Merve "*Sanat yaptığımı gerçekten hissedebiliyorum. Şu an bile etkisini hissediyorum ve diyorum evet ben yaratıcıymışım. Gerçekten özgün bir şey ortaya çıkarabilirmişim. Var olmayan bir şeyi yapmak çok zevk verici bir şey.*" demiştir.

Kalıpların dışına çıkmak f=2 %33 konusunda Mehmet "*Biz belirli bir kalıp içerisindeydik belirli bir kalıp içerisine yönetiliyorduk okul boyunca baskı dersi içerisinde. Hiçbir değişiklik yoktu. Öğrenci de bizle aynı eğitimi alıyordu. Kopyala yapıştır gibi. Biz aslında bunun zincirlerini kırıp bu süreç içerisinde neler yapılabileceğini göstermiş olduk.*" ve Merve "*Bir kalıp varmış ben o kalıp üzerinden gidiyormuşum. Kapalı bir kutu varmış, ben onun içinde resim yapıyormuşum. Ama ben artık o kutunun dışındayım. Ben şu an istediğim her şeyi yapabiliyorum ve şu an kimse bana karışamıyor. Eğer uzaktan eğitimde olmasaydık herkes gibi düz kalıp şeklinde olacaktı. Dersler iyi ki uzaktan olmuş diyorum*." şeklinde düşüncelerini aktarmışlardır. **Zorluklara çözüm bulmak f=2 %33** konusunda Candan "*…kısıtlı şartlarda baskı yapabilmeyi gördük ve çok farklı sonuçlar çıktı ortaya yani aslında zorluklardan farklı şeyler ürettik belki bu yaratıcılık kısmı çok yüksek oldu diyebilirim uzaktan eğitimle bu ders almamız."* şeklinde ifadelerde bulunurken, akranlardan etkilenmemek konusunda da "*Atölye ortamında olsaydı bu şekilde bu kadar özgün olmazdı. Çok etkilenebilirdik birbirimize. Birimiz sonuca çabuk ulaştığı zaman biz de o sonucu ve o sonuca benzerlerine yönelirdik. Çünkü zaman kaybetmek istemezdik. Ancak atölye ortamı olmaması daha bireysel daha özgün şeyler çıkmasına yaradı. Biz bir sergi yaptık ve bu sergide kimsenin çalışması diğerini hiç benzemedi. Sonuçları görüp bunlardan fikir alıyorduk ama o sonuca ulaşma sürecinde tek olduğumuz için daha bize özgün şeyler çıkmış oldu.*" şeklinde ifadelerde bulunmuştur. **Akranlardan etkilenmemeye f=2 %33** ilişkin görüşlerini Merve de "*Hepimiz aynı ortamda olsaydık aynı şeyi yapacaktık. Mesela diyelim birisi çiçek bastı, ben ondan görecektim ben de çiçek basacaktım. Ama ben onu görmediğim, iletişim halinde olmadığım için ben daha farklı malzemeler kullanıyorum.*" şeklinde ifade etmiştir. **Sorgulamak f=2 %33** koduna bakıldığında da Önder "*Kısıtlı malzemeler aslında üretkenliğe, düşünmeye zorladı. ne üretebilirimi aslında kısıtlı malzemelerle düşündük.*" cümlelerini kurarken, Faruk "*Daha iyi çalışabilmemi daha çok sorgu yapabilmemi daha çok üretebilmemi beni daha çok geliştirdiğini fark ettiğimi söyleyebilirim. Bu açıdan benim bir konu odağım varsa konu odağımı başa alıp onun üzerine sorguya başlıyordum. Konu odam neydi benim özgün çalışmaydı deneysel de bir şeyleri yaratıcı anlamda geliştirmem lazımdı o açıdan başlayarak ele aldıktan sonra sorguda oluyordu ve sorularım daha fazla oluyordu.*" şeklinde ifadelerde bulunmuştur. Basit nesneleri **derinleştirmek f=1 %16** Mehmet "*Sürekli göz göze geldiğimiz ve masamızın üzerinde duran bir eşyanın bile aslında bir resmi nasıl etki edebileceğini gördük.*" şeklinde düşüncelerini aktarırken, çevreden **fikir**

almak f=1 %16 kodunda Candan "*...aklımda hiç olmayan şeyleri ablamın getirmesi tıkandığım bir dönemdeydi tıkandığım bir yerde bana farklı fikir sunması ya zaten yaratıcılık bir probleme çözüm üretmektir ya orda tıkandığım yerde bana bir düşünme şekli getirdi*." şeklinde ifadeler kullanmıştır.

4.2.5. Öğretim Üyesi Kategorisine Yönelik Bulgular

Tablo 12. Öğretim Üyesi Kategorisindeki Katılımcı Görüşleri

Kodlar	Merve	Faruk	Mehmet	Candan	Cevdet	Önder	f	%
Öğrenci merkezli eğitim uygulamak	+		+	+		+	4	%66
İletişimi artırmak	+	+		+	+		4	%66
Kısıtlı iletişim kurmak			+		+	+	3	%50
Öğretim üyesinin uygulamama yapamaması			+			+	2	%33
Geri dönüt alamamak			+			+	2	%33
Konu sınırlaması yapmamak	+			+			2	%33
Rehber olmak	+				+		2	%33
Farklı etkinlikler yapmak				+			1	%16
Öğrenciyle birebir ilgilenmek				+			1	%16

Tablo 12'de katılımcıların öğretim üyesine ilişkin görüşleri bulunmaktadır. Bakıldığında dört katılımcının **öğrenci merkezli eğitim f=4 %66** koduna ilişkin görüş sunduğu görülmektedir. Bu koda ilişkin Mehmet "*Aslında herkes hocaya hoşuna giden şeyi atıyordu. Dediğim gibi ben flulu çalışmayı seviyordum. Hocamız da hiçbir zaman kısıtlamadı. Herkes kendi istediği şekilde ilerletiyordu. Bu mecrada herkes kendi evindeki imkanları doğrultusunda mutlu olmayı seçmişti. Bazen hoca şunu neden yaptın diye soruyordu. Mantıklı bir cevap aldığı zaman irdelemiyordu. Hoca bizi sadece yöntem olarak geliştirdi sürecimizi biz yönettik. Kendimiz şekillendirdik en güzeli buydu.*" şeklinde ve Merve de "*Hoca anlattı, özgürsünüz dedi. Ben de özgürlükten yanayım. Bundan dolayı deneysel baskı bana çok iyi geldi.*" Şeklinde düşüncelerini aktarmışlardır. **İletişimi artırmak f=4 %66 koduna** ilişkin görüşler ise Candan tarafından "*…uzaktan eğitimde hocayla öğrenci iletişimi daha yüksek buluyorum. Ekran karşısında sessiz duramıyorsunuz. Atölyelerde dersliklerde öğretmen derse girip çıkabiliyor 15 20 dakika sonra geri gelebiliyor geldiği zaman sadece kısa bir konuşma yapıyor ya da çalışmalarınıza bakıyor sen şöyle devam etsen böyle yap diyor. Ancak*

uzaktan eğitim de öğretmen bilgisayarın başında sen bilgisayarın başındasın dersin belli bir süresi var öğretmen konuşmak zorunda." şeklinde, Cevdet tarafından "*İletişim konusunda haftalık derslerimiz olduğu için her hafta hocamla rahat bir şekilde görüşüyordum. Ama çalışmaları ilerleme konusunda zeminler oluşturduğunda hocaya da mesaj atıyordum. Soruyordum. Fikrini alıyordum. O konuda da hocanın katkısı oldu.*" şeklinde, Faruk tarafından "*...hızlı ve bir şekilde adapte elde ettik iletişim konusunda. Bağımsız bir iletişim olsaydı belki bu kadar sürecin içine direk giremeyebilirdik. Belki süreç olumlu geçmeye bilirdi.*" şeklinde ve Merve tarafından da "*Dersin dışında da istediğimiz zaman hocayla görüşebiliyorduk. Bu yüzden iletişim kopmadı. Sanki okuldaymışız gibi hissettim.*" şeklinde ifade edilmiştir. Kısıtlı iletişim kurma konusunda Mehmet "*Hocayla iletişimimiz kısıtlıydı. Çünkü Pandemiden önce işlerimizi hocaya birebir gösterebiliyorduk hoca birebir bizimle ilgilenebiliyordu. ... Uzak mesafede hoca ne söylerse söylesin ben o samimiyeti alamıyordum. Bana samimiyetsiz geliyordu. İletişim konusunda sıkıntı bu*.", Cevdet "*Sadece birazcık bocalama döneminde nasıl ilerleyeceğimizi hoca eşliğinde görüşebilseydik çok daha hızlı ilerleyebilirdik belki.*", Önder "*Ben sürekli bir üretim aşamasında değildim bunun sebebi de hocayla yüz yüze olmamasındandı. Dönüt çok eksik kalıyor. Buradaki sorun uygulama konusunda hocayla iletişime geçememe çünkü mesafe var. Sürekli bir ders yapılamıyor. Okulda hocayı bulabiliyorsun, atölyede, odasında vs. ama zaman ve saat durumu olmadığı için uzaktanda bu zor oldu.*" şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır. Öğretim üyesinin uygulama **yapamaması f=2 %33** koduna bakıldığında da Mehmet'in "*…bir de malzemeyi alsa bile bunların kullanım biçimine öğrenene kadar, hoca birebir gösteremediği için, zaman kaybı olacaktı.*" şeklinde ve Önder'in de "*Hoca anlatımı gayet net. İşlenebilir anlaşılabilir şekilde. Fakat uzaktan olduğu için uygulama konusundaki zorluklarda hocanın göstermesi… hocanın anlatması ve göstermesi arasında ciddi bir fark oldu*." şeklinde ifadelerinin bulunduğu görülmektedir. Geri dönüt kodunda Mehmet "*…hocanın sadece ders sürecinde bizimle ilgilenebileceği ve sadece çalışmanın fotoğraflarını sosyal medya aracılığıyla gönderip hocanın yorum yapmasını bekliyorduk.*" şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. **Konu sınırlaması yapmama f=2 %33** koduna bakıldığında da Candan'ın "*Hep bir konu verildi. Mesela bir insan resmi yapın ben de bir obje ismi verildi onun resmini yapın ben de. Bir sınırlama vardı ama bunda biz de hoca dedi ki kağıdınız var istediğinizi yapın hatta kâğıda bile gerek yok kumaş üzerine yapın neyi bulursanız yapın dedi hani kâğıt dahi bir sınırlama değildi. Aşırı bir özgürlük vardı*." Şeklinde, Merve'nin de "*Ben özgürüm.*

Binnaz hocanın bunda çok katkısı oldu. Bize kesinlikle bir sınır konmadı." şeklinde ifadeleri bulunmaktadır. **Farklı etkinler yapmak f=1 %16** koduna ilişkin Candan'ın "*…ancak hocamız bize çok farklı şeyler yaptırdı yani geri dönüşüme dayalı farklı teknikler kullandık evde…"* şeklinde ifadeleri bulunurken **öğrenci ile birebir ilgilenmek f=1 %16** konusuna ilişkin de "*WhatsApp aracılığıyla da sürekli temas halinde olduk. Saat sınırı bile olmadı. Tek tek kişilerle konuştular. Atölyeye geldiği zaman genelde bir iki kişiyle konuşuyorlardı. Genel bir konuşma yapıp gidiliyordu ya da. Ancak uzaktan eğitim de tek tek o hafta herkes ne yaptı sen ne yaptın Candan sen bu hafta ne yaptın sen yaptıklarını gösteriyorsun hoca konuşuyor ilerisi için konuşuyorsun sana belli bir mesai ayırıyor hoca*." şeklinde ifadeleri bulunmaktadır. **Rehber olmak f=1 %16** koduna ilişkin de Cevdet "*Zaten öğretim üyesinin katkısı da çok oldu derste benim üzerimde. Onun rehberliği eşliğinde çok iyi bir şekilde ilerlediğimizi düşünüyorum. … Fikir konusunda belli bir yerden sonra kendinizi tekrar edebiliyorsunuz o noktada hoca devreye giriyor şunu dene bunu dene vs diye. Onun söyledikleri üzerinden yola çıkarak farklı şekillerde denemeye başladığımda gerçekten güzel oluyordu*." şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

4.2.6. Uzaktan Eğitim Sürecinde Dikkat edilen Unsurlar Kategorisine Yönelik Bulgular

Tablo 13. Uzaktan Eğitim Sürecinde Dikkat edilen Unsurlar Kategorisindeki Katılımcı Görüşleri

Kodlar	Merve	Faruk	Mehmet	Candan	Cevdet	Önder	f	%
Teknik dikkat	+	+					2	%33
Boya tercihi				+			1	%16
Temizlik					+		1	%16

Tablo 13 incelendiğinde öğrencilerin boya tercihinde f=2 %33, temizlikte f=1 %16 ve teknik f=1 %16 anlamda dikkat ettikleri görülmektedir. Teknik dikkat anlamında bakıldığında Faruk "Siyah beyaz baskı da yer yer kurallara ve tekneye dikkat etmeye çalıştım. Basım aşaması nasıl olabilir vs onlara biraz dikkat ettim diyebilirim." ve Merve "Espasa çok dikkat ediyordum. Bir ara yanlış bir şey yapmıştım, bayağı doldurmuştum. Hoca beni uyardı bak çok dolu ama senin resmindeki boşluklar tadı veriyor dedi." şeklinde ifadeler kullanarak düşüncelerini aktarmışlardır. Boya tercihi

konusunda düşüncelerini Candan “Çok hızlı karar veremedim ve sürece yaydığım için çabuk kurumayan boyaları tercih ediyordum. Genelde baskıda çoğunlukla kredi kullandı hızlı kuruyan bir boya. Ancak ben yağlı boya kullandım. Çok hızlı kurumadığı için sürece yayabildiğim için. Çok hızlı bir yanda olsun bitsin değil. Kurumaması benim için önemliydi.” şeklinde ifade ederken, temizlik konusunda da Cevdet “Temiz kullanmaya çalıştım materyalleri. Çünkü bir sonraki çalışmada gerçekten çok sıkıntı çıkabiliyordu. Renkler birbirine karışınca baya sıkıntı yaşıyordum. O yüzden renklerim için çalışmalarım için dikkat ediyordum.” şeklinde düşüncelerini aktarmıştır.

4.3. Yaratıcı Resim Rubriğinden Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin süreç içerisinde yapmış oldukları çalışmalar 4 uzman tarafından Yaratıcı Resim Rubriği (2018) kullanılarak değerlendirmiş ve bu değerlendirmeye ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 14. Katılımcıların Yaratıcı Resim Rubriğinden Aldıkları Puan Ortalamaları

Katılımcılar	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3	Uzman 4	Ortalama
K1	34	30	24	30	29,5
K2	31	23	22	25	25,25
K3	26	26	21	24	24,25
K4	19	19	14	16	17
K5	31	21	33	24	27,25
K6	28	14	23	19	21
K7	33	17	25	20	23,75
K8	34	29	26	28	29,25
K9	34	15	32	17	24,5
K10	32	15	30	25	25,5
K11	21	22	26	28	24,25
K12	22	16	22	19	19,75
K13	27	20	21	24	23
K14	36	33	20	26	28,75
K15	30	16	31	22	24,75
K16	29	23	19	24	23,75
K17	33	19	30	26	27
K18	30	20	21	17	22
K19	36	21	25	15	24,25
K20	34	22	28	25	27,25
K21	30	18	24	20	23
Ortalama	**30**	**20,90**	**24,61**	**22,57**	**24,52**

***(0-9 Zayıf, 10-18 Geliştirilebilir, 19-27 İyi, 28-36 Çok İyi)**

Tablo 14 incelendiğinde katılımcıların toplam 36 puan üzerinden değerlendirilen Yaratıcı Resim Rubriğinden elde ettikleri puanlar yer almaktadır. Tablo 1'de her uzmandan aldıkları toplam puanlar ve 4 uzman puanının ortalaması incelendiğinde; **Uzman 1 için 30 (çok iyi), Uzman 2 için 20,90 (iyi), Uzman 3 için 24,61 (iyi), Uzman 4 için 22,57 (iyi), genel ortalama için 24,52 (iyi) olduğu görülmektedir.** Katılımcılardan **K1 29,5 puan** ile en yüksek ortalama puana sahipken, katılımcılardan **K4 17 puan** ile en düşük ortalamaya sahiptir. Yaratıcı Resim Rubriğinden elde edilen genel sonuç tablosu aşağıda yer alan Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15. Yaratıcı Resim Rubriği Ortalama Sonuçları

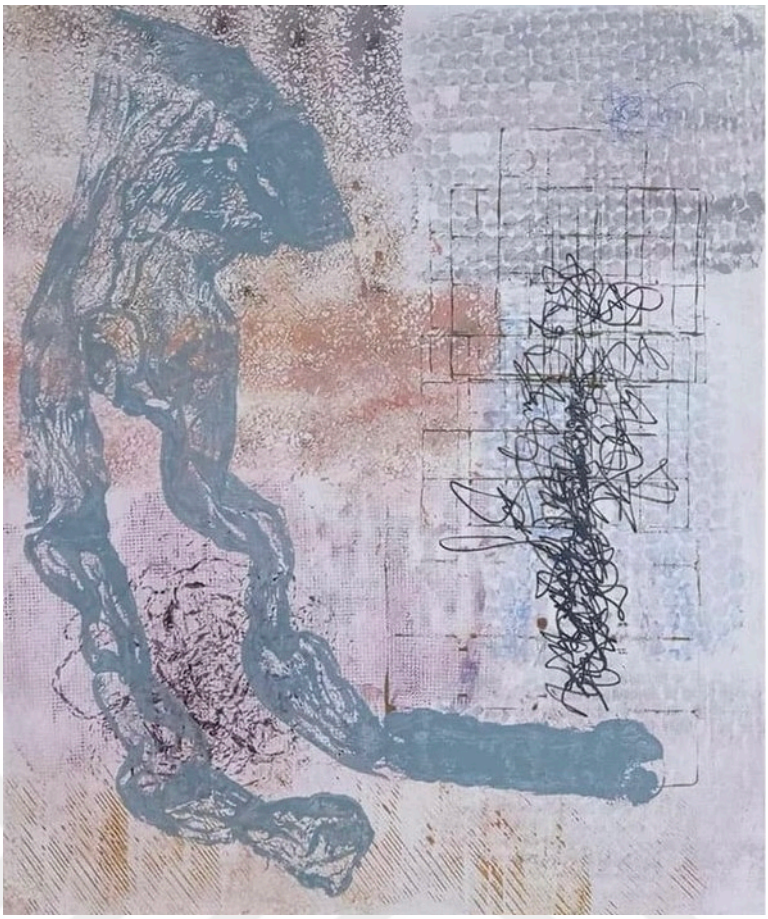
N	Genel Ortalama	Nitel İfade	Yüzdelik Puan Karşılığı
21	24,52	İyi	73,5

Tablo 15 incelendiğinde 21 katılımcının Yaratıcı Resim Rubriğinden elde ettikleri **toplam puan ortalamasının 24,52 olduğu görülmektedir**. Yaratıcı Resim Rubriği puan hesaplamasına göre bu sonuç (0-9 Zayıf, 10-18 Geliştirilebilir, 19-27 İyi, 28-36 Çok İyi) nitel olarak ifade edilirse "İyi" puan aralığına karşılık gelmektedir. Katılımcıların almış oldukları ortalama puan aralığının yüzdelik puan karşılığı (53-75) ise 73,5 puan olarak görülmektedir. Uzmanlar tarafından değerlendirilen öğrenci çalışmalarına aşağıda yer verilmiştir.



Şekil 9. K1 çalışması

K1 çalışmalarını oluştururken mono baskı ve linol baskı tekniklerinden yararlanmıştır. Zemin etkisini oluşturmak için plaka üzerine renk uygulaması yapan ve burada mono baskı tekniğini kullanan K1, linol kalıbını da bu zemin üzerine basarak çalışmasını oluşturmuştur.



Şekil 10. K2 çalışması

K2’nin çalışmasına bakıldığında farklı birçok malzemeden yararlandığı görülmektedir. Ayakkabı bağcıkları, delikli kargo koruma poşetleri, çorap ve halı kaydırmaz gibi ev ortamında elde edilebilecek nesneler, K2’nin çalışmalarının bir parçası olmuşlardır. Çoraba, ayakkabı bağcıklarına, kargo poşetlerine ve kullanılmış olan diğer malzemelerin yüzeylerine renk vererek kağıt üzerine baskılama işlemiyle çalışmalar oluşturulmuştur.



Şekil 11. K3 Çalışması

K3 çalışmasında linol baskı ve mono baskı tekniklerini kullanmış, zemin etkisini mono baskı tekniği ile oluştururken, yastık formunu ise linol kalıbı kullanarak elde etmiştir.



Şekil 12. K4 çalışması

K4 çalışmasında linol baskı ve mono baskı tekniklerini kullanmıştır. Zeminde görülen etki mono baskı yoluyla elde edilmiştir. Koyuluğunun gittikçe azalmakta olduğu görülen biçim ise linol baskı kalıbıyla elde edilmiştir.



Şekil 13. K5 çalışması

K5 çalışmasında mono baskı tekniğinden yaralanmış ve yüzey üzerinde çeşitli hazır nesnelerin resimsel etkisini boşluk etkisiyle yakalamaya çalışmıştır.



Şekil 14. K6 çalışması

K6'nın çalışmasında linol baskı tekniği ile birlikte hazır nesnelerin de kullanılmış olduğu görülmektedir. Arka plan etkisi olarak ağaç formunda çeşitli yönlerde hareketlerle oyulmuş olan baskı kalıbı kullanılmıştır. Hazır çay poşetlerinin yüzeylerine renk uygulanarak kağıt üzerine basılarak bir kompozisyon elde edilmiş, sonrasında K6'nın gerekli gördüğü alanlara kalemle belirginleştirecek ya da ana hatlar oluşturacak uygulamalar yapılmıştır.



Şekil 15. K7 çalışması

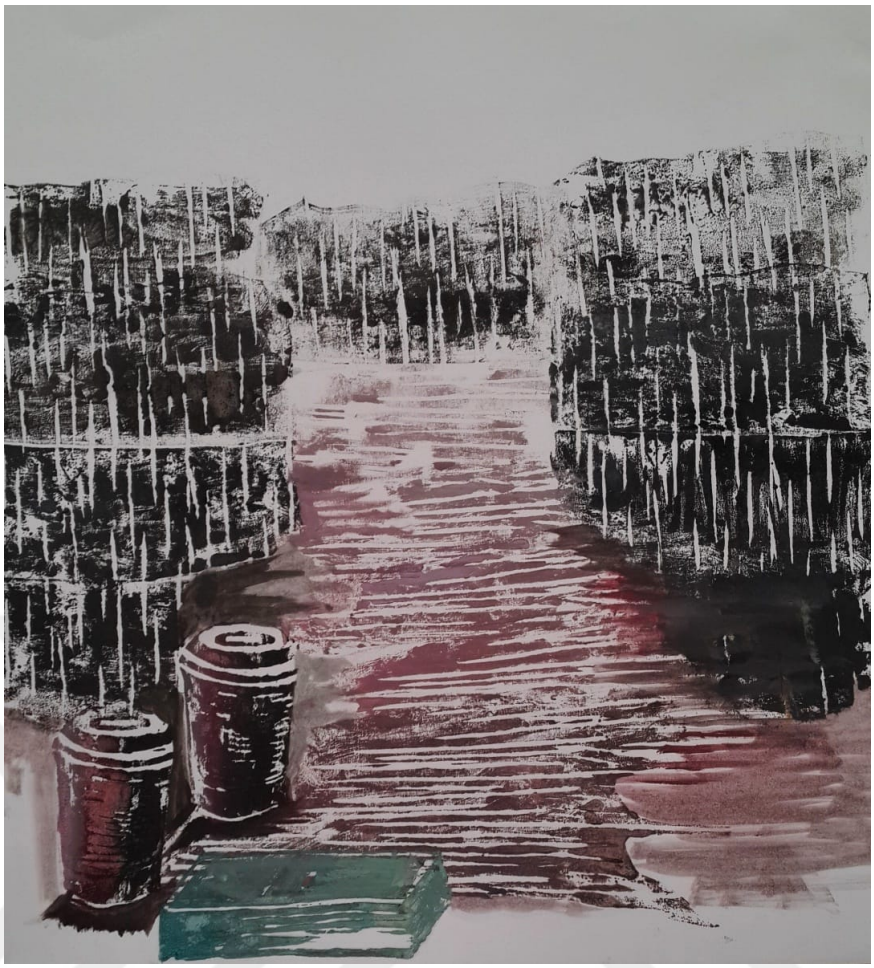
Linol baskı ve mono baskı tekniğinin birlikte kullanıldığı görülen K7'nin çalışmasında mono baskı tekniği ile oluşmuş ve geri planda kaldığı görülmekte olan leke etkileri bir yüzey oluşturmuştur. Leke etkisi ile oluşmuş olan bu yüzey üzerine K7

tarafından hazırlanmış olan parça halindeki linol baskı kalıpları boşluk etkisi yaratacak şekilde basılarak çalışma oluşturulmuştur.



Şekil 16. K8 çalışması

K8 çalışmasında birim tekrarını kullanmış ve koyu renk zemin üzerine taraf ve avokadoyu doğrudan uygulayarak bir etki yakalamaya çalışmıştır.



Şekil 17. K9 Çalışması

K9 linol baskı ve mono baskı tekniklerini kullanmıştır. Birden fazla linol kalıbı hazırlamış olan K9, yüzey üzerinde hem parçalı linol kalıplarının hem de mono baskının etkisini yakalamaya çalışmıştır.



Şekil 18. K10 çalışması

K10 hazır nesne kullanarak çalışmasını tamamlamıştır. Nesne olarak kaşık kullanan K9 birim tekrarıyla birlikte hareket etkisini yakalamaya çalışmıştır.



Şekil 19. K11 çalışması



Şekil 20. K12 çalışması



Şekil 21. K13 çalışması

K13 leke etkisi ile oluşmuş yüzey üzerine hazırlamış olduğu linol kalıbı parça etkisi olacak şekilde tamamlayıcı olarak kullanmıştır. Kalıbın yatay çizgilerle oyulmuş olması bir hareketi sağlamakta, aynı zamanda kalıbın hem üst hem de alt yüzeyde birbirini takip ediyor oluşu bir tamamlanma etkisi yaratmaktadır.



Şekil 22. K14 çalışması



Şekil 23. K15 çalışması

Yüzey üzerinde mono baskı ve fırçaların etkisiyle bir arka plan yakalamış olan K15 ön planda bulunan hareket etkisini yakalamak amacıyla linol kalıpları kullanmıştır.



Şekil 24. K16 çalışması



Şekil 25. K17 çalışması

K17 çalışmalarında linol baskı ve mono baskı tekniklerinden yararlanmıştır. Bir figür şeklini anımsatacak biçimler oluşturmuş ve bu biçimi yüzey üzerinde birim tekrarı olarak kullanmıştır. Arka planda bir renk yüzeyi oluşturmak için mono baskı tekniğinden yararlanılmıştır.



Resim 26. K18 çalışması

K18 linol kalıbı ile oluşturduğu biçimle birlikte bir birim tekrarı yakalarken, arka plan etkisinde de yine parça linol kalıpları ve mono baskı etkisini kullanmıştır. Hem mono baskı hem de linol baskıyı kullanan K18 aynı zamanda kullandığı fırça darbeleriyle de kompozisyonun devamlılığını sağlamıştır.



Şekil 27. K19 Çalışması

K19'un bu çalışmasında mono baskı tekniğinden yararlanmıştır. Birden fazla lekenin üst üste gelmesi sonucunda oluşan yüzeylerin fırça yardımı ile biçime dönüştüğü görülmektedir.



Şekil 28. K20 Çalışması



Şekil 29. K21 Çalışması

4.4. Örnek Öğrenci Çalışmaları



Şekil 30. Örnek K1 çalışması



Şekil 31. Örnek K1 çalışması



Şekil 32. Örnek K2 çalışması



Şekil 33. Örnek K6 çalışması



Şekil 34. Örnek K6 çalışması



Şekil 35. Örnek K6 çalışması



Şekil 36. Örnek K8 Çalışması

BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞME VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın problemlerine yönelik elde edilen sonuçlar, sonuçlara ilişkin tartışmalar ve elde edilen sonuçlar ışığında açığa çıkan öneriler yer almaktadır.

5.1.Sonuç ve Tartışma

Araştırma, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim İş Öğretmenliği Programı 4. Sınıf öğrencileri ile yapılmış ve kapsam olarak uzaktan eğitim süreci ve bu süreçte işlenen özgün baskı resim dersi ele alınmıştır.

Sonuç olarak; özgün baskı resim dersinin uzaktan eğitim yoluyla işlenmesinin öğrencilerde çeşitli kazanımlara yol açtığı görülmüştür.

Seçmeli Sanat Atölye olarak uzaktan eğitim sürecinde alınmakta olan Özgün Baskı Resim dersinde katılımcıların çeşitli teknikler kullanarak süreci yönettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Verilerden elde edilen bulgulara göre süreç içerisinde **Tablo 4'te de ifade edildiği gibi f=17 %81** oranında deneysel baskı, **f=16 %76** oranında mono baskı ve f=**14 %67** oranında linol baskı tekniğinin kullanılmış olduğu görülmektedir. Ahşap ve gravür baskı teknikleri **%4**'lük bir oranla yalnızca birer katılımcı tarafından kullanılırken 17 katılımcının ifadesiyle birlikte deneysel baskı, süreç içerisinde en çok kullanılan tekniklerden başta geleni olmuştur. Deneysel baskı tekniğinin kullanılmasının ifade edilmesi sonucunda süreç içerisinde kullanılan malzemelerin de değişkenlik gösterdiği katılımcılar tarafından **Tablo 5** üzerinde ifade edilmiş ve verileri işlenmiştir. **f=13 %62**'lik bir oranla en fazla resim ve baskı malzemelerini kullandığını ifade eden katılımcılar, sonrasında gündelik nesnelerden yararlandıklarını da ifade etmişlerdir. Kullanım alanları dışında hazır nesne olarak da adlandırılabilecek nesnelerin **Tablo 4** üzerinde de verilmiş olan teknikler yardımı ile yüzey üzerinde işlediklerini belirtmişlerdir. Verilerden elde edilen bulgular doğrultusunda ders içinde yapılmış olan uygulamalar, süreç içerisinde yoğunluklu olarak kullanılan deneysel baskı tekniğinin katılımcılara resimsel açıdan da katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. **Tablo 8** bulgularında da görülebileceği üzere katılımcılar, ders esnasında kullanmış oldukları teknikleri resimlerine de aktarmakta olduklarını ifade etmiş resimde baskı tekniklerini kullandıklarını iletmişlerdir. Aynı zamanda deneysel süreçte yüzey üzerinde görmüş oldukları etkilerin farklı kompozisyonlar oluşturmalarında da yardımcı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu katkılarla birlikte **Tablo 8 üzerinde işlenen Elde Edilen Kazanımlar Kategorisinden** hareketle katılımcıların farkı bakış açıları edinirken yeni şeyler deneme cesareti kazanmış ve bunlar sonucunda bazı öğrencilerin Ana Sanat Atölye derslerinin de gelişim gösterdiğine tanık olunmuştur. Bununla birlikte bazı katılımcıların, özgün baskı resim dersinde kullanmış olduğu tekniklerin ana sanat atölye dersine taşınmasının resimleri farklı bir boyuta taşıdığı ifadesine ulaşılmaktadır. Elde edilen kazanımlar açısından bakıldığında **%50** oranda katılımcıların yüz yüze eğitime kıyasla daha sıkı ve planlı çalışmaya başladığı sonucuna ulaşılmıştır. Sıkı ve planlı çalışmaya başlayan katılımcılarda öz değerlendirme ve bununla birlikte öz düzenleme durumunun ortaya çıktığı **Tablo 8** üzerinde görülmüştür. Yüz yüze eğitimde sadece öğretim üyelerinin

araştırmalarıyla ilerleyeceğini ifade eden katılımcılar, uzaktan eğitim ile birlikte araştırmacı öğrenci kavramının ortaya çıktığını ve öğretim üyelerinin dışında öğrencilerin de bilgiye erişebilmek için araştırma yapmak durumunda kaldıklarını ifade ettiği verisine **%16**'lık bir oranla ulaşılabilmiştir. Bu durumda **Elde Edilen Kazanımlar Kategorisi incelendiğinde** uzaktan eğitimle birlikte öğrencilerin araştırarak, yaparak, yaşayarak, sürece dahil olarak ilerledikleri, araştırma yapma becerisini kazandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Özgün baskı resim dersini uzaktan eğitim yoluyla alan öğrencilerin kendi çalışma ortamına ilişkin görüşlerini belirttikleri de görülmüştür. **Tablo 10 üzerinde Avantajlar Kategorisinde** işlenen ve **%66**'lık bir oranla 4 katılımcının ifadesine göre; kendi çalışma ortamlarına sahip olan öğrencilerin daha rahat çalışabildikleri ve daha rahat üretim yapabildikleri görülmüştür. Bu bulgulardan hareketle uzaktan eğitim sürecinde katılımcıların, bireysel mekânın getirdiği rahatlık ile birlikte daha özgür çalışabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu rahatlık sayesinde katılımcının kendisini ve duygularını gözlemleyebildiği, anlamlandırabildiği, iç görü kazanabildiği bir sürece girdiği **Tablo 10** üzerinde işlenen verilerde görülmüştür. Avantajlar Kategorisinde bulunan katılımcı aktarımları da göz önünde bulundurulduğunda, kişiliğinin farkına varıp bunu çalışmalarına yansıtmak isteyen katılımcıların, kendilerine ait olan mekân içerisinde bunu daha rahat ve özgür bir şekilde yapabildikleri görülmüştür.

Yorulmaz ve Söyler'in çalışmalarında da "Olumlu görüşler arasında zaman ve mekân açısından esneklik, ekonomiklik ve tekrar etme olanaklarına ulaşım yer alırken…" (Yorulmaz & Söyler, 2022) şeklinde ifade ettikleri gibi bu araştırma sonucunda da mekân, rahatlık, esneklik, ekonomiklik, özgürlük, ulaşım anlamlarında olumlu benzerliklerin oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. **Tablo 10 üzerinde de görüldüğü gibi %16**'lık bir oranda bazı katılımcıların, uzaktan eğitimde maddiyat ve zaman açısından avantajlı olduklarını, okula geliş gidiş sürelerinin olmamasının zaman anlamında, ulaşım masraflarının olmamasını da ekonomiklik anlamında avantaj olarak belirtmiş oldukları sonucuna ulaşılmaktadır. Ağatekin'in "Dönemin herkesi kapalı tutmasından kaynaklı daha önce hiç bir öğrenci grubunda deneyimlenmeyen bir motivasyon ve katılımla, çoğunluğu fikirsel olarak olgun, malzemeyi değerlendirme bağlamında yeniyi aramaya çalışan, özgün ve farklı olmaya niyetli, manifestolarıyla bütünleşik, mekânla ilişkisi çözülmüş biçimde hazırlanmış bu çalışmalar, sınırlı saatte

çok yüksek kalitede bir iletişim sağlamanın mümkün olduğunu ispatlamış, içinde bulunduğumuz günlerde aynı dersi yüz yüze yaparken yakalanmayanlarla hepimizi yüzleştirmiş, uzaktan eğitimin artılarının daha mı fazla olduğunu sorgulatmıştır." (Ağatekin, 2022) şeklindeki ifadesine bakıldığında avantajlar açısından benzerlik sağladığı da görülmüştür. Aynı şekilde **Tablo 10 üzerinde %50**'lik oranda katılımcıların rahat hissettikleri ve daha çok üretim yapabildikleri, daha özgür olabildikleri için derslerin uzak eğitim olarak devam etmesini istedikleri görülmüştür. Katılımcılardan bazılarının ifadesine göre; her şey normale döndüğünde bazı dersleri dahi uzaktan eğitimle almak istedikleri tespit edilmiştir.

Tablo 11 üzerinde Yaratıcılık Kategorisine bakıldığında katılımcıların görüşlerinin atölye ortamında belirli özgün baskı resim malzemeleri kullanılırken ev ortamında bundan çok daha farklı gündelik malzemeler kullanıldığı şeklinde olduğu görülmektedir. Bu noktada kullanıcılar içinde bulundukları zorlu süreçte yaratıcılıklarının bu noktada daha çok geliştiğini ve nesnelere bakış açılarının değişikli gösterdiğini **zorluklara çözüm bulmak** kodu içerisinde ifade etmişlerdir. Farklı şekilde ifade edilecek olursa; uzaktan eğitim sürecinde atölye ortamı olmaması, görece mekânın katılımcılar için kısıtlandığının düşünülmesi nedeniyle hem avantaj hem de yaratıcılık açısından bakıldığında katılımcıların daha önce farkında olmadıkları nesnelerle çalışmalar yapmaya başladıkları, yaratıcılıklarını kullanarak gündelik malzemeleri kullanım alanlarının dışına çıkartarak çalışmalarında yer verdikleri görülmüş, farklı malzemelerin farklı şekil ve amaçlarla kullanılabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde, dönem içerisinde bulunan sınırlılıkların katılımcıların yaratıcılığının gelişmesine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Yaratıcılığın zorluklarla karşılaşıldığında daha çok gelişim gösterdiği ve katılımcıların sorunlara çözüm bulabilmek amacıyla farklı fikirler üretmeye çalıştıkları sonucuna ulaşılmış buna benzer olarak Ağatekin'in çalışmasında da "Süreç ve bu ders hepimize yokluğun yaratıcılığı nasıl beslediğini, her olmayana kaç farklı çözüm bulunabildiğini, genellikle çekingen durduğumuz yardımcı malzemelerin anlatımları nasıl güçlendirdiğini bir kez daha göstermiştir." (Ağatekin, 2022) şeklindeki ifadesine rastlanmıştır.

Öğretim üyesi açısından bakıldığında, yapmış oldukları çalışmada Yorulmaz ve Söyler'in "Öte yandan öğrencilerin bir kısmının bu süreçte öğretim elemanı/üyelerinin yetersiz kaldığını düşündüğü tespit edilmiştir.", "Literatürde yer alan diğer bazı

araştırmalarda da uzaktan eğitimde, yüz yüze eğitimin sağladığı etkileşim olanaklarının olmaması ve öğretim elemanı ile öğrenci arasında yaşanan iletişim sorunları birer problem olarak ifade edilmiştir." ve "Öğrenciler açısından en büyük avantaj eğitime erişim kolaylığı olarak ön plana çıkarken, öğrenci ile öğretim elemanı arasındaki etkileşim eksikliği en önemli dezavantaj olarak ifade edilmektedir." (Yorulmaz & Söyler, 2022) şeklinde bulgular elde ettikleri görülmektedir. Benzer açıdan verilerden elde edilen bulgular ile oluşturulmuş olan **Tablo 12** üzerinde bakıldığında öğretim üyesi konusunda bazı katılımcılar, öğretim üyesi ile yüz yüze bulunmamalarından, mesafeden dolayı iletişime geçememelerinden ve dönütlerin eksik kaldığını düşünmelerinden kaynaklı olarak üretim konusunda duraksama yaşadıklarını ifade etmişlerdir. **Tablo 12 üzerinde %50 oranında kısıtlı iletişim kurmak kodu altında** işlenen ve öğretim üyesiyle iletişimin kısıtlı kaldığını ifade eden katılımcılar, derslerin yüz yüze işlendiğinde istedikleri zaman öğretim üyesini okulda rahatça bulabildikleri ve fikir alışverişinde bulunabildiklerini, aynı zamanda da hızlı dönüt alabildiklerini ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar tarafından arada mesafenin olması durumu öğretim üyesiyle kurulan samimi iletişimi de etkilemiştir. Bu durumun zıttı olarak bakıldığında ise bazı katılımcıların sosyal iletişim araçlarını kullanarak öğretim üyesine hızlı bir şekilde ulaştığını ifade ettikleri görülmektedir. Her hafta derste görüşmenin ve yorumlamaları almanın yanı sıra çalışmasını bitiren ya da çalışmasında bir süreç içerisinde bulunan katılımcıların öğretim elemanına mesaj yoluyla ulaşarak anında dönüt aldıkları sonucuna da ulaşılabilmiştir. Atölye ortamında bire bir iletişim kurmak konusunda sıkıntı yaşadığını düşünen öğrenciler için uzaktan eğitimde her öğrenciye ayrı ayrı yorum yapılmasından kaynaklı iletişimin daha verimli olduğu, katılımcıların ifadeleri sonucunda elde edilmiştir.

Elkatmış ve Tanık'ın çalışmalarına bakıldığında "Bazı öğrencilere göre uzaktan eğitim duygusuz robotik bir sistem olarak tanımlamaktadırlar." (Elkatmış & Tanık, 2022) ifadesine ulaşılmaktadır. Benzerlik olarak **Dezavantajlar Kategorisinde bulunan ve Tablo 9** üzerinde işlenmiş olan, katılımcılardan birinin **%16 oranda** zaman zaman süreçteki eğitimi internet üzerinden aldığı kurslara benzettiği ve uygulama derslerinin uzaktan işlenmesinin eksik hissettirdiği ifadesine rastlanmıştır.

Literatürdeki benzer çalışmalarda bulunan "…uzaktan eğitimde sosyal etkileşimin etkin bir biçimde gerçekleşmediği, duygular yeterince aktarılamadığı için de örgün

eğitime göre uzaktan eğitimin iletişimde yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır." (Karadağ Yılmaz, Savaş, & Kalkan, 2022) görüşüne karşın bu araştırmada öğrenciler duyguları ile daha çok yüzleşebildikleri ve bu durumu da çalışmalarında daha rahat ifade edebildikleri **Tablo 8 üzerinde Elde Edilen Kazanımlar Kategorisinde** tespit edilmiştir.

Son olarak 21 katılımcının süreç içerisindeki çalışmalarının, 4 uzman tarafından yaratıcılık bağlamında değerlendirildiği **Tablo 14 ve 15** üzerinde de işlenmiş olan Yaratıcı Resim Rubriği'ne (Baş & Kaptan, 2018) bakıldığında, ortalama olarak **%73,5**'lik bir oranla ve nitel ifadesiyle "İyi" sonucuna ulaşıldığı görülmektedir.

Sonuç olarak bu çalışmada elde edilen bulgular neticesinde, uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersini almış olan öğrencilerin genel görüşlerine bakıldığı zaman, sürecin üretim ve yaratıcılık anlamında olumlu gelişmeler oluşturduğu, öğrencilerin kendilerini daha rahat ve özgür hissederek özgün çalışmalar ortaya çıkarabilme cesareti edindiği ve bunun çeşitli alanlar içerisinde performanslarına yansımış olduğu, büyük oranda öğretim üyesi ile olumlu iletişim kurduğu ve alınan geri dönütlerle birlikte öz düzenlemelerini yapmış oldukları görülmektedir. Bu bağlamda uzaktan eğitim sürecinde bağımsız çalışma durumunun öğrencilerin çeşitli şekilde gelişimlerini desteklediği söylenebilmektedir.

5.2. Öneriler

- Özgün Baskı Resim dersi normal eğitim döneminde belirli bir süre uzaktan yapılarak öğrencilerin yaratıcılık durumları ve görüşleri incelenebilir.
- Ana sanat atölye öğrencileri üzerinde de aynı yöntem ve teknikler uygulanarak sonucunu incelenebilir.
- Farklı sınıf düzeyindeki öğrenciler ile denemeler yapılıp sonuçlar ve öğrenci görüşleri karşılaştırılarak incelenebilir.
- Özgün Baskı Resim gibi program bünyesinde bulunan diğer sanat dalları ile deneysel denemeler yapılabilir.

KAYNAKÇA

Akalan, G. (2010). TÜRKİYE'DE ÖZGÜN BASKIRESME TARİHSEL BİR BAKIŞ; GRAVÜR'ÜN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi*, 0-8.

Akyürek, M. (2020). UZAKTAN EĞİTİM: BİR ALANYAZIN TARAMASI. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi, 4*(1), 1-9.

Andrews, M. F. (1964). The Art of Creative Printmaking. *Art Education, 17*(4), 23-25.

Artut, K. (2013). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri* (Cilt 7. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Aslan, M., & Akalan, G. (2020). Özgün Baskıresim Derslerinde Disiplinlerarası Yaklaşımların Akademik Başarıya Etkisi. . *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 40*(3), 1343-1359.

Aslan, M., Türker, İ., & Çokokumuş, B. (2015). Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Programında Özgün Baskı Dersinde Karşılaşılan Sorunlar . *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 13*(2), 92-108.

Ayan, H. (2007). SOSYOLOJİK AÇIDAN ÖZGÜN BASKIRESİM SANATININ BUGÜNKÜ DURUMU İLE İLGİLİ PROFESYONEL SANATÇILARIN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ . İstanbul: T.C. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı.

Ayaydın, A., Alakuş, A., Üstün Vural, D., Tuna, S., Mercin, L., & Gökay, M. (2020). *Sanat Eğitimi Ve Görsel Sanatlar Öğretimi* (Cilt 5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Ağatekin, E. (2022). PANDEMİ SÜRECİNDE SERAMİK TASARIM ve UYGULAMA DERSİNİN UZAKTAN EĞİTİM DENEYİMİ. *Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*(11), 4-14.

Baş, Ş., & Kaptan, A. Y. (2018). Resim çalışmalarında yaratıcılığın değerlendirilmesine yönelik bir analitik rubrik çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*(26), 53-79.

Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5*(2), 368-388.

Baum, S., & McPherson, M. (2019). The Human Factor. *The MIT Press on behalf of American Academy of Arts & Sciences, 148*(4), 235-254.

Berger, J. (2020). *Görme Biçimleri.* İstanbul: Metis Yayınları.

Cresswell, J. (2002). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative.* NJ: Prentice Hall Upper Saddle.

Creswell , J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches.* SAGE Publications.

Creswell, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşıma Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni.* (M. Bütün, & S. B. Demir, Çev.) Ankara: Siyasal Kitabevi.

Çardak, U., & Güler, Ç. (2022). Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Öğretmen Yetiştirme Bağlamında Akademisyen Uygulama, Görüş ve Önerileri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19*, 323-353.

Çağlar, Ç., Atik, S., Çelik, O., Han, F., Bozak, A., Canlı, S., . . . Korkmaz, C. (2021). *Yükseköğretimde Uzaktan Öğretim* (Cilt 1. Baskı). (H. Demirtaş, Dü.) Ankara: Anı Yayıncılık.

Dehn, A. (1950). Revolution in Printmaking. *Collage Art Journal, 9*(2), 201-203.

Demir, H. (2012). ÖZGÜN BASKIRESİM SANATI VE SANATTA DEMOKRATİK PAYLAŞIM . *Sanat Dergisi, 0*(20), 73-81.

Demirel, U. (2021). ÖZGÜN BASKI RESİM EĞİTİMİNDE EDEBİYATIN ROLÜ: NERUDA VE O'MEARA ÖRNEĞİ. *Akdeniz Sanat*, 133-152.

Demirel, U. (2021). ÖZGÜN BASKI RESİM EĞİTİMİNDE EDEBİYATIN ROLÜ: NERUDA VE O'MEARA ÖRNEĞİ. *Akdeniz Sanat, 15*(27), 133-152.

Eken, Ö., Tosun, N., & Tuzcu Eken, D. (2020). COVID-19 SALGINI İLE ACİL VE ZORUNLU UZAKTAN EĞİTİME GEÇİŞ: GENEL BİR DEĞERLENDİRME. *Milli Eğitim Dergisi*(Özel Sayı), 113-128.

Ekiz, D. (2009). *Eğ*

itimde Araştırma Yöntem ve Metodlarına Giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.

Elkatmış, M., & Tanık, M. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Metaforik Algıları "Kırıkkale Üniversitesi Örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8*(1), 219-238.

Ercivan Zencirci, D. (2008). Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarında Özgün Baskının Yaratıcı Düşünme Becerileri ve Öz-Yeterlik Algısı Üzerindeki Yansımaları. *Doktora Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim İş Öğretmenliği Programı.

Fırıncı, M. (2013). Dijital Çağda Geleneksel Baskı Resim ve Teknikler Arası Geçiş (Melezleşme) . *Sanat ve Tasarım Dergisi, 4*(4), 127-135.

Gökmen, Ö., Duman, İ., & Horzum, M. (2016). Uzaktan eğitimde kuramlar, değişimler ve yeni yönelimler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 2*(3), 29-51.

Gürler , Z., Doyran, E., & Yılmaz, B. (2019). Özgün baskı resim sanatı üzerine bir araştırma. *Tykhe Sanat ve Tasarım Dergisi, 4*(6), 408-429.

Horzum, M. (2011). Transaksiyonel Uzaklık Algısı Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Karma Öğrenme Öğrencilerinin Transaksiyonel Uzaklık Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 11*(3), 1571-1587.

Üstündağ, T. (2020). *Yaratıcılığa Yolculuk* (Cilt 8. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Kınay Gör, T. (2021). Özgün Baskıda Deneysel Yaklaşımlar: Karen Kunc. *Turkish Studies, 16*(1), 237-251.

Kırışoğlu, O. T. (2019). *Sanatta Eğitim Görmek Anlamak Yaratmak.* Ankara: Ütopya Yayınevi.

Kıran, H. (2016). ÇAĞDAŞ BASKI RESİM SANATINA GENEL BİR BAKIŞ. *Anadolu Üniversitesi Sanat&Tasarım Dergisi*, 54-77.

Kıran, H. (2016). Çağdaş Baskı Resim Sanatına Genel Bir Bakış. *Sanat ve Tasarım Dergisi, 6*(1), 54-77.

Kaçan, A., & Gelen, İ. (2020). Türkiye'deki Uzaktan Eğitim Programlarına Bir Bakış. *International Journal of Education Science and Technology, 6*(1), 1-21.

Karadağ Yılmaz, R., Savaş, H., & Kalkan, S. (2022). Katkıları ve Sorunlarıyla Uzaktan Eğitime Farklı Bir Bakış: Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8*(1), 277-296.

Kayahan, Z. (2019). Disiplinlerarası Süreçte "Resim-Baskıresim Yakınlaşmaları" Üzerine Bireysel Söylemler. *İdil*(61), 1133-1147.

Kaynar Tanır, A. (2017). Baskıresim Eğitimine Yönelik Atölye Dışı Öğrenme Ortamları ve Öğrenme Materyalleri: Bir Eylem Araştırması Örneği. *Yedi*(17), 111-132.

Keegan, D. (1996). *Distance Training in the European Union.* Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Kim, Y. (2004). Online Education Tools. *Public Performance &, 28*(2), 275-280.

Kurtdaş, E. (2021). Dijital Çağda Uzaktan Eğitim: Umutlar, Hayaller ve Gerçekler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22*(3), 2347-2378.

Mamur Yılmaz, E. (2016). Güzel Sanatlar Liseleri Resim Bölümü Öğrencilerinin Özgün Baskı Resim Uygulamalarına İlişkin Tutumları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16*(4), 0-0.

May, R. (2020). *Yaratma Cesareti* (Cilt 6. Basım). İstanbul: Metis Yayıncılık.

Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (3 b.). (S. Turhan, Çev.) Ankara: Nobel Yayıncılık.

Moore, M. (1989). Editorial: Three types of interaction. *American Journal of Distance Education, 3*(2), 1-7.

Moore, M. (1991). Editorial: Distance education theory. *American Journal of Distance Education, 5*(3), 1-6.

Moore, M. (1997). Theory of transactional distance. *Routledge*, 22-38.

Nemlioğlu, M. (2021). Özgün baskı resim ve linolyum. *Aydın Sanat, 7*(13), 77-83.

Özsoy, V. (2015). *Görsel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri* (Cilt 3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (3 b.). (M. Bütün, & S. B. Demir, Çev.) Ankara: Pegem Akademi.

Peters, O. (2010). *Distance Education in Transition.* BIS-Verlag der Carl von Ossietzky Universität Oldenburg.

Süzen, G., & Sayın Yücel, H. (2021). Resim Sanatında İmge, İmgelem, Yaratıcılık ve Yaratma Süreci . *Fine Arts, 16*(177-188).

Sebik Gündüz. (2021). Görsel Sanatlar Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar: Açık Havada Eğitim. *Sanat Dergisi*(37), 296-316.

Simonson, M., Schlosser, C., & Hanson, D. (1999). Theory and Distance Education: A New Discussion. *The American Journal of Distance Education, 13*(1).

Torrance, E. (1993). Understanding Creativity: Where to Start? *Psychological Inquiry , 4*(3), 232-234.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (7 b.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel arastirma yontemleri.* Ankara: Seçkin Yayınları.

Ya Ni, A. (2013). Comparing the Effectiveness of Classroom and Online Learning: Teaching Research Methods. *Journal of Public Affairs Education, 19*(2), 199-215.

Yorulmaz, M., & Söyler, S. (2022). Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim: sağlık yönetimi öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 9*(1), 42-54.

Yurtsever, M., Tarhan, Ç., & Tecim, V. (2021). COVID-19 SÜRECİNDE EĞİTİM: UZAKTAN EĞİTİM YENİ "NORMAL" Mİ? *Yönetim Bilişim Sistemleri Dergisi, 7*(2), 56-64.

İnternet Kaynakları:

https://tr.wikipedia.org/wiki/Uzaktan_eğitim_teorileri_ve_felsefesi#Uzaktan_eğitim_nedir Erişim Tarihi: 01.04.2022

http://dlearningbasics.blogspot.com/2015/04/uzaktan-egitim-kuramlar-bagmsz-ogrenme.html Erişim Tarihi: 05.04.2022

https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari Erişim Tarihi: 05.04.2022

http://bilgipaketi.uludag.edu.tr/DersProgramiRapor/DersIcerikRapor/1007944?Dil=0 Erişim Tarihi: 02.04.2022

https://en.wikipedia.org/wiki/Impact_of_the_2019%E2%80%9320_coronavirus_pand emic_on_education Erişim Tarihi: 12.032022

https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director- general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020 Erişim Tarihi: 12.13.2022

https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/universitelerde-uygulanacak-uzaktan- egitime-iliskin-aciklama.aspx Erişim Tarihi: 12.03.2022

Görsel Kaynakça:

https://www.idildergisi.com/makale/pdf/1561634961.pdf Erişim Tarihi: 21.05.2022

https://nereye.com.tr/gelecege-iz-birakmak-sumer-silindir-muhurleri/ Erişim Tarihi: 21.05.2022

https://www.theartleague.org/blog/2015/05/21/what-is-a-monotype/_Erişim Tarihi: 21.05.2022

https://www.moma.org/collection/terms/monotype_Erişim Tarihi: 21.05.2022

https://www.moma.org/collection/terms/monotype_Erişim Tarihi: 21.05.2022

https://www.bl.uk/collection- items/diamond-sutra Erişim Tarihi: 21.05.2022

https://wikimedia.org/wikipedia/commons/8/84/Dürer_Apocalypse_4.jpg__Erişim Tarihi: 21.05.2022

http://mattis.kfki.hu/english/index2kl.html_Erişim Tarihi: 22.05.2022

http://mattis.kfki.hu/english/index2mm.html_Erişim Tarihi: 22.05.2022

http://mattis.kfki.hu/english/index2mm.html_Erişim Tarihi: 22.05.2022

https://www.britannica.com/art/printmaking/History-of-printmaking Erişim Tarihi: 22.05.2022

https://wikimedia.org/wikipedia/commons/3/3f/Dürer%27s_Rhinoceros%2C_1515.jpg Erişim Tarihi: 22.05.2022

https://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1414432602.pdf Erişim Tarihi: 22.05.2022

https://artsandculture.google.com/asset/the-strolling-musicians/__Erişim Tarihi: 23.05.2022

http://mattis.kfki.hu/english/index2kl.html Erişim Tarihi: 22.05.2022

https://www.moma.org/collection/terms/lithography Erişim Tarihi: 22.05.2022

http:/www.basrierdem.com/tr/ Erişim Tarihi: 22.05.2022

https://pixibition.weebly.com/printmaking Erişim Tarihi: 22.05.2022

http://www.lindagermain.com/2013/06/gelatin-prints-as-collage-material/ Erişim Tarihi: 22.05.2022

http://kumiobata.com/about-english.html Erişim Tarihi: 22.05.2022

https://mona.unk.edu/mona/karen-kunc-mona-collection/_____Erişim Tarihi: 24.05.2022

https://www.navigationpress.com/kunc Erişim Tarihi: 24.05.2022

https://csmuze.anadolu.edu.tr/eser/ilgaz-temel-sema Erişim Tarihi: 20.06.2022

Ek-1 Araştırma İzni

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Kurumunuz 515719005 nolu yüksek lisans öğrencisi Şevval Nur Özkeş'in, kurumumuz T.C. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Programında, 2020-2021 Eğitim Öğretim Yılı Bahar Yarıyılı içerisinde belirli öğrenci grupları ile çalışmasının bilgi ve iznimiz dahilinde olduğu tarafımızca onaylanmıştır. Çalışmanın yapılmasında herhangi bir engel görülmemiştir.

Bilgilerinize arz ederiz.

Prof. Dr. Ersan ÇİFTCİ
Güzel Sanatlar Eğitimi
Bölüm Başkanı

Doç. Dr. Derya ŞAHİN
Resim-İş Öğretmenliği
Program Başkanı

Ek-2 Araştırma Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 01.02.2022-207476

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-16541545-302.14.01-207476 01.02.2022
Konu : Şevval Nur ÖZKEŞ'in Eser Önerisi

DAĞITIM YERLERİNE

Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin 25. maddesine göre, Enstitü Yönetim Kurulu'nun ***21 Ocak 2022 tarih ve 2022/02-01 sayılı*** kararı ile, ***Şevval Nur ÖZKEŞ'in*** lisansüstü eser önerisi ***onaylanmış olup,*** gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Mustafa USLU
Enstitü Müdürü

Ek: Yönetim Kurulu Karar Örneği (1 sayfa)

Dağıtım:
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Başkanlığına
Dr. Öğr. Üyesi VESİLE AYKAÇ
Şevval Nur ÖZKEŞ

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu :BSCK3Z4U7U Pin Kodu :51282 Belge Takip Adresi : https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5709&eD=BSCK3Z4U7U&eS=207476

Adres:Marmara Üniversitesi Göztepe Yerleşkesi Eğitim Bilimleri Enst. Enstitüler Binası 34722 Kadıköy / İSTANBUL
Telefon:0216 777 1840 Faks:0216 777 1841
e-Posta:aef@marmara.edu.tr Elektronik Ağ:http://ebe.marmara.edu.tr
Kep Adresi:marmarauniversitesi@hs01.kep.tr
Bilgi için: CELAL KILAVUZ
Unvanı: Belge Memuru
Tel No: 0216 777 1854

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek-3 Görüşme Soruları

Demografik Sorular

1. Ana sanatınız nedir?
2. Hangi seçmeli sanat alan derslerini aldınız?
3. Özgün baskı resim alanı hakkında bilginiz var mı? (Hangi özgün baskı resim teknikleri hakkında bilginiz var?)
4. Daha önce herhangi bir özgün baskı resim tekniğini kullanarak çalışma yaptınız mı?
5. Uzaktan eğitimde özgün baskı resim dersini almak size nasıl hissettirdi? Neden?

Ana Sorular

6. Uzaktan eğitimde özgün baskı resim dersi sürecini nasıl değerlendirirsiniz?

a. Uygulama konusunda
b. Öğretim üyesi konusunda
c. Mekân konusunda
d. Kişisel anlamda
e. Malzeme konusunda
f. Yaratıcılık konusunda
g. Kullanılan teknikler

7. Uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersinde zorlandığınızı düşünüyor musunuz? Neden?

a. Uygulama konusunda
b. Öğretim üyesiyle iletişim konusunda
c. Mekân
d. Malzeme
e. Yaratıcılık
f. Akran iletişimi
g. Teknik kullanma

8. Uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersiyle ilgili olarak yaşadığınız zorlukları nasıl aştınız?

9. Uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersinin avantajları nelerdir? Açıklayınız.

a. Uygulama konusunda
b. Öğretim üyesi konusunda
c. Mekân konusunda
d. Kişisel anlamda
e. Malzeme konusunda
f. Yaratıcılık konusunda
g. Kullanılan teknikler

10. Uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersinin dezavantajları nelerdir? Açıklayınız.

11. Uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersi kapsamında nasıl kazanımlar elde ettiğinizi düşünüyorsunuz? Neden?

a. Sorumluluk
b. Üretim
c. Kendi öğrenme sürecini düzenlemek
d. Zaman yönetimi
e. Ders içeriği, teknik bilgi
f. Bireysel öğrenme

12. Bu süreçte edinmiş olduğunuz kazanımların kalıcı olduğunu düşünüyor musunuz?

13. Uzaktan eğitim sürecinde bağımsız çalışma konusunda düşünceleriniz nelerdir? Açıklayınız.

14. Uzaktan eğitimde özgün baskı resim dersinin yaratıcılığınıza nasıl etkisi olduğunu düşünüyorsunuz? Açıklayınız.

a. Malzeme kullanma konusunda,
b. Fikir bulma konusunda,
c. Sorunlara bulduğunuz çözümler konusunda,
d. Uygulama/üretim süreci içerisinde

15. Çalışmalarınızı üretim süreciniz nasıl oldu?

a. Planlı
b. Plansız, doğaçlama

16. Uzaktan eğitim sürecinde özgün baskı resim dersinde çalışmalarınızı üretirken dikkat etmiş olduğunuz unsurlar nelerdir? Açıklayınız.

17. Uzaktan eğitim sürecinde kendinizi nasıl bir öğrenci olarak değerlendirirsiniz?

a. Yapılan çalışmalar,
b. Zaman yönetimi,
c. İletişim
d. Yaratıcılık

18. Bu dersi alacak olan bir öğrencinin dersten başarılı olması adına ona nasıl önerilerde bulunursunuz?

BOYUTLAR			DÜZEYLER				PUAN
			Çok İyi(4)	İyi (3)	Geliştirilebilir(2)	Zayıf(1)	
BİÇİMSEL YAPI	Eleman ve İlkelerin Niteliği		Tüm eleman ve ilkeler biribiriyle ilişkili ve göze tam bir uyum içinde yansıyacak yetkinlikte kullanıldı.	Eleman ve ilkeler ağırlıklı olarak biribiriyle ilişkili ve göze uyum içinde yansıyacak yetkinlikte kullanıldı.	Eleman ve ilkelerin sadece bir ikisi biribiriyle ilişkili ve göze uyum içinde yansıyacak yetkinlikte kullanıldı.	Eleman ve ilkelerin hiçbiri biribiriyle ilişkili değil ve göze uyum içinde yansımıyor.	
	Biçimsel Yapının Estetik Etkisi		Eser kendi sanatsal üslup bağlamında(geleneksel, modern, çağdaş vs) tümüyle estetik duygular uyandırıcı ve ilgi çekici bir şekilde düzenlendi.	Eser kendi sanatsal üslup bağlamında (geleneksel, modern, çağdaş vs.) ağırlıklı olarak estetik duygular uyandırıcı ve ilgi çekici bir şekilde düzenlendi.	Eser kendi sanatsal üslup bağlamında (geleneksel, modern, çağdaş vs) tek açıdan estetik duygular uyandırıcı ve ilgi çekici bir şekilde düzenlendi.	Eser kendi sanatsal üslup bağlamında(geleneksel, modern, çağdaş vs) estetik duygular uyandırmıyor ve ilgi çekici değil.	
	Biçimsel Yapı ve Anlam Uyumu		Biçimsel yapı ve anlam uyumu tümüyle sağlandı	Biçimsel yapı ve anlam uyumunu çoğunlukla sağlandı.	Biçimsel yapı ve anlam uyumu tek açıdan sağlandı	Biçimsel yapı ve anlam uyumu sağlanmadı.	
						Biçimsel Yapı Puanı	
YARATICILIK	Biçimsel Yapı	Özgünlük	Eser tümüyle orijinal bir görsel tasarım kurgusuyla oluşturuldu. Eleman ve ilkelerin kendileri ve birbirleri arasında tümüyle özgün ilişkiler kuruldu.	Eser ağırlıklı olarak orjinal bir görsel tasarım kurgusuyla oluşturuldu. Eleman ve ilkelerin kendileri ve birbirleri arasında çoğunlukla özgün ilişkiler kuruldu.	Eser ağırlıklı olarak özgün olmayan ve bilindik-olası bir görsel tasarım kurgusuyla oluşturuldu. Eleman ve ilkelerin kendileri ve birbirleri arasında çoğunlukla bilindik-olası ilişkiler kuruldu.	Eser tümüyle kopya bir görsel tasarım kurgusuyla oluşturuldu.	
		Akıcılık	Eleman ve ilkeler çok çeşitli ve zengin kullanıldı. Çok çeşitli ve zengin imge-göstergeler kullanıldı.	Eleman ve ilkeler ağırlıklı olarak çeşitlendirilerek kullanıldı. Çeşitli imge-göstergeler kullanıldı.	Ağırlık bir iki eleman ve ilkeye verildi. Sınırlı sayıda imge- göstergeler kullanıldı.	Sadece tek bir eleman ya da ilkeye ağırlık verildi. Tek imge- gösterge kullanıldı.	
		Esneklik	Eleman ve ilkeler tümüyle geleneğin dışında ve esnek kullanıldı. Tesadüf ve hatalarla esere tümüyle yenilikçi katkılar sağlandı.	Eleman ve ilkeler ağırlıklı olarak geleneğin dışında ve esnek kullanıldı. Tesadüf ve hatalarla esere çoğunlukla yenilikçi katkılar sağlandı.	Eleman ve ilkeler ağırlıklı olarak geleneksel kullanıldı. Tesadüf ve hatalarla esere çoğunlukla bir katkı sağlanmadı.	Eleman ya da ilkeler sabit ve katı sınırlar içinde kullanıldı. Tesadüf ve hatalara hiçbir şekilde yer verilmedi ya da katkı sağlanmadı.	
	Anlamsal Yapı	Özgünlük	Anlamsal yapı tümüyle özgün ve orijinal fikir bağlantılarıyla ile kuruldu. Tümüyle özgün anolojik ve ya metoforik ifadelere yer verildi.	Anlamsal yapı ağırlıklı olarak özgün ve orijinal fikir bağlantılarıyla kuruldu. Çoğunlukla özgün anolojik veya metoforik ifadelere yer verildi.	Anlamsal yapı ağırlıklı olarak özgün değildir ve bilindik-olası fikir bağlantılarıyla kuruldu. Bilindik-olası anolojik ve ya metoforik ifadelere yer verildi.	Anlamsal yapı hiçbir şekilde özgün değildir ve herhangi bir fikir bağlantıları kurulmadı.Anolojik ve ya metoforik ifadelere yer verilmedi.	
		Akıcılık	Eserde birden fazla ve tümüyle sürükleyici anlamsal ifadelere yer verildi. Birden fazla fikre yönelik birden fazla bakış açısına ağırlık verildi.	Eserde birden fazla ve ağırlıklı olarak sürükleyici anlamsal ifadelere yer verildi. Birden fazla fikre yönelik birden fazla bakış açısı oluşturuldu.	Eserde tek ve ağırlıklı olarak sürükleyici anlamsal ifadeye yer verildi. Tek fikre yönelik tek ama sürekleyici bir bakış açısı oluşturuldu.	Eserde tek ve sürekleyici olmayan anlamsal ifadeye yer verildi. Tek fikre yönelik, sürükleyici olmayan tek bakış açısı oluşturuldu.	
		Esneklik	Tümüyle geleneğin dışında alternatif fikir ve anlam(lar) sunuldu. Tümüyle sıradışı ve esnek anlamsal ilişkiler kuruldu.	Ağırlıklı olarak geleneğin dışında alternatif fikir ve anlam(lar) sunuldu. Çoğunlukla sıra dışı ve esnek anlamsal ilişkiler kuruldu.	Ağırlıklı olarak geleneksel fikir ve anlam(lar) sunuldu. Çoğunlukla sınırlı ve katı anlamsal ilişkiler kuruldu.	Tümüyle geleneksel-sabit fikir ve anlam(lar) sunuldu. Anlamsal ilişkiler kurulmadı.	
						Yaratıcılık puanı	
						Toplamda Yaratıcı ve Sanatsal Başarı Puanı	